

Översiktlig miljöbedömning för översiktsplan ÖP 2040 för Nynäshamns kommun

Icke teknisk sammanfattning:

Nynäshamns kommun ska uppdatera sin översiktsplan. Nuvarande översiktsplan för Nynäshamns kommun från 2012 är i många avseenden fortfarande aktuell, men kompletteringar behöver göras utifrån förändrade förutsättningar.

Innehåll

Icke teknisk sammanfattning:	2
1 Inledning.....	5
2 Beskrivning av nuläge, avgränsning.	5
3 Bedömningsgrunder.....	9
4 Beskrivning av planförslag.....	10
4.1. Nynäshamns stad.....	10
4.1.1. Natur och rekreation.....	12
4.2. Ösmo.....	13
4.2.1. Natur och rekreation.....	15
4.3. Verksamhetsområden	16
4.4. Grönstruktur	17
5. Beskrivning av nollalternativ	18
5.1. Översiktsplan 2012	18
6 Förväntade miljökonsekvenser av nollalternativ	19
6.1 Strategier	19
6.2 Konsekvenser för kulturmiljövärden	19
6.3 Konsekvenser för biologisk mångfald och geologi	20
6.4 Konsekvenser för vattenmiljön	20
6.5 Konsekvenser för areella näringar och ekosystemtjänster.....	20
6.6 Konsekvenser för naturrekreation och besöksnäring	20
6.7 Konsekvenser för hälsa och säkerhet.....	21
6.8 Konsekvenser för lagskydd	21
7 Bedömning av planförslaget	21
7.1. KLIMAT, GEOTEKNISKA RISKER OCH ÖVERSVÄMNINGAR.....	21
7.1.1. Klimatmål	21
7.1.2. Klimatsmart byggande	22
7.1.3. Klimatanpassning	23
7.1.4. Bedömning Klimat, Geotekniska risker och Översvämning:	29

7.2.	NATURMILJÖ.....	29
7.2.1.	Riktlinjer för grönstruktur	29
7.2.2.	Förhållningssätt till lokalt utpekad grönstruktur	30
7.2.3.	Lokalt utpekad grönstruktur	31
7.2.4.	Tysta områden.....	39
7.2.5.	Skyddade och skyddsvärda natur- och vattenområden	39
7.2.6.	Bedömning Naturmiljö	43
7.3.	KULTURMILJÖ	44
7.3.1.	Kulturvärden.....	44
	Utmaningar och avvägningar	45
	Utmaningar och avvägningar	45
	Utmaningar och avvägningar	46
	Den planerade utbyggnadstakten bedöms inte beröra värden för kulturmiljön... 46	
	Utmaningar och avvägningar	46
	Utmaningar och avvägningar	46
	Utmaningar och avvägningar	47
	Utmaningar och avvägningar	47
	Utmaningar och avvägningar	48
	Utmaningar och avvägningar	48
7.3.2	.....	49
7.4.	HUSHÅLLNING MED NATURRESURSER.....	51
7.4.1.	Bedömning hushållning med naturresurser	51
7.4.2.	Riktlinjer	51
7.4.3.	Bedömning hushållning med naturresurser:	51
7.5.	BEFOLKNING: MÄNNISKA; HÄLSA OCH LIVSMILJÖ	52
7.5.1.	Bedömningsgrund befolkning: människa, hälsa och livsmiljö	52
7.5.2.	Bedömning befolkning, människa, hälsa och livsmiljö:	55
7.6.	VATTEN	56
7.6.1.	Bedömningsgrund i denna miljöbedömning:.....	56
7.6.2.	Blåstruktur inom Nynäshamns kommun	56
7.6.3.	Bedömning Vatten:	63
7.7.	RIKSINTRESSEN	63
7.7.1.	Kulturmiljö.....	63
7.7.2.	Transportinfrastruktur	64

Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

7.7.3.	Riksintresse för naturvård	64
7.7.4.	Natura 2000.....	66
8	Överensstämmelse med miljöbalkens allmänna hänsynsregler och miljökvalitetsnormer 68	
8.1.	Allmänna hänsynsregler	68
8.2.	Miljökvalitetsnormer	69
9	Påverkan i relation till miljökvalitetsmålen.....	70
10	Ej berörda riksintressen	72

1 Inledning

Nynäshamns Kommun ska uppdatera sin översiktsplan. Nuvarande översiktsplan från 2012 är i många avseenden fortfarande aktuell, men kompletteringar behöver göras utifrån förändrade förutsättningar. Under hösten 2020 och våren 2021 togs ett utkast till ny översiktsplan fram och i april 2021 tog Kommunstyrelsen ett politiskt inriktningsbeslut. Efter beslutet påbörjades arbetet med samrådsförslaget. I dagsläget saknas vissa kapitel, kartor och grafik och texterna är inte fullt genomarbetade, men utkastet ger en bild av den tänkta utvecklingen. Denna miljöbedömning beskriver miljökonsekvenserna av de förändringar som planeras i den nya översiktsplanen och omfattar även vissa sociala och ekonomiska hållbarhetsfrågor. Lektus AB har tillsammans med Act Management fått i uppdrag av Nynäshamns kommun att ta fram en miljöbedömning för förslaget.

Förslaget till ny översiktsplan utgår från ett övergripande mål, nämligen att bidra till en hållbar utveckling i enlighet med Agenda 2030. För att detta mål finns tre delmål:

- En stark tillväxtkommun
- Goda livsmiljöer
- En klimatsmart och ekosystemvänlig utveckling.

Förslagets tre utvecklingsstrategier är snarlika den gällande översiktsplanen men deras beskrivningar och preciseringar har förändrats.

Den första strategin, **Bärkraftig ortstruktur**, innebär att kommunen ska framför allt växa i de större tätorterna. Strategin innehåller en prioritering där ny bebyggelse i första hand lokaliseras till Nynäshamn och Ösmo. I andra hand lokaliseras ny bebyggelse till Sunnerby/Spångbro och Segersäng och i tredje hand till de mindre tätorterna. Nynäshamn, Ösmo och Segersäng är kommunens orter med pendeltågsstationer och därmed centrala för en hållbar bebyggelseutveckling.

Den andra strategin, **Hållbara orter**, innehåller riktlinjer för hur orterna ska planeras.

Den tredje strategin, **Levande landsbygd**, ger en övergripande bild av hur kommunens landsbygd ska utvecklas på ett hållbart sätt.

Jämfört med gällande översiktsplan sänker planförslaget den förväntade befolkningstillväxten till i genomsnitt 1,2% årligen. Det innebär att kommunen år 2040 förväntas ha drygt 36000 invånare. Cirka 2900 nya bostäder behöver byggas under planperioden, motsvarande cirka 150 bostäder per år. Kommunen har en stor planberedskap och många möjliga bostäder i redan pågående planer. Med den bakgrunden pekar planförslaget inte ut några större nya områden för bostadsbebyggelse, förutom ett område i anslutning till Landfjärden och ett område i Källberga. Merparten av de nya bostäderna under perioden tillkommer i Nynäshamn, Ösmo och Källberga.

Efterfrågan på verksamhetsmark har växt och kommunen prioriterar planering av sådan.

Utredningsområden för industrimark pekas ut främst runt trafikplats Segersäng i kommunens norr del.

Grönstrukturen är till stor del densamma som i gällande plan. Den regionala strukturen från RUFSS (Regional utvecklingsplan för Stockholm) har fördjupats med lokala kilar och värdekärnor. Ett antal områden föreslås utredas för formellt skydd. En översiktlig naturvärdesinventering har tagits fram för hela kommunen, med undantag för delar som redan är planlagda eller skyddade. Den utförda inventeringen visar områden med preliminärt höga naturvärden.

2 Beskrivning av nuläge, avgränsning.

Översiktsplanens geografiska avgränsning motsvarar kommungränsen. Vissa aspekter av den kommunala översiktsplaneringen kan dock ha en miljöpåverkan även utanför kommunens gränser.

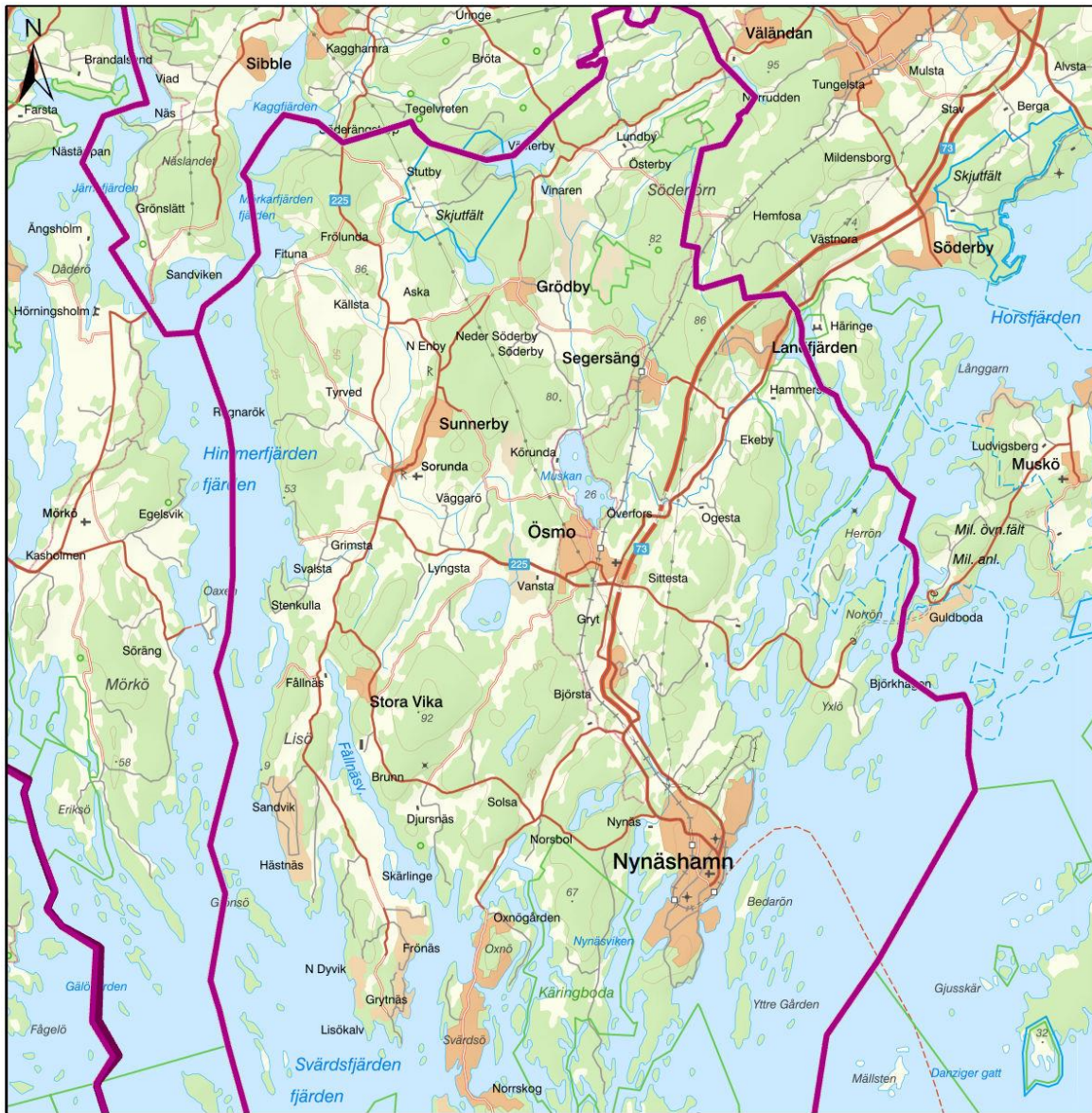
Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

Det handlar om påverkan på regionens trafiksystem och deras utsläpp, samt eventuell påverkan på den regionala grönstrukturen.

Tidsmässigt sträcker planförslaget sig till år 2040 med utblick mot 2060.

Nynäshamn översikt

Länsstyrelserna
2022-03-14

1:150 000

0 1,75 3,5 7 Km

©Lantmäteriet

Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

Miljöbedömningen är avgränsad till de frågor som kan antas innebära risk för betydande miljöpåverkan. Avgränsningssamråd hölls med Länsstyrelsen 29 november 2021. Med utgångspunkt i avgränsningssamrådet och i att huvuddragen ur gällande översiktsplan kommer att kvarstå, avgränsas miljöbedömningen till följande aspekter:

- **Klimat**
  - Utsläpp av växthusgaser: funktionsblandning för att minska behov av transporter, hållbar energiförsörjning.
- **Geotekniska risker och översvämning**
  - Översvämning från havet (dagens och framtida förutsättningar)
  - Översvämning till följd av skyfall (dagens och framtida förutsättningar)
  - Risk för ras, skred och erosion.
- **Naturmiljö**
  - Biologisk mångfald: påverkan på grönområden med hög biologisk mångfald.
  - Grönstruktur: påverkan på sammanhängande grönstruktur och grön infrastruktur.
  - Skyddad natur: Identifiering av områden som bör få ett formellt skydd på grund av höga natur-, kulturvärden och värden för friluftsliv. Även redogörelse för befintligt naturskydd i form av skyddade områden och arter samt hur dessa skydd tillgodoses.
- **Kulturmiljö**
  - Riksintressen för kulturmiljövården: Påverkan på riksintressena. Särskilt fokus på landsbygdsområden och de värden som utgör riksintresseanspråken där samt vikten av att bedöma kumulativa effekter av successiv utbyggnad.
  - Påverkan på riksintressen enligt 4 kapitlet 1 – 4 §§ miljöbalken.
  - Påverkan på kulturmiljöer av allmänt intresse, även effekter på kulturmiljö, landskap och bebyggelse. Detta avser alla typer av värdefulla kulturmiljöer, inte bara riksintressen.
  - Påverkan på landskapsbilden ur ett kulturmiljöperspektiv, både stad och landsbygd.
- **Befolkning: människa, hälsa och livsmiljö**
  - Buller: Hur ökad trafik på väg 73 och väg 225 påverkar bullersituationen.
  - Buller: Bullernivåer i hamnarna
  - Transport av farligt gods: Risker kopplade till transport av farligt gods. Riskavstånd.
  - Farliga verksamheter: Risker kopplade till farliga verksamheter. Riskavstånd.
  - Förorenad mark.
  -
- **Hushållning med naturresurser**
  - Jordbruksmark: ianspråktagande av jordbruksmark.
  -
- **Vatten**
  - MKN vatten: Påverkan på möjligheterna att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten.
  - VA: Möjlighet att tillhandahålla hållbara VA-lösningar.
- **Riksintressen** – Bedömning av relevanta riksintressen inkl. motivering till varför vissa inte bedöms behöva vara med.

3 Bedömningsgrunder

Miljöbedömning av planer är en process med vissa moment som kommunerna ska genomföra när de upprättar eller ändrar planer som kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Eftersom översiktsplaner hanterar lokalisering och exploatering för att styra mot en viss mark- och vattenanvändning antas dessa alltid kunna medföra en sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11–18 och 22 §§ MB och ska därför bedömas enligt miljöbedömningsförordningen.

Syfte

Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i översiktsplanen för att främja en hållbar utveckling. Miljöbedömningen ska ge stöd och underlag för en lämplig utformning av planen och göra det möjligt att väga miljökonsekvenser mot andra viktiga faktorer.

Process

Miljöbedömningen består av ett antal lagreglerade steg som bland annat omfattar avgränsning, samråd och dokumentation av miljöbedömningen i en MKB. Kravet i 6 kap. 14 § MB på att MKB:n tillsammans med planförslaget ska finnas tillgängligt tillgodoses genom samrådet och utställningen av översiktsplanen enligt PBL:s bestämmelser.

Metod

De miljöbedömningar som görs i MKB:n använder begreppen påverkan, effekt och konsekvens beroende på hur långtgående analys som har varit möjlig att göra för olika miljöaspekter. Det är inte möjligt att systematiskt använda begreppen för alla situationer. Även om strävan är att uttrycka värderingar i termen konsekvens, så är det inte alltid möjligt på grund av mycket komplexa effektsamband. Där det inte blir någon väsentlig påverkan har det inte heller bedömts nödvändigt med en konsekvensanalys.

Påverkan avser förändring av miljön genom exempelvis fysiskt intrång eller störningar genom buller och visuell förändring.

Effekt är en förändring i miljön som påverkan medför, som till exempel förlust av värdefulla naturmiljöer, buller eller luftföroreningar.

Konsekvens är en bedömning av den verkan de uppkomna effekterna har på en viss företeelse, till exempel klimatet, människors hälsa eller biologisk mångfald. Som underlag för att bedöma olika effekters betydelse används där det är möjligt underlag i form av t.ex. lagkrav, riktvärden, MKN, skyddade områden, värdebeskrivningar, miljökvalitetsmål, projektmål och bevarandeplaner. För att uppnå god miljöhänsyn kan åtgärder bli aktuella, för att konsekvenserna skall vara acceptabla.

Konsekvensernas storlek beskrivs i en skala från inga eller obetydliga konsekvenser, små konsekvenser, måttliga konsekvenser och stora konsekvenser. Skalan bygger på relationen mellan de befintliga värdena och omfattningen av den förväntade effekten (ingreppets eller störningens omfattning). En liten till medelstor effekt som berör ett stort värde eller många människor kan alltså bedömas som en stor konsekvens. På motsvarande sätt kan en stor effekt på ett litet värde bedömas som en liten konsekvens. Konsekvenserna kan vara såväl positiva som negativa, men om inget annat anges är det negativa konsekvenser som avses. Positiva konsekvenser uppstår när värden förstärks och/eller nya värden tillförs.

4 Beskrivning av planförslag.

Förslaget till ny översiktsplan utgår från ett övergripande mål nämligen att bidra till en hållbar utveckling i enlighet med Agenda 2030. För att detta mål finns tre delmål:

- En stark tillväxtkommun
- Goda livsmiljöer
- En klimatsmart och ekosystemvänlig utveckling.

Förslagets tre utvecklingsstrategier är snarlika den gällande översiktsplanen men deras beskrivningar och preciseringar har förändrats.

Den första strategin, **Bärkraftig ortstruktur**, innebär att kommunen ska framför allt växa i de större tätorterna. Strategin innehåller en prioritering där ny bebyggelse i första hand lokaliseras till Nynäshamn och Ösmo. I andra hand lokaliseras ny bebyggelse till Sunnerby/Spångbro och Segersäng och i tredje hand till de mindre tätorterna. Nynäshamn, Ösmo och Segersäng är kommunens orter med pendeltågsstationer och därmed centrala för en hållbar bebyggelseutveckling.

Den andra strategin, **Hållbara orter**, innehåller riktlinjer för hur orterna ska planeras.

Den tredje strategin, **Levande landsbygd**, ger en övergripande bild av hur kommunens landsbygd ska utvecklas på ett hållbart sätt.

Jämfört med gällande översiktsplan sänker planförslaget den förväntade befolkningstillväxten till i genomsnitt 1,2% årligen. Det innebär att kommunen år 2040 förväntas ha drygt 36000 invånare. Cirka 2900 nya bostäder behöver byggas under planperioden, motsvarande cirka 150 bostäder per år. Kommunen har en stor planberedskap och många möjliga bostäder i redan pågående planer. Med den bakgrunden pekar planförslaget inte ut några större nya områden för bostadsbebyggelse, förutom ett område i anslutning till Landfjärden och ett område i Källberga. Merparten av de nya bostäderna under perioden tillkommer i Nynäshamn, Ösmo och Källberga.

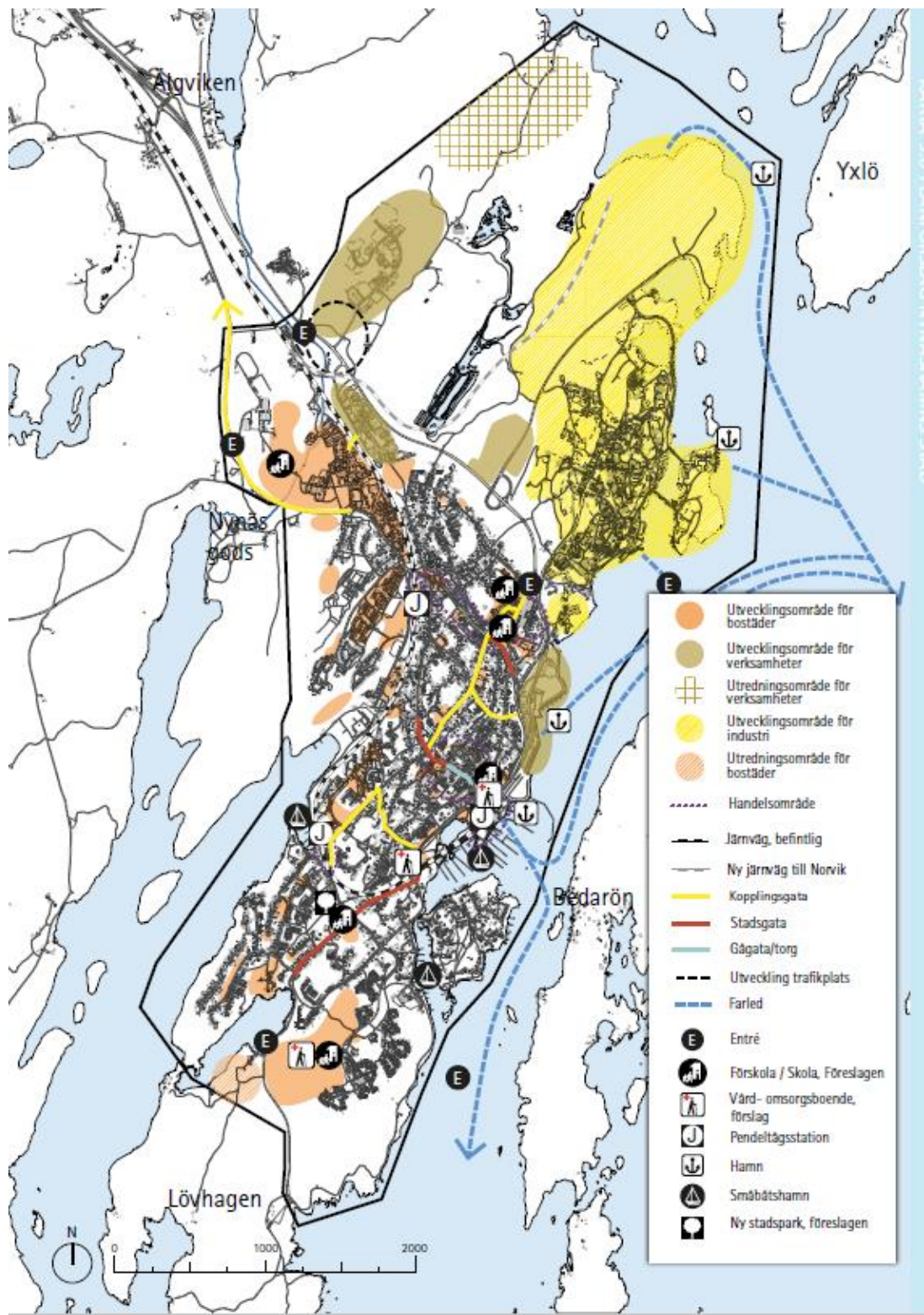
Översiktsplanens geografiska avgränsning motsvarar kommungränsen. Vissa aspekter av den kommunala översiktsplaneringen kan dock ha en miljöpåverkan även utanför kommunens gränser. De handlar om påverkan på regionens trafiksystem och deras utsläpp samt eventuell påverkan på den regionala grönsstrukturen.

Planen sträcker sig till år 2040 med utblick mot 2060.

4.1. Nynäshamns stad

Nynäshamns stad är kommunens centralort och största tätort med 15 000 invånare, drygt hälften av kommunens befolkning. Nynäshamn anlades som trädgårdsstad under tidigt 1900-tal. Staden har förtätats gradvis och erbjuder idag småstadens fördelar med närhet till storstaden. Här finns en trygg miljö i kontakt med havet och närhet till allt.

- Förtätning enligt fördjupad översiktsplan
- Växer under hela planperioden
- Potential för cirka 2000 nya bostäder fram till år 2040
- Prioritera nya arbetsplatser och förstärkt handel
- Strategiskt stadsutvecklingsläge i RUFS 2050
- Planera för att koppla samman stadens delar

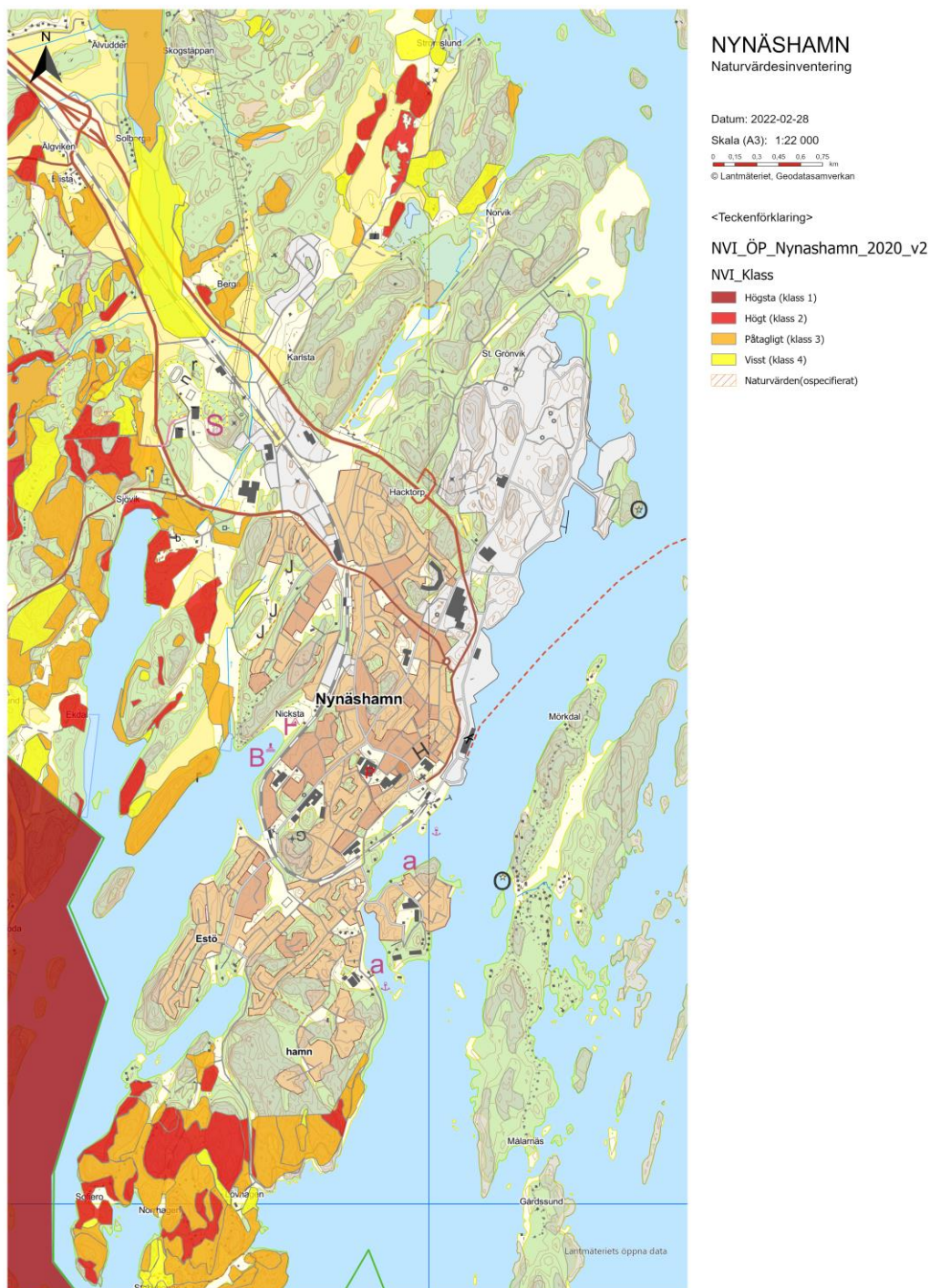

Figur 4:1 Planerad bebyggelseutveckling i Nynäshamns stad.

Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

4.1.1. Natur och rekreation

Höga naturvärden finns främst i stadens södra och norra delar. Karingboda och Järflotta naturreservat angränsar till staden. Lövhagen är ett mycket viktigt rekreationsområde, liksom området kring Fjättern och Nynäs Gård.

Figur 4:2 Naturvärden kring Nynäshamns stad.

Stadens parker är även de viktiga för rekreation. De privata villaträdgårdarna bidrar till att ge staden ett lummigt intryck och är viktiga för den biologiska mångfalden.

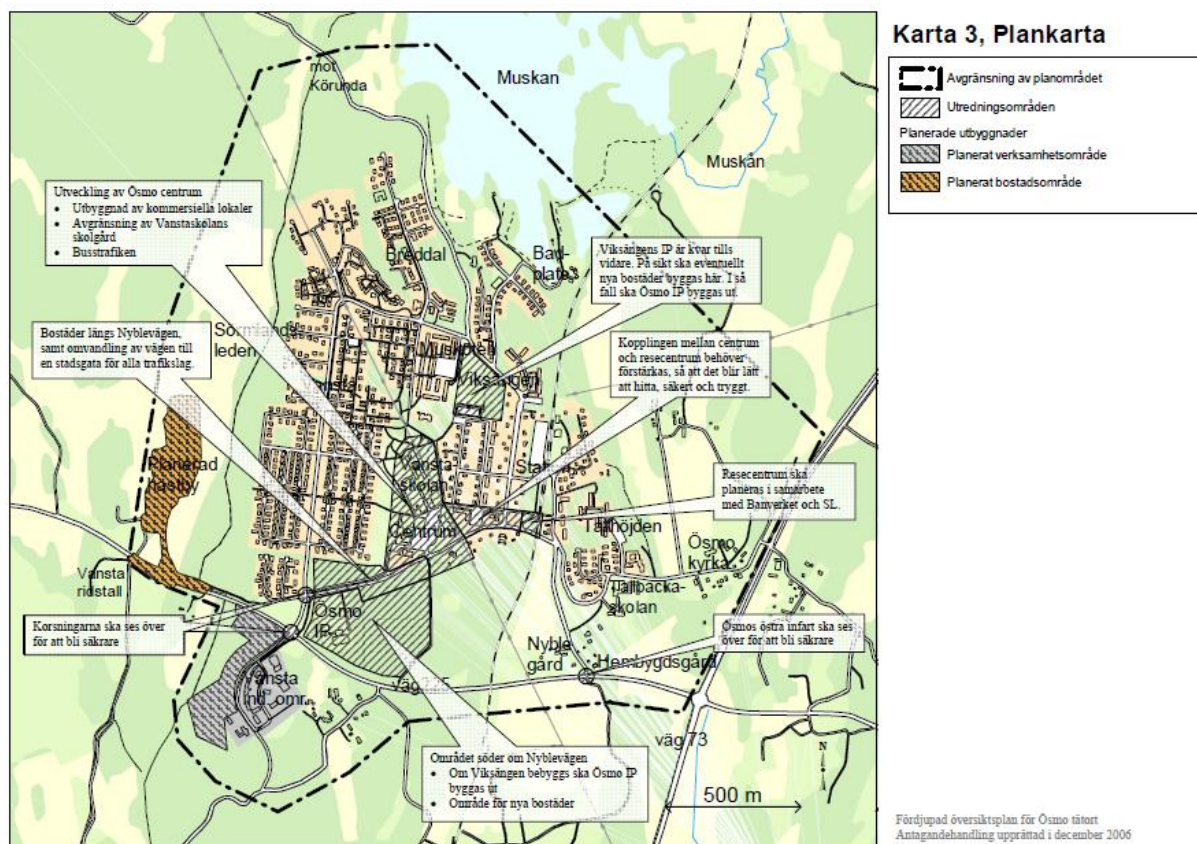
Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

I samband med antagande av denna Översiktsplan görs även utifrån utvecklingsbehov ett antal justeringar i den nu gällande Fördjupade översiktsplanen för Nynäshamns stad. Det handlar om:

- Förslaget om gånggata i centrala Nynäshamn utgår
- Möjliggöra för en ny stadsdel i hela hamnområdet
- Säkerställa att det finns tillräckligt många parkeringsplatser nära centrum
- Säkerställa att området kring gästhamnsområdet rustas upp och att stråket mellan centrum och gästhamnen förtydligas.

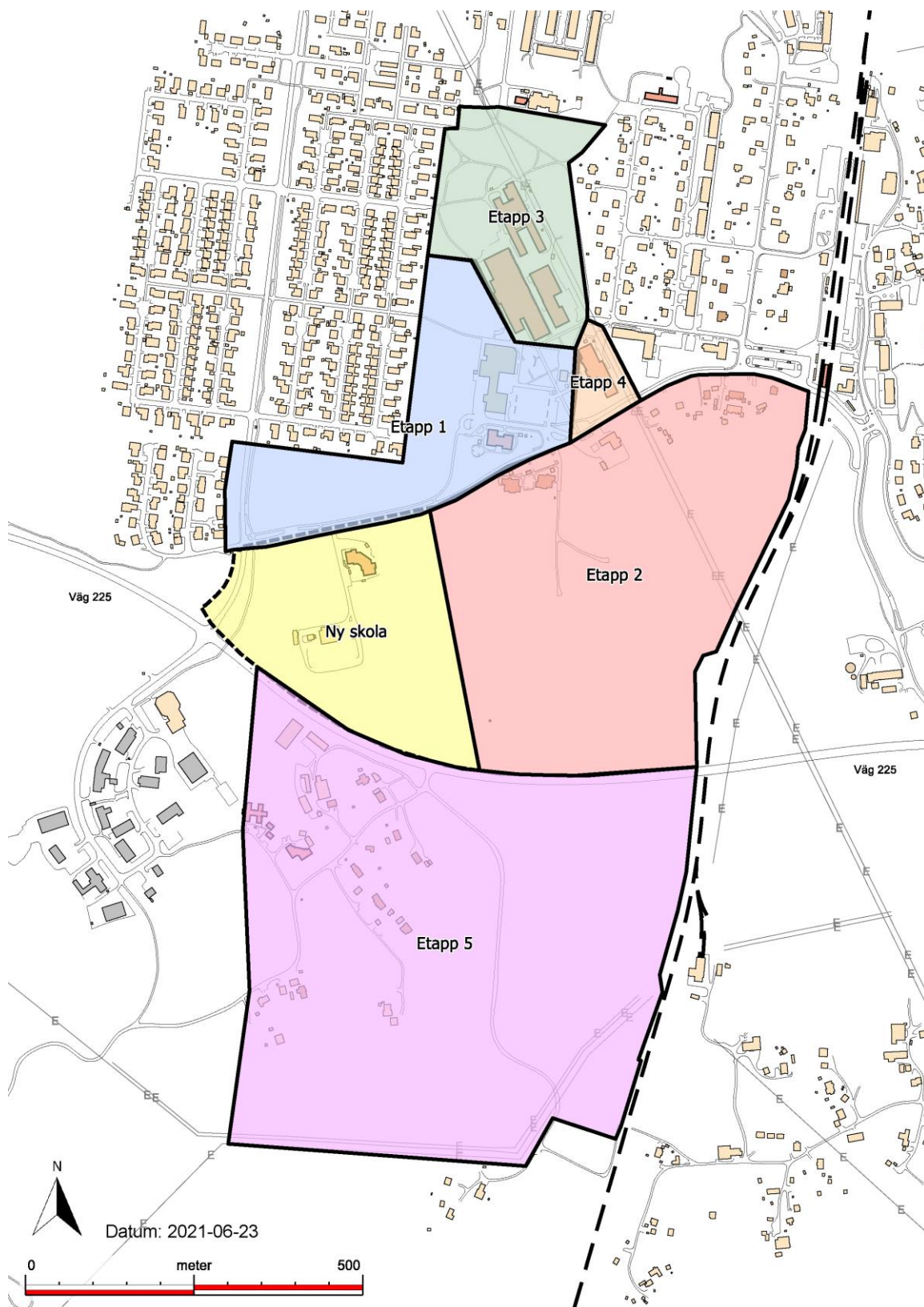
4.2. Ösmo

Ösmo är kommunens näst största ort med cirka 4000 invånare. Orten ligger mitt i kommunen, intill sjön Muskan och där de viktigaste kommunikationsstråken korsar varandra. Orten har stor potential att växa genom förtätning och utbyggnad under planperioden och detaljplanering av de centrala delarna är under arbete.

Figur 4:3 Planerad utveckling i Ösmo

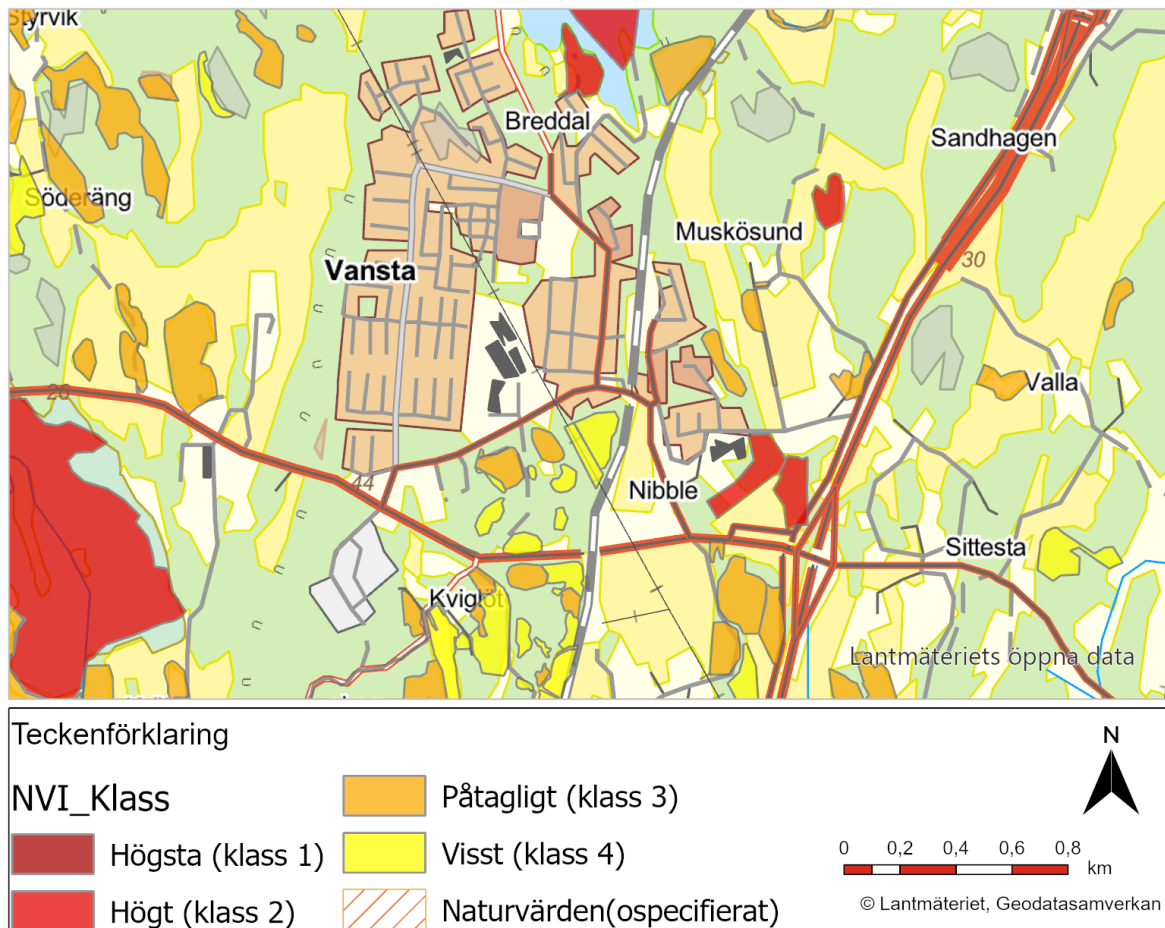
- Utveckling utgår från fördjupad översiktsplan, planprogram och strukturplan
- Prioritera ökad service och handel, levande utemiljöer och mer attraktivt centrum
- Huvudort för omgivande landsbygd
- Växer under hela planperioden men särskilt under 2020-talet
- Potential för upp till 1 500 nya bostäder till år 2040 genom förtätning
- På längre sikt kan orten växa norrut mot Körunda

Figur 4:4 Etapper i planprogram för Ösmo

4.2.1. Natur och rekreation

I anslutning till Ösmo samhälle finns höga natur- och kulturvärden. Runt Ösmo finns stora strövområden, till exempel området kring sjön Muskan, som används för det rörliga friluftslivet (hundpromenader, ridning, scoutverksamhet, fågelskådning med mera). Den regionalt viktiga vandringsleden Sörmlandsleden passerar också orten.

Figur 4:5 Naturvärden kring Ösmo.

Planeringen av Ösmo utgår från den strukturplan som miljö- och samhällsbyggnadsnämnden (nuvarande samhällsbyggnadsnämnden) antog 2018. Detaljplaneringen ska förtäta ortens centrala och södra delar. Idén är att förtäta längs Nyblevägen, som blir en stadsgata och knyter ihop ortens olika delar. Hela projektet beräknas kunna tillföra mer än 1000 nya bostäder och syftar till att bygga ihop ortens olika delar med nya gator och ett tydligare centrum. Dessutom ska det tillföra handelsytor och en ny placering av Vanstaskolan med mera.

Även på andra platser i orten finns planer på förtätning. Runt centrum och längs Nyblevägen tillkommer tätare småstadsbebyggelse, medan de mindre centrala delarna av orten växer enligt trädgårdsstadens principer. I samband med att regionens kraftnät ska spänningshöjas planerar Vattenfall att flytta den kraftledning som idag går genom Ösmo. Det frigör ytor för förtätning och läker ett sår i ortens bebyggelse.

I ortens norra del, mot Körunda, finns ett utredningsområde där orten kan växa ytterligare på längre sikt.

4.3. Verksamhetsområden

Efterfrågan på verksamhetsmark har växt och kommunen prioriterar planering av verksamhetsmark. Utredningsområden för industrimark pekats ut främst runt trafikplats Segersäng i kommunens norr del.

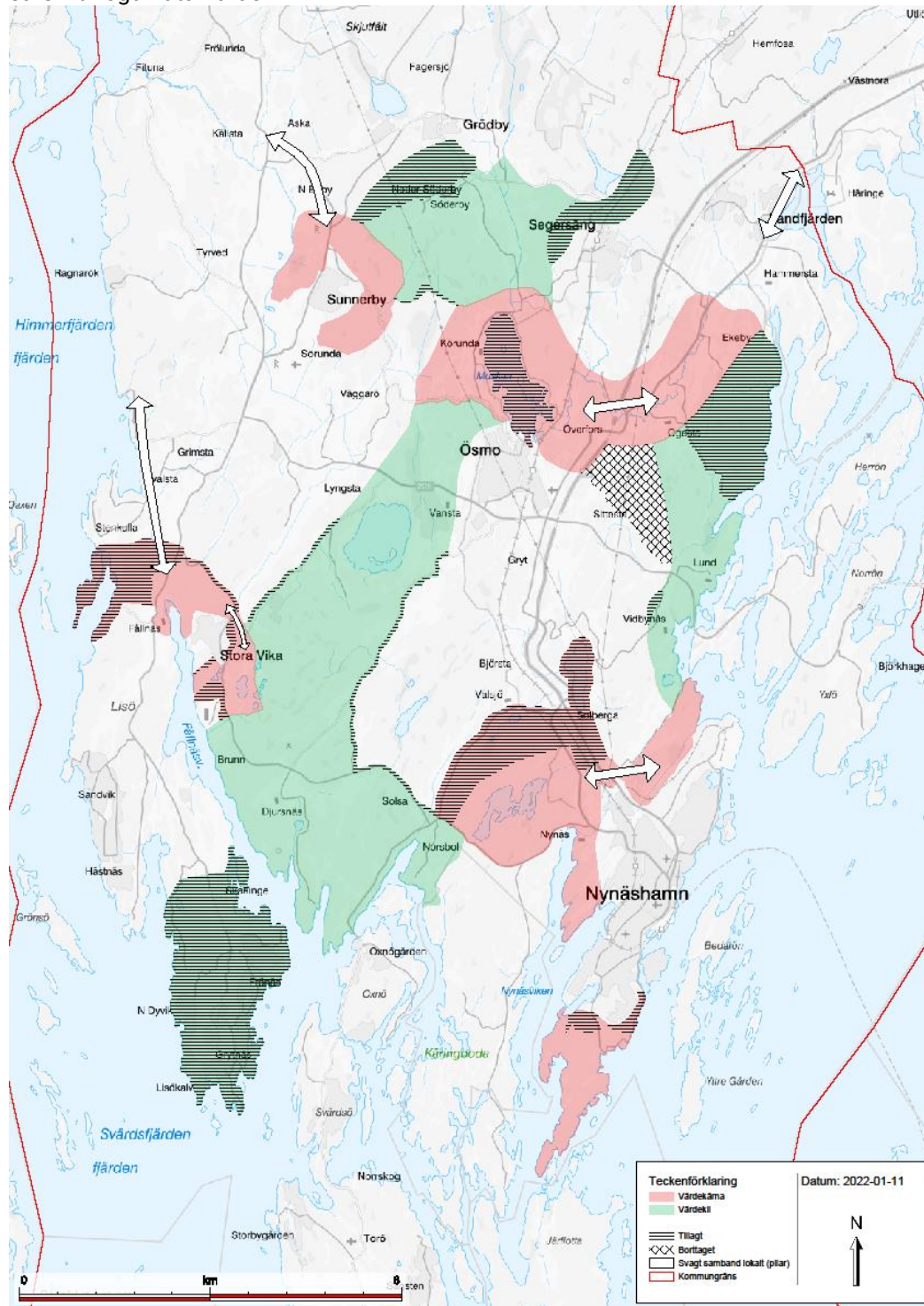

Figur 4:6 Befintlig och planerad verksamhetsmark i Nynäshamns kommun.

4.4. Grönstruktur

Grönstrukturen har reviderats något men är till stor del densamma som i gällande plan. Den regionala strukturen från RUF5 (Regional utvecklingsplan för Stockholm) har fördjupats med lokala kilar och värdekärnor. Ett antal områden planeras för formellt skydd och föreslås utredas för formellt skydd. En översiktlig naturvärdesinventering har tagits fram för hela kommunen. Den visar ett antal platser med särskilt höga naturvärden.

Figur 4:7 Grönstruktur i Nynäshamns kommun enligt förslag till översiktsplan.

5. Beskrivning av nollalternativ

Alternativ till planförslaget och nollalternativ är att bygga ut enligt gällande översiktsplan från 2012. Nollalternativet medför en mer utspridd bebyggelsestruktur med byggnation i flera orter och på landsbygden jämfört med det förslag som nu tagits fram.

5.1. Översiktsplan 2012

Nuvarande översiktsplan innehåller förslag till ny bebyggelse med utrymme för ca 9 000 nya invånare, samt tillkommande verksamheter av olika slag. Planen pekar ut ett antal utvecklingsområden, där den huvudsakliga utbyggnaden av bostäder och verksamheter ska ske. Reserverade markområden för väg- och järnväg och kraftledningar redovisas liksom områden där vindkraftsetableringar bör utredas.

Vidare föreslås en lokal grönstruktur som utgör en förlängning av den regionala grönstrukturen. Platser där tysta områden bör bevaras liksom naturområden där skydd bör utredas pekas ut.

Utanför utvecklingsområdena förväntas ingen betydande förändrad mark- eller vattenanvändning ske, vilket styrs genom generella rekommendationer för ny bebyggelse, som ska vägleda kommande planering. Utrymme ges också för jord- och skogsbruk, fiske och vindbruk.

Nuvarande översiktsplan bygger på en struktur av vision, mål och strategier, vilket ger goda möjligheter att samordna planens åtgärdsförslag till en hållbar samhällsutveckling.

Vision:

Den mest attraktiva kommunen i Europas mest attraktiva storstadsregion Stockholm.

Mål:

- Öppen och tillgänglig
- Ledande tillväxtkommun
- God livsmiljö
- Resurseffektiv kommun
- Strategier:
- Bärkraftig Ortsstruktur
- Hållbart stads- och ortsliv
- Levande landsbygd och skärgård

Genom nollalternativets fokus på utveckling av ny bebyggelse till befintliga tätorter, ges goda förutsättningar att utveckla orternas hållbarhet, samtidigt som det skapas förutsättningar för en effektivare och mer attraktiv kollektivtrafik.

Förslagets riktlinjer för bebyggelse på landsbygden bidrar till att bevara obrutna områden för rekreation och jord- och skogsbruk. Genom att peka ut en lokal grönstruktur, som sammanlänkas med den regionala strukturen, och områden som ska bevaras tysta, stärker planen det informella skyddet för viktiga natur-, kultur-, och rekreationsområden.

Genom satsningar på förbättringar inom kollektivtrafik och för gång- och cykeltrafikanter förbättrar förslaget trafiksäkerheten samtidigt som möjligheterna till ett hållbart transportsystem ökar.

6 Förväntade miljökonsekvenser av nollalternativ

De viktigaste konsekvenserna för utbyggnad enligt ÖP från 2012 finns sammanfattade nedan. Konsekvenserna finns noggrant beskrivna i den tillhörande miljökonsekvensbeskrivningen för ÖP 2012 för Nynäshamns kommun.

6.1 Strategier

Planens strategier är mycket väl formulerade, med goda möjligheter att stödja de mål som ställs upp i planen och att bidra till en hållbar samhällsutveckling.

Strategi 1, "En bärkraftig Ortsstruktur", utgör ett starkt stöd för en utveckling av hållbara transportsystem, liksom system för vatten- och avloppshantering, energiförsörjning och avfallshantering. Samordningen mellan den byggda strukturen och den föreslagna grönstrukturen ger möjligheter till ett effektivt nyttjande av olika ekosystemtjänster. Med en koncentration av ny bebyggelse till befintliga orter ges vidare möjligheter att utveckla hållbarhetsaspekter inom varje ort, som t.ex. tillgång till service, mötesplatser, kulturutbud och fritidsaktiviteter. Här finns nu en prioritering.

Genom strategin föreslås en tydlig prioritering till utveckling av orter med goda kollektivtrafikförbindelser. Förslagen till utveckling av varje ort utgår dock främst från tillgängliga markområden, och från bedömningar av marknadsläget, istället för från bristanalyser av villkoren för kollektivtrafik och service. Här skulle fördjupade underlag kunna bidra till mer utvecklade förslag i framtida fördjupningar av ÖP.

Strategi 2, "Hållbart Orts- och Stadsliv", bedöms på ett påtagligt sätt kunna bidra till utvecklingen av attraktiva tätorter, med hög grad av hållbarhet. Strategins enskilda delar belyser var och en centrala villkor för utveckling av hållbara tätortsmiljöer. Ett genomförande av strategin kräver dock en uppsättning tydliga verktyg och riktlinjer, som inte helt har tydliggjorts och presenterats. Ett program för tätortsutveckling kan dock komplettera planförslaget.

Strategi 3, "Levande Landsbygd och Skärgård", är ett tydligt komplement till den första strategin, som beskriver den byggda strukturen. Genom strategin kan landsbygdens och skärgårdens kvaliteter ges förutsättningar att bevara sin särart och bevaras som levande landsbygd. Strategin saknar dock tydliga viljeyttringar att utveckla natur- och kulturlandskapets möjligheter till besöksnäring och naturrekreation.

Förbättrade gång- och cykelstråk ger också bättre tillgång till besöks- och rekreationsområden.

Det finns dock konflikter i planen där bebyggelse planeras inom den lokala grönstrukturen och i regionala vandringsleders sträckning. Områden för vindkraft samt reservat för kraftledning ger negativa konsekvenser både för tysta områden och den lokala grönstrukturen.

6.2 Konsekvenser för kulturmiljövården

Översiktsplanen kan medföra positiva konsekvenser för kulturhistoriska värden genom planerat skydd, i Ösmo där en fornpark skapas, samt i Gröby och Stora Vika, där områdesbestämmelser planeras att antas.

Utvecklingsområden för bostäder kan medföra negativa konsekvenser för herrgårdsmiljön kring Nynäs gård, eventuellt kulturlämningarna vid Valsjö, jordbruksbygden vid Spångbro, samt närmiljön

Fagersjö. Vid väg- och kraftledningsreservaten finns risk för negativa konsekvenser på riksintresse för kulturmiljövärden.

6.3 Konsekvenser för biologisk mångfald och geologi

Planen ger möjligheter till märkbara positiva konsekvenser för biologisk mångfald med ökad andel skyddad natur. Det finns även möjligheter till positiva konsekvenser för strandskyddade områden om arealen kan ökas.

Det finns risk för stora negativa konsekvenser för höga naturvärden i utbyggnadsområdena vid Grödby och i zonen mellan Nynäshamn och Ösmo, samt för planerade vindbruk. Mellan Nynäshamn och Ösmo är det även risk för stora negativa konsekvenser för spridning av djur och växter då barriären mellan den västra och östra delen av kommunen förstärks.

Det är av stor vikt att den planerade grönstrukturplanen genomförs för att planens riktlinjer för naturvärden ska kunna följas.

6.4 Konsekvenser för vattenmiljön

Planens tydligaste positiva konsekvenser för vattenmiljöer är dess inriktning på att skapa hållbara VA-lösningar bl.a. genom att en VA-strategi är framtagen och en VA-plan kommer att tas fram, att begränsa att boende i fritidshusområden övergår till permanentboende där bra lösningar saknas, begränsad utbyggnad på landsbygden och genom en sammanhållen Ortsstruktur.

VA- Strategin skulle också kunna inkludera en vilja att utveckla en samordning mellan tätorterna och den omgivande grönstrukturens ekosystemtjänster.

6.5 Konsekvenser för areella näringar och ekosystemtjänster

Översiktsplanen medför i stora delar positiva konsekvenser för areella näringar och ekosystemtjänster genom dess riktlinjer för utveckling av kommunens landsbygd och skärgårdens näringar. Med planens föreslagna riktlinjer för markanvändning, kommer kommunen fortsatt kunna åtnjuta en väl utvecklad grönstruktur med fungerande ekosystemtjänster. Den föreslagna grönstrukturen innebär att tätorternas tillgång till ekosystemtjänster ges större förutsättningar att bevaras.

Risk för negativa effekter rör främst skogsbruket eftersom det framförallt är skogsmark som väntas tas i anspråk i samband med exploateringar.

6.6 Konsekvenser för naturrekreation och besöksnäring

Översiktsplanen har i stora delar positiva konsekvenser för naturrekreation. Den största positiva konsekvensen är att en grönstruktur pekas ut tillsammans med riktlinjer för dess bevarande, att en tydlig prioritet för tillgång till tätortsnära rekreationsområden finns och att bebyggelsen placeras så att den inte påverkar värdefulla rekreations- och strandområden i någon stor utsträckning. Det är också positivt att områden där tystnad ska bevaras identifierats och att områden där skydd ska utredas nämns.

Planen innehåller få konkreta åtgärder för att nå miljö kvalitetsnormer, minska övergödningen och förbättra livsmiljöer i vatten. Konkreta åtgärder ska tas fram i ett senare skede i form av en kommunal vattenplan.

Översiktsplanen innehåller också flera ambitiösa riktlinjer men det är tveksamt om dessa kommer att fullt ut genomföras i praktiken eftersom de i vissa fall kan förväntas komma i konflikt med starkare intressen. Konsekvensen av planen är därför ur denna aspekt osäker. När en vattenplan tas fram och riktlinjer följs, kan effekterna på det hela taget öka möjligheterna till positiva konsekvenser.

6.7 Konsekvenser för hälsa och säkerhet

Planen innebär positiva konsekvenser för hälsa och säkerhet vad gäller trafiksäkerhetsfrågor bl.a. genom föreslagna förbättringar på väg 225 och utbyggnad av gång- och cykelnät. Strategier för bebyggelse på landsbygden bedöms medföra positiva konsekvenser då mer sammanhållen landsbygdstruktur öppnar för samordning av säkerhetsaspekter och nya områden med lång insatstid undviks.

De främsta negativa konsekvenserna i utvecklingsområden för bostäder rör risk för höga bullervärden på sträckan Nynäshamn-Ösmo, men även vid Segersäng. Risker associerade med farligt gods och miljöfarlig verksamhet finns främst på sträckan Nynäshamn- Ösmo, samt i närheten av Rappsta och Hammersta verksamhetsområden, som ligger på sträckan. Den planerade järnvägen (utökning av befintliga spår samt ny dragning till Norvik) kan medföra att boende längs järnvägen utsätts för höga bullernivåer och risker med farligt gods.

Anläggande av vindbruksområden kan medföra negativa konsekvenser för strålningsnivåer, om verksamheten förläggs väst om järnvägen då vindbruken behöver anslutas till nya kraftledningar. Utveckling av verksamhetsområdet vid Kalvö kan innebära risk eftersom området ligger i låglänt område.

6.8 Konsekvenser för lagskydd

Nynäshamns kommun innehåller ett stort antal lagskyddade områden. Planens utvecklingsstrategier och riktlinjer innebär risk för att en stor del av de lagskyddade områdena kan påverkas.

Det aktuella planförslaget riskerar att påverka riksintresse för naturvård och kulturmiljö negativt, främst i utbyggnadsområdet mellan Nynäshamn och Ösmo. I sträckan mellan Nynäshamn och Ösmo finns även risk för att konflikter kan uppstå mellan olika typer av riksintressen. För övriga lagskydd är det främst vattenskyddsområden och strandskydd som riskerar att påverkas negativt av planförslaget.

Planen innehåller dock förslag på att bevara, och om möjligt öka, arealen strandskyddat områden och gör därför möjligheter att möta strandskyddslagens intentioner.

7 Bedömning av planförslaget

7.1. KLIMAT, GEOTEKNISKA RISKER OCH ÖVERSVÄMNINGAR

7.1.1. Klimatmål

För att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser har världens länder enats om att begränsa den globala uppvärmningen till långt under 2°C jämfört med den förindustriella nivån och sträva efter att begränsa den till 1,5 °C. För att lyckas med detta åtagande krävs drastiska minskningar av nettoutsläppen av växthusgaser och ett välstrukturerat och kraftfullt klimatstrategiskt arbete i samtliga nationer.

Enligt de svenska miljömålen ska "Halten av växthusgaser i atmosfären i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.". Sveriges långsiktiga klimatmål är att nettoutsläppen av växthusgaser ska vara noll senast år 2045. Kommuner är viktiga aktörer i Sveriges klimatarbete i och med närheten

till medborgarna, ansvaret för fysisk planering och energistyrning samt genom rollen som stora arbetsgivare. För att bidra till uppfyllandet av det nationella klimatmålet arbetar Nynäshamns kommun aktivt för att reducera utsläppen av växthusgaser till atmosfären. Arbetet sker med utgångspunkt i tre övergripande växthusgasmål.

- År 2030 har utsläppen av växthusgaser i kommunen som geografiskt område minskat med 63 procent jämfört med 1990 och den kommunala organisationen är fossilbränslefri.
- År 2040 har utsläppen av växthusgaser i kommunen som geografiskt område minskat med 75 procent jämfört med 1990.
- År 2045 har Nynäshamns kommun netto-noll-utsläpp.¹

7.1.2. Klimatsmart byggande

7.1.2.1. Riktlinjer

För att bidra till ett mer hållbart och energieffektivt byggande ska all nybyggnation i kommunens egen regi ske med höga krav på energieffektivitet. Vidare ska kommunen tillämpa lokala riktlinjer för hållbart byggande i alla samhällsbyggnadsprojekt. Syftet med riktlinjerna är att säkerställa att allt som byggs i kommunen håller en hög ambitionsnivå på hållbarhetsområdet.

Kommunen har föreslagit riktlinjer så att man vid planering och projektering av ny bebyggelse, samt vid om- och tillbyggnad, ska:

- Det hushållas med energi, vatten och byggmaterial. Såväl byggprocessen som förvaltningen under byggnadens hela livscykel ska miljöanpassas.
- Byggnadsmaterial användas med minimal klimatpåverkan i såväl tillverkning, byggprocess, transporter och uppförande. Exempelvis genom träkonstruktioner eller användande av grön cement.
- Bebyggelsen lokaliseras på ett sådant sätt att ett optimalt energiutnyttjande kan erhållas och så att topografi och värdefulla natur- och vattenmiljöer bevaras.
- Kraven enligt Miljöbyggnad silver eller motsvarande certifiering uppfyllas samt Energimyndighetens definition för energieffektiva byggnader följas.
- Kommunens riktlinjer för hållbart byggande tillämpas i interna såväl som externa samhällsbyggnadsprojekt och den högsta betygsnivån eftersträvas i så stor utsträckning som möjligt.

Genom att ställa krav på energieffektivitet i nya byggnader minskas både klimatpåverkan och energikostnader, vilket är hållbart ur såväl ett ekologiskt som socialt och ekonomiskt perspektiv.

I takt med att byggnaderna blir mer energieffektiva och att utsläppen från uppvärmningssystemen minskar blir utsläppen från byggskedet allt viktigare för att bedöma byggnaders klimatpåverkan utifrån ett livscykelperspektiv. Att optimera materialval från klimat- och resurssynpunkt, välja rätt material för rätt tillämpningar och att använda material med lång livslängd är några exempel på åtgärder som aktörer inom bygg- och fastighetssektorn kan tillämpa för att reducera utsläppen av växthusgaser under byggskedet. Även översikts- och detaljplanering har betydelse för klimatpåverkan under byggskedet genom att de utgör förutsättningar för markarbeten, transporter med mera.

Vid nybyggnation som genomförs av externa aktörer har kommunen ingen möjlighet att ställa kommunala särkrav. Detta innebär i korthet att när kommunen som myndighet tillämpar plan- och bygglagen får inga egna krav ställas på de som bygger (exempelvis gällande energianvändning) utöver de bestämmelser som finns i Boverkets byggregler. Riktlinjen om miljökrav i enlighet med Miljöbyggnad silver eller motsvarande kan därför vara en riktlinje som inte är tillämpbar och

---

¹ Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från kommunen som geografiskt område ska vara minst 85% lägre år 2045 än utsläppen år 1990.

kommunen bör se över, för att säkerställa att kommunens riktlinjer utformas så de kan tillämpas i projekt som genomförs av externa aktörer.

7.1.3. Klimatanpassning

7.1.3.1. Riktlinjer för att förebygga naturolyckor

- De förväntade effekterna av ett förändrat klimat under byggnaders och infrastrukturens livslängd ska alltid beaktas.
- För sådana områden där risken för naturolyckor är stor ska utredningar av geotekniska och hydrologiska förhållanden genomföras.
- Åtgärder för att reducera de risker som följer av ett förändrat klimat behöver utredas närmare, exempelvis genom en klimatanpassningsplan.
- Vid planläggning och prövning ska hänsyn tas till de förhöjda havsnivåer, översvämnings-, samt skred- och erosionsrisker som enligt det aktuella kunskapsläget bedömts inträffa i ett framtida klimat.

Den globala uppvärmningen medför globala konsekvenser såsom ökande temperaturer, förändrade nederbördsmängder och höjda havsnivåer. I takt med att klimatet förändras ökar även risken för naturhändelser som ras och skred, översvämning, starka vindar, vegetationsbränder och erosion. Dessa faktorer har stor betydelse för strategiska val av framtida markanvändning. Hur sårbara vi är beror på hur mycket klimatet förändras, men också på hur väl förberett samhället är för att möta och anpassa sig till nya förutsättningar. Det kan bland annat handla om skydd mot översvämnings- och skred, men även planering av infrastruktur och skydd av dricksvatten och kommunens vattentäkter.

Enligt SMHI:s regionala klimatanalys för Stockholms län från 2015 beräknas årsmedeltemperaturen för Stockholms län öka med 3–5 grader till år 2100². Årsnederbörden bedöms öka med 20 – 30 %, och de extrema skyfallen blir vanligare: den maximala dygnsnederbörden beräknas öka med 20 - 30 %. Tillrinningen till sjöar och vattendrag kommer att öka under vintern, men minska under vår och sommar. Det kommer att bli vanligare med värmeböljor och torra sommartid. Klimatförändringarna väntas innebära en ökad risk för bland annat störningar i dricksvattenförsörjning, skred och översvämning.

Klimatanpassning av befintlig bebyggd miljö som bebyggelse och infrastrukturanläggningar kan innebära att åtgärder måste vidtas för att hindra skador till följd av naturolyckor. Den översiktliga risk- och sårbarhetsutredningen redovisar på en översiktlig nivå var sådana områden finns inom de aktuella utbyggnadsområdena. Platser med svåra geotekniska förhållanden har begränsad bygghänsyn. Vid eventuell byggnation på dessa platser krävs särskilda åtgärder. Generellt bör tillämpas en strategi som präglas av tillräckliga säkerhetsmarginaler i den långsiktiga fysiska planeringen. Det är också viktigt att skapa flexibilitet, det vill säga att undvika att bygga fast sig i lösningar som är svåra att korrigera i efterhand.

Kommunen har en översiktlig klimat- och sårbarhetsanalys avseende naturolyckor. Syftet med analysen är att klargöra konsekvenserna av ett förändrat klimat med stigande havsnivå och ökad nederbörd när det gäller naturolyckor i form av översvämning, erosion samt skred och ras. Analysen visar var risker för naturolyckor för befintlig bebyggd miljö finns och fungerar som underlag för exploatering av ny bebyggelse. Konsekvenser redovisas för befintlig bebyggd miljö och planerade utbyggnadsområden på tillhörande kartor samt med klimatscenarier gällande till slutet av detta århundrade. Låglänta områden som vattenfylls vid regn har studerats, men inte konsekvenser av intensiva skyfall. Analysen tar inte upp översvämning av vattendrag, då dessa översiktligt inte bedöms innebära någon större risk.

² SMHI:s Framtidsklimat i Stockholms län från 2015

7.1.3.2. Översvämningar

Klimatförändringarna medför ökad risk för översvämning genom stigande havsnivå samt genom skyfall och ökad nederbörd, stigande grundvattennivåer och ökade flöden i sjöar och vattendrag. Områden med förhöjd risk för översvämning förutsätts i PBL vara identifierade och ska redovisas för att ligga till grund för beslut om användningen av mark- och vattenområden.

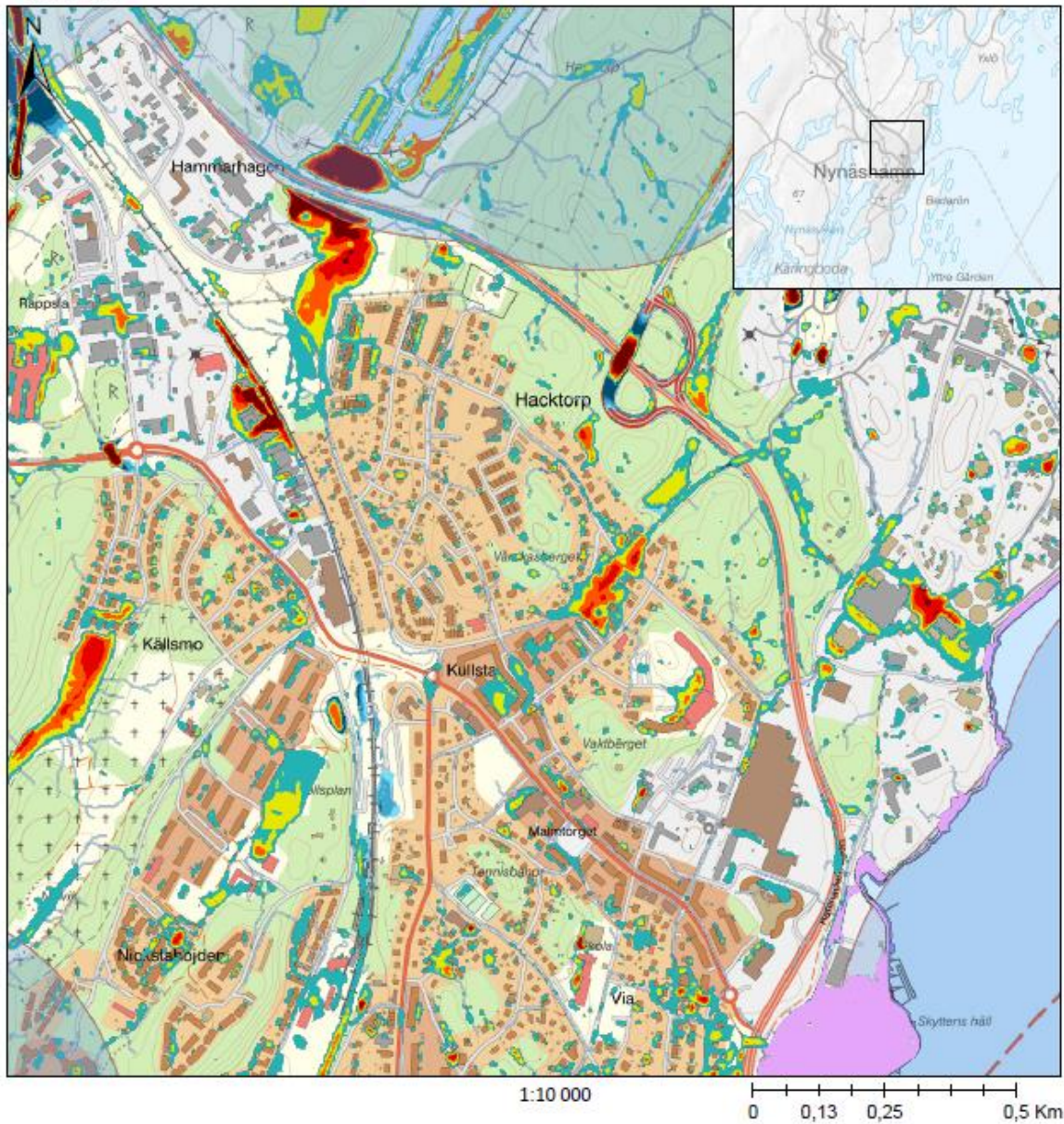
Hur mycket den globala havsnivån kan komma att förändras på lång sikt rymmer stora osäkerheter. På grund av dessa osäkerheter är det viktigt att försiktighetsprincipen tillämpas när ny bebyggelse planeras. En höjning av havsnivån kan komma att påverka låglänta områden i kommunen, som då riskerar att påverkas genom översvämning, saltvatteninträngning och erosion. Detta kan i sin tur leda till betydande skador på anläggningar, bebyggelse och infrastruktur. De områden som är speciellt utsatta för erosion i kommunen är låglänta områden i delar av Nynäshamns tätort och Stora Vika.

Länsstyrelsen i Stockholms län har låtit göra en skyfallskartering i länet (Sweco 2020). I Nynäshamns kommun är tätorterna Nynäshamn och Ösmo med i karteringen. Karteringen finns tillgänglig på Länsstyrelsens WebGis. Nedan finns ett exempel från Nynäshamns stad.

Översvämningsskartering

Länsstyrelserna
2022-02-22

Figur K1, Översvämningsskartering Nynäshamns stad. Teckenförklaring se nedan.

Teckenförklaring

- Rekommendation för lägsta grundläggningsnivå (2,70m RH2000)
- Medelvattenstånd (2100 -modellerat)
- 100 års vattenstånd (2010)
- 100-års vattenstånd (2100 - modellerat)
- LstAB_Ostersjon_RCP85_medelniva_2100
- LstAB_Ostersjon_RCP85_100ars_extrem_2100
- LstAB_Ostersjon_RCP85_200ars_extrem_2100
- LstAB_Ostersjon_RCP85_medelniva_2200
- LstAB_Ostersjon_RCP85_100ars_extrem_2200
- LstAB_Ostersjon_RCP85_200ars_extrem_2200

LstAB skyfall 2021 - 100års regn - metadata

TYP

- KANTZON
- TÄTORTSOMRÅDE

LstAB skyfall 2021 - 100års regn - maxdjup

Value

- 10 - 30 cm
- 30 - 50 cm
- 50 - 70 cm
- 70 - 100 cm
- 1 m+

LstAB Lågpunktskartering, större ytor (över 16 m2)

Vattendjup

- 0,10 - 0,29 m
  - 0,30 - 0,69 m
  - 0,70 - 0,99 m
  - 1,0 m +
- LstAB flödesackumulationslinjer 0-9 hektar

LstAB flödesackumulationslinjer 10-1600 hektar

Hektar

- 10 - 50

Åtgärderna för att minska riskerna för skada och påverkan till följd av översvämning sammanfattas i kommunens riktlinjer för översvämning

- Ny bebyggelse planeras så att den inte riskerar att ta skada eller orsaka skada vid en översvämning till följd av höjda havsnivåer och/eller minst ett 100-årsregn. Länsstyrelsens riktlinjer för exploatering i riskområden för översvämning följs.
- Risken för översvämning från höjda havsnivåer och/eller ett 100-årsregn bedöms i detaljplan och eventuella skyddsåtgärder säkerställs.
- All bebyggelse ska planeras utifrån en lägsta grundläggningsnivå om +2,70 m räknat i RH2000.
- Vid planläggning och prövning ska förutsättningar skapas för kontrollerad översvämning som en lösning för att hantera det regn som inte får plats i dagvattenanläggningar. Mångfunktionella grönytor ska eftersträvas så att översvämningssytan kan kombineras med andra funktioner.

Vad gäller skyfall så har kommunen valt att använda återkomsttiden 100-årsregn som vägledning när en bedömning av översvämningssvårigheten ska göras, vilket går i linje med Länsstyrelsens

rekommendationer³. Hantering av översvämningsrisken till följd av ett 100-årsregn kan alltså betraktas som ett lägsta tröskelvärde för att skapa en säkerhetsnivå.

Lågt liggande områden som i framtiden riskerar att översvämmas kan klimatanpassas genom grönstruktur och så kallade mångfunktionella ytor, exempelvis attraktiva vattenstråk och dammar.

För att minska risken för stora skador och höga kostnader i framtiden till följd av den planering som görs idag anger Nynäshamns kommun en lägsta grundläggningsnivå för nybyggnation i riskområden för översvämnning. Nivån gäller för all ny bebyggelse samt samhällsviktig verksamhet⁴. Det ger en tydlig signal till exploatörer, byggbolag och fastighetsägare angående vilka säkerhetsmarginaler som gäller inom kommunens låglänta områden, vilket underlättar för planerade projekt. Säkerhetsnivån är satt till +2,70 m räknat i höjdsystem RH2000, vilket följer Länsstyrelsen i Stockholms läns rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå längs med Östersjökusten⁵. Om Länsstyrelsens rekommendationer förändras kommer kommunens säkerhetsnivå att revideras i enlighet med detta.

I områden som bedöms som mycket attraktiva för bostäder eller andra verksamheter kan en lägre grundläggningsnivå eventuellt accepteras om det finns tekniska lösningar som kan säkerställa verksamheternas och byggnadernas funktion vid höga vattennivåer, exempelvis genom invallning eller byggande i tråg. Avsteg från säkerhetsnivån måste motiveras med exempelvis riskbedömningar, utredningar eller karteringar som påvisar att den planerade exploateringen inte drabbas på ett sätt som innebär risk för hälsa och säkerhet eller att bebyggelsen tar ekonomisk skada i en översvämningssituation.

7.1.3.3. Värmeböljor

Klimatförändringarna kommer att medföra fler och längre värmeböljor. Värmebölja är ett begrepp som används för en längre period med höga dagstemperaturer. SMHI har beräknat att extremt varma tillfällen som hittills inträffat vart tjugonde år i genomsnitt, kan inträffa vart tredje till femte år i slutet av århundradet.

Långvariga perioder av värme under sommaren kan orsaka både hälsoproblem och ökad dödlighet. I den byggda miljön förstärks det varmare klimatet ytterligare på grund av den så kallade urbana värmeöeffekten. Denna effekt gör att skillnaden i temperatur mellan stad och landsbygd ibland kan vara flera grader. Även inom en stad kan temperaturskillnaderna vara stora beroende på ytmaterial och närhet till träd och grönska. Den fysiska planeringen av stadsmiljön kan följaktligen skapa en grund för en god beredskap för att hantera värmeböljor.

Länsstyrelsen i Stockholms län har tagit fram en värmekartläggning över länet baserad på satellitdata. Värmekartläggningen visar högsta uppmätta ytemperatur. Materialet kan tillämpas för att identifiera värmeöar eller analysera skillnader mellan olika bebyggelsetyper och strukturer. Enligt kartläggningen är de högst uppmätta ytemperaturerna i huvudsak koncentrerade till kommunens västra delar, i och runt Sorunda. Kartläggningen visar dock även på att höga temperaturer uppmätts i tätorterna Nynäshamn och Ösmo. Kommunala riktlinjer har utarbetats för att minimera negativa effekter av värmeböljor, bl.a. för att minska urbana värmeöar

- Utforma utemiljöer med fokus på grönska som exempelvis träd, buskar och gräsytor för att skapa skugga och mildra temperaturen vid värmeböljor.
- Skapa eller bevara områden med sammanhängande grönstruktur som kyler och dämpar värmen i tätare bebyggelse.

³ <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.6ae610001636c9c68e5474bf/1530519037587/Fakta%202018-5%20Rekommendationer%20f%C3%B6r%20hantering%20av%20%C3%B6versv%C3%A4mning%20till%20f%C3%B6ljd%20av%20skyfall.pdf>

⁴ Samhällsviktig verksamhet är sådan som måste fungera för att vi inte ska hamna i allvarliga kriser och som ska hantera kriser när de väl inträffar. Exempel på samhällsviktig verksamhet är transportinfrastruktur, energi- och kommunalteknisk försörjning, hälso- och sjukvård samt omsorg.

⁵ <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.4771ab7716298ed82ba6ec4e/1526068443621/Fakta%202015-14%20L%C3%A4gsta%20grundl%C3%A4ggningsniv%C3%A5%20l%C3%A4ngs%20%C3%96stersj%C3%B6kusten.pdf>

- Utforma byggnader för att kunna skärma av solinstrålning och ta tillvara svalare nattluft.
- Vård- och omsorgsboenden, skolor och förskolor ska utformas så att inomhustemperaturen inte blir ohälsosamt hög i samband med värmeböljor.

7.1.3.4. *Ras, skred och erosion*

Ras och skred är exempel på snabba rörelser i jord eller berg som kan orsaka stora skador. Erosion är den nednötning och borttransport av jord och berg i landskapet som orsakas av bland annat rinnande vatten, vågor, vind och is. Erosion kan på sikt orsaka problem för bebyggelse och infrastruktur och indirekt leda till ras och skred längs vattendrag, klintkuster och branta sluttningar.

Ett förändrat klimat med mer nederbörd, höjda havsnivåer och ökade flöden i sjöar och vattendrag ökar risken för ras, skred och erosion. För att minska sårbarheten behöver hänsyn tas till de ökade riskerna vid fysisk planering och utformning av infrastruktur och byggnader.

För de kuststräckor som studerats i den översiktliga risk- och sårbarhetsutredningen finns sammanfattningsvis mycket begränsade områden med förutsättningar för erosion på stränder. För delar av Norvik och Nicksta i Nynäshamn kommer erosion att beröra ett område cirka 25 - 30 m från strandlinjen om inga åtgärder vidtas. Områdena vid Fagerviken är mer skyddade mot vågexponering, här bedöms erosionen komma att omfatta en sträcka av 15 - 20 m längs stranden. Här finns vissa byggnader och anläggningar som kan påverkas av erosion. Det finns behov av att närmare studera erosionsförhållandena och eventuellt vidta åtgärder för att skydda kuststräckan mot erosion. Dessutom kan stränder behöva förstärkas för att motstå framtida vattenståndshöjningar och förhindra översvämning.

I risk- och sårbarhetsanalysen har även stabilitetsförhållandena i anslutning till vattendrag och lutande lerterräng där det kan finnas förutsättningar för skred och ras studerats. Jordlagren är i huvudsak fasta, men i anslutning till vattendrag förekommer lera, ställvis överlagrad av gyttjelera och/eller organisk jord. Om marken inte med säkerhet kan klassas som stabil bör stabilitetsförhållandena utredas. Inom följande delområden har risker identifierats för skred och behov av kompletterande utredningar:

- I Grödbby finns ett mindre område närmast Fagersjön och i Sunnerby-Spångsbro områden i anslutning till vattendrag, här finns även närliggande bebyggelse. I Segersång finns ett område vid ett vattendrag samt områden längs järnvägen och i Landfjärden områden längs två vattendrag samt utmed kusten.
- I Ösmo ligger obebyggda områden med förutsättningar för låg stabilitet närmast sjön samt ett område med sluttande lerterräng i den östra delen.
- I Lidatorp finns områden längs Älrvikssjön och anslutande vattendrag samt ett område med lutande lerterräng i de centrala delarna. I Stora Vika finns tre områden vid Fällviken samt området kring branddammarna.
- I Nynäshamns tätort finns områden längs kusten, längs vattendrag och vid våtmarksområdet i den nordliga delen av området, där det finns förutsättningar för skred.

Riktlinjer för ras, skred och erosion

- Vid planläggning och lovgivning ska hänsyn tas till lokala geotekniska förhållanden.
- Ingen ny bebyggelse ska tillkomma i områden med risk för ras, skred eller erosion utan att en geoteknisk utredning genomförts och eventuella åtgärder vidtagits.
- Konsekvenserna av klimatförändringar ska särskilt beaktas inom riskområden för ras, skred och erosion, till exempel riskutveckling med högre vattenstånd och stora dagvattenmängder vid kraftigare regn.

7.1.3.5. *Riskobjekt*

Riskobjekt omfattar sådana objekt eller verksamheter som ska skyddas, det rör sig om både så kallad samhällsviktig verksamhet och om riskkällor som, om de utsätts för en oönskad händelse, kan förvärra konsekvenserna av det inträffade. Ett exempel kan vara att räddningstjänsten inte kan genomföra en insats för att undsätta drabbade av en översvämning om själva stationen översvämmats. I kommunen finns ett flertal vatten- och avloppsanläggningar samt pumpstationer

Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

inom områden med risk för naturolyckor. Förorenade områden är i vissa fall belägna vid randen av utredningsområden för ras och skred, men inga miljöfarliga verksamheter ligger inom områden som markerats som riskområden.

Kommunen har två så kallade Sevesoanläggningar: oljeraffinaderiet och LNG-terminalen. Båda dessa anläggningar behandlas i den riskstrategi som togs fram i arbetet med den fördjupade översiktsplanen för Nynäshamns stad⁶.

7.1.4. Bedömning Klimat, Geotekniska risker och Översvämning:

Påverkan: Höga ambitioner för klimatarbetet i kommunen ger möjlighet att bidra till att minska klimatpåverkan. Bra planeringsverktyg och strategier finns för att förebygga och minska risker för både nybyggnation och befintlig bebyggelse.

Effekt: Större svängningar i klimatet med kraftigare nederbördsperioder ger ökad risk för översvämningar, jordskred, ras och erosion.

Konsekvens: Genom det förebyggande och åtgärdande arbete som planeras bedöms konsekvenserna bli relativt små.

7.2. NATURMILJÖ

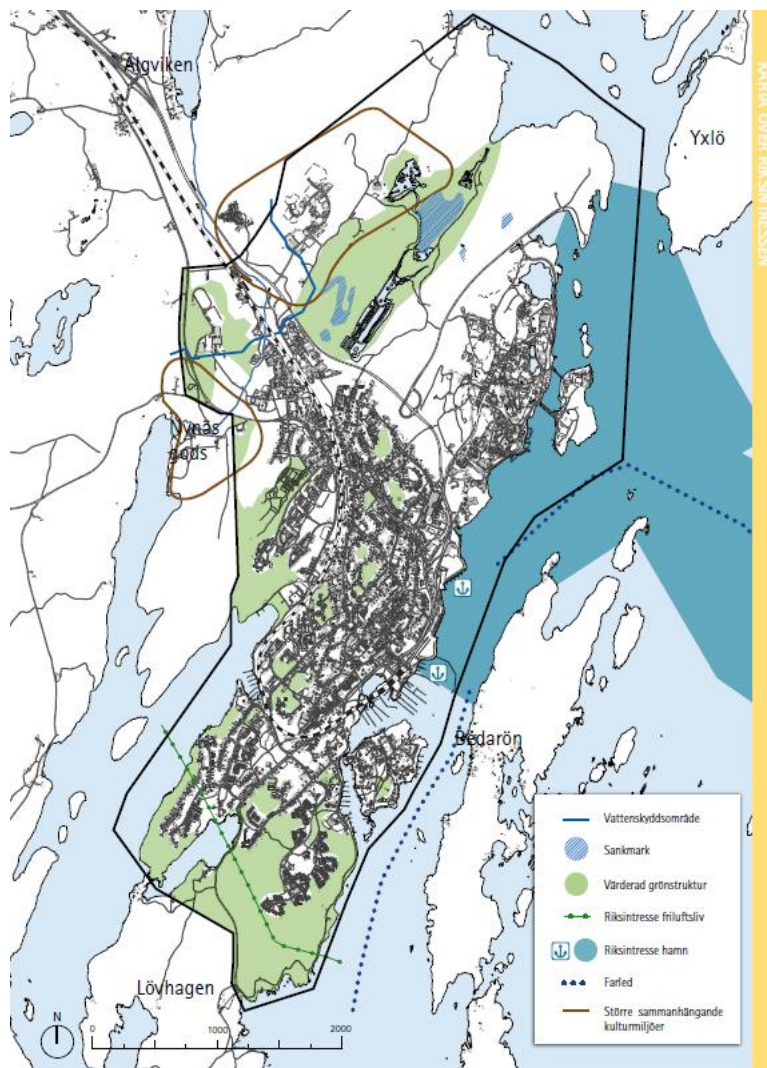
7.2.1. Riktlinjer för grönstruktur

Då grönstrukturen är värdefull genom att den hyser ett rikt växt- och djurliv, bidrar med kulturella värden och är en stor tillgång för de som bor i och besöker kommunen, ska den alltid ses som en förutsättning för kommunens närings- och befolkningsutveckling.

- Den regionala och lokala grönstrukturen, främst värdekärnorna, ska bevaras och utvecklas. Grönstrukturen ska vara sammanhängande. Svaga gröna samband ska stärkas.
- De förhållningssätt som anges för den lokala och regionala grönstrukturen ska följas.
- Tillgängligheten till grönstrukturen ska förbättras.
- Tysta områden som pekas ut i kartan Grönstruktur ska bevaras. Bebyggelse, verksamheter och anläggningar kan tillkomma så länge ljudnivån 40 dBA högst 10 minuter per vecka inte överskrids.
- Vid framtagande av fördjupade översiktsplaner ska en grönstrukturplan tas fram som en del av planeringsunderlaget. Grönstrukturplanen ska kartera grönstrukturens ekologiska och sociala värden.

---

⁶ Riskstrategi för markanvändning/bebyggelse nära farlig och miljöfarlig verksamhet i Nynäshamns Stad, WSP 2013.

Figur 7:1 Grönstrukturområden i Nynäshamns stad

7.2.2. Förhållningssätt till lokalt utpekad gröstruktur

Den regionala och lokala gröstrukturen ska bevaras och utvecklas. Det innebär att grönområdena ska tas tillvara och utvecklas för att ytterligare stärka gröstrukturen. Exempelvis ska tillgängligheten till grönområdena förbättras och den lokala och den regionala gröstrukturen kopplas samman för att underlätta för invånarna att vistas i regionens grönområden. Det innebär inte att olika typer av exploatering ska betraktas som omöjliga, men konsekvenserna för gröstrukturen och behovet av skyddande eller kompensande åtgärder bör utredas noggrant innan beslut om exploatering fattas.

7.2.2.1. Gröna värdekärnor

Syftet är att värdekärnorna ska bevaras så intakta som möjligt i framtiden. Lokalisering av ny bebyggelse, anläggningar och verksamheter är inte lämplig och ska undvikas. I de fall konflikt uppstår mellan den utpekade gröstrukturen och planer på ny bebyggelse ska en konsekvensbedömning göras utifrån hela grönområdets värde och funktion. Konsekvensbedömningen ska även utreda hur negativa effekter på grönområdet ska minimeras. Vid etablering av störande verksamheter vid en värdekärna ska en buffertzonen mot värdekärnan anges för att undvika negativ påverkan. Rekreation och turism ska anpassas i känsliga natur-, kultur- och vattenmiljöer. Förlust av viktiga funktioner och värden behöver kompenseras med lämpliga åtgärder.

7.2.2.2. Gröna kilar

De gröna kilarna sammanbinder kommunens värdekärnor med den regionalt utpekade grönstrukturen. I de gröna kilarna bör lokalisering av ny bebyggelse, anläggningar och verksamheter undvikas. Viss etablering kan tillkomma om den tillåter att grönstrukturens värde och funktion värnas eller utvecklas. Etablering av störande verksamheter i en grön kil ska konsekvensbedömas utifrån hela kilens värde och funktion. Vid etablering av störande verksamheter bör en buffertzona mot de gröna kilarna anges. Förlust av viktiga funktioner och värden behöver kompenseras med lämpliga åtgärder.

7.2.2.3. Gröna svaga samband

De svaga sambanden är särskilt känsliga för exploatering och ska istället utvecklas mot att stärka grönstrukturen, exempelvis genom att överbygga barriärer, nyplantera, utforma gång och cykelvägar, skapa tydliga entréer med mera. Övrig byggnation eller exploatering är inte lämplig. Om det sker en negativ påverkan på ett grönt svagt samband kompenseras detta med lämpliga åtgärder för att upprätthålla sambandets funktion.

7.2.2.4. Stora samlade rekreations-, natur- och kulturvärden

Områdena ska hållas samman och fragmentering undvikas. Ny bebyggelse, anläggningar och verksamheter som påverkar områdenas värde och funktion ska undvikas.

7.2.3. Lokalt utpekad grönstruktur

I Översiktsplan 2012 pekades ett antal områden ut som grön värdekärna respektive grön kil, så kallad lokalt utpekad grönstruktur. Områdena binder samman den grönstruktur som identifierats i RUFSS 2010. I RUFSS 2050 har utbredningen av den regionala grönstrukturen inte ändrats i Nynäshamns kommun, men det har införts en stor grön pil som pekar ut var en utveckling av grönstrukturen behövs. Den lokalt utpekade grönstrukturen har reviderats något jämfört med översiktsplanen från 2012. Se figur n2

Figur N:2 från RUFSS 2050

Den lokala grönstrukturen består av ett antal gröna värdekärnor som sammanlänkas med gröna kilar och på vissa ställen pekas gröna svaga samband mellan värdekärnorna ut.

När kommunen arbetade fram grönstrukturen som finns i ÖP 2012 utgick man efter då kända data och en manuell analys av en rad olika GIS-underlag gjordes. Det fanns behov att se över om nya data gör att områdena bör revideras. En ny GIS-analys har gjorts med ett antal nya värdeparametrar. Bland

värdeparametrarna finns fynd av nyckelarter, naturvärdesinventeringar som gjorts under årens lopp, strandskydd, fornlämningar och tysta områden. En noggrann metodbeskrivning finns som bilaga till översiktsplanen.

7.2.3.1. Lövhagens värdekärna (1)

Strax söder om Nynäshamns tätort ligger friluftslivs- och naturområdet Lövhagen med en varierad skärgårdsnatur bestående av hållmarker, blandskog och en del lundartad skog och kärr. Värdekärnan ligger inom riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap 6 § MB, samt riksintresse för de samlade natur- och kulturvärdena i kustområdet och skärgården enligt 4 kap 1, 2, 4 §§ MB. Området har en artrik flora, på stränderna förekommer exempelvis ovanliga arter som vejde och strandärt och på tidigare brukad mark finns fortfarande ängsväxter.

Lövhagen har förutom höga biologiska värden ett stort socialt värde då området används flitigt för många olika typer av rekreation samt är lättillgängligt, särskilt sommartid då det finns bussförbindelse till området. Det finns många badvikar och stigar och skogen är rik på svamp och bär. Områdets läge gör att stora delar av värdekärnan räknas som tyst och här finns även relativt låg påverkan av belysning. Målpunkter för rekreation är bl.a. utegym, café, swimrunbana och kajakuthyrning. En utvecklingsplan har arbetats fram som ytterligare ska höja rekreativvärdena på de kommunägda delarna av Lövhagen.

Lövhagen är ett av de områden som föreslås skyddas som naturreservat. Värdekärnan är knappt 3 km² stor och är omgiven av vatten i tre av fyra väderstreck, vilket skapar barriärer mot närliggande landområden. Det är därför viktigt att försöka förstärka möjligheterna för växter och djur att spridas från värdekärnan via Nynäshamns stad och norrut. Lövhagen är även utpekad i RUFSS 2050 som ett område med stora samlade rekreativ-, natur och kulturvärden.

I revideringen av den lokalt utpekade grönstrukturen har värdekärnan justerats till att inkludera hela det område som pekats ut i RUFSS 2050, samt delar av Strandvägen. Tidigare planer på bebyggelse i norra delen av RUFSS-området är inte längre aktuella. Det finns dock fortfarande områden utpekade som utredningsområde för bostäder i den fördjupade översiktsplanen för Nynäshamns stad (2017) som nu överlappas av värdekärnan. Anledningen till detta är att det identifierades värdefull natur i utredningsområdet i det tidigare planarbetet samt att artobservationer av hotade arter hittats i området. Strandvägen, eller Ringvägen som den kallas i folkmun, och angränsande skog har lagts till i och med att området har höga naturvärden och ett mycket högt socialt värde.

7.2.3.2. Stora Vika värdekärna (2)

Värdekärnan är belägen mellan Koholmen och Stora Vika och består av varierad skog, från ädellövskog med rik lundflora, till barrskog, kärr, igenväxande kulturmarker, åkermarker samt ett nedlagt kalkbrott. Stora delar av värdekärnan ingår i riksintresse för kulturmiljövården (3 kap 6§ MB), hela området ligger inom riksintresse för samlade natur- och kulturvärden i kustområdet och skärgården (4 kap 1, 2, 4 §§ MB), Koholmen utgörs som helhet av riksintresse för naturvärden (3 kap 6§ MB) och delvis av ett Natura 2000-område (utpekad utifrån habitatdirektivet).

Kring det gamla kalkbrottet finns en mycket speciell och rik flora av kalkälskande växtarter som också gett upphov till en variationsrik fjärilsfauna. Faunan och floran är beroende av öppna marker vilket innebär att det är viktigt att fortsätta med arbetet med "Fjärilarnas marker", ett röjningsarbete och en populär natur- och kulturstig runt kalkbrottet. Stora Vika kalkbrott med närmaste omnejd planeras att bli naturreservat och bedöms kunna bli ett viktigt besöksmål. Stora Vika värdekärna används flitigt för rekreation av olika slag. Kulturhistorien kring Marsta och området kopplat till den gamla cementfabriken är viktig. På Koholmen finns historik från tidigare varvsverksamhet. Skogarna erbjuder svamprika marker.

I trakterna kring Fållnäs gård finns stora kulturhistoriska värden och en variationsrik flora och fauna. På Koholmen finns fina stränder, betade strandängar med höga botaniska värden och värden för fågellivet.

Delar av värdekärnan har låg påverkan av buller.

Norr om värdekärnan finns ett grönt svagt samband mot den regionalt uppmärksammande grönstrukturen längs med Himmerfjärden norrut mot Fituna. Partiet består till stor del av åkermark, men även av skog, strandnära bebyggelse samt en småbåtshamn och badplats. Det är viktigt att ta hänsyn till och stärka detta samband.

I revideringen av den lokalt utpekade grönstrukturen har ytterligare delar av Stora Vika och dess omgivningar inlemmats i värdekärnan, bland annat områden som karterats med högsta naturvärde i naturinventeringar, samt Koholmen och det småbrutna jordbrukslandskapet mellan Koholmen och Marsta.

7.2.3.3. Fjättersjöns värdekärna (3)

I den norra delen av Nynäshamns tätort sträcker sig denna värdekärna från Alhagens fågelrika våtmark i nordöst, via friluftsområdet Kvarnängen till sjön Fjättersjön (även kallad Fjättern) i väster och udden Näset i söder och sjön Älsviken i norr.

Hela området ligger inom riksintresse för samlade natur- och kulturvärden i kustområdet och skärgården (4 kap 1, 2, 4 §§ MB). Värdekärnan innefattar tysta områden, viktiga strövområden, delar av Sörmlandsleden, löparspår, platser lämpliga för bad, varierad skogsmark, betes- och jordbruksmark och bland annat Alhagens våtmark som är en viktig fågel- och fladdermuslokal och ett välbesökt promenadområde. Vidare finns Kvarnängens idrottsområde (bl.a. friidrott, tennis, ishall, äldre skidbacke, motionsspår) inom värdekärnan, samt Enebyområdet där olika motorsporter utövas. I Fjättern tillåts fiske med fiskekort. De södra delarna av värdekärnan ingår i länsstyrelsens värdestrakt för ek och vid Nynäs gods växer länets största ek som mäter drygt 10,5 meter runt stammen. Fina ekmiljöer finns även kring Kvarnängen och Älg-/Älsviken.

Värdekärnan genomkorsas av väg 545, väg 73 samt järnvägsspår, vilket försvårar växters och djurs spridning inom områdets östra och västra del. Dessa barriärer skapar ett grönt svagt samband här. Genom värdekärnan har nytt industrijärnvägsspår anlagts i samband med etableringen av Norviks hamn. Två gång- och cykelbroar har anlagts över väg 73 samt över järnvägsspåret öster om Alhagen, men i övrigt har inte någon åtgärd genomförts för att förstärka det svaga gröna sambandet. Vid framtida exploatering bör största möjliga hänsyn tas för att stärka värdekärnan och en buffertzon skapas för att minimera negativ inverkan från störande verksamheter.

I revideringen av den lokalt utpekade grönstrukturen har hela området mellan Fjättern och väg 528 inlemmats, samt sjön Älsviken. Tilläggen grundar sig bland annat på områden som karterats med höga naturvärden i naturinventeringar, vattenskyddsområde och större hänsyn till friluftsaktiviteter. Merparten av värdekärnan har pekats ut som utredningsområde för formellt skydd i den nya översiktsplanen.

7.2.3.4. Ösmo värdekärna (4)

Värdekärnan består i huvudsak av området kring Muskån/Hammerstaån, som binder samman naturreservatet Häringe Hammersta (vilket ingår i Tyrestakilen) med tätorten Ösmos norra delar.

Muskån/Hammerstaån är en meandrande (slingrande) å som hyser höga biologiska värden. Området utgör riksintresse för naturvård samt ingår delvis i riksintresseområde för samlade natur- och kulturvärden i kustområdet och skärgården (4 kap 1, 2, 4 §§ MB). I värdekärnan finns viktiga strövområden, Körunda golfbana med värden kopplade till ekar och groddjur, omväxlande skogsmiljöer och ett småbrutet jordbrukslandskap.

I revideringen av den lokalt utpekade grönstrukturen har sjön Muskan lagts till i kartmaterialet. Att den inte ingick i ÖP 2012 bedöms vara ett redaktionellt misstag. Muskan är välbesökt och utnyttjas för bad och fiske (fiskekort krävs), samt passerar av Sörmlandsleden. I de västra delarna av värdekärnan

finns områden med låga bullerstörningar. I nuläget pågår planering för en kommunal badplats vid Muskan södra strand, samt en anpassning av Muskans utlopp till Muskån som ska möjliggöra fiskvandring. Delar av Ösmo värdekärna och Segersängskilen pekats ut som område som bör utredas för formellt skydd.

Värdekärnan genomkorsas av väg 73, väg 545 samt järnvägsspår, varför ett svagt grönt samband finns mellan värdekärnans östra och västra del. Vid anläggandet av motorvägen (väg 73) gjordes omfattande restaureringsarbeten och anpassningar för att öka Muskån/Hammerstaåns värden, öka tillgängligheten, samt underlätta spridningen av arter. För att säkerställa en fortsatt positiv utveckling av den övergripande grönstrukturen behöver detta parti förstärkas ännu mer framöver, särskilt om ytterligare exploatering blir aktuell.

7.2.3.5. Sunnerby värdekärna (5)

Värdekärnan utgörs av viktig tätortsnära natur för boende i Sunnerby och Spångbro. Delar av värdekärnan ligger inom riksintresse för kulturmiljövården. I värdekärnan finns motionsspår, strövområden, barrskog, våtmarker, sumpskogar och delar av Tullingestråket (Sorundaåsen) med äldre sandtag i olika storlekar. I värdekärnan finns den fina ängs- och hagmarken "Pettsons hage", vars höga naturvärden ökat under senare års mer intensiva skötsel. I värdekärnan finns även källan Gorran som förser delar av Sorunda med dricksvatten. Ungefär halva värdekärnan utgörs av vattenskyddsområde. Från värdekärnan sträcker sig ett grönt svagt samband till den regionalt utpekade grönstrukturen i kommunens nordvästra del.

I revideringen av den lokalt utpekade grönstrukturen har inte några ändringar gjorts gällande värdekärnans utbredning.

7.2.3.6. Segersängskilen (6)

Mellan Ösmo och Sunnerby värdekärnor och den regionalt utpekade Hanvedenkilen ligger denna lokalt utpekade gröna kil. Området har många sumpskogsområden, områden med gamla och senvuxna träd, orörd hällmarkstallskog och gammal hagmark. På en bergstopp finns några upp till en halv meter stora jättegrytor. Merparten av kilen är helt fri från samhällsbuller och delar av den är välanvänd för rekreation. Kilen sammanbinder Ösmo och Sunnerby värdekärna med den regionalt utpekade Hanvedenkilen.

I revideringen av den lokalt utpekade grönstrukturen har kilen breddats för att täcka in bland annat tysta delar, Sörmlandsleden, höga naturvärden och tydligare möta den regionala grönstrukturen. Delar av Ösmo värdekärna och Segersängskilen pekats ut som område som bör utredas för formellt skydd. När en fördjupad översiktsplan tas fram för Segersäng ska grönstrukturen i kilen och dess värden beskrivas närmare.

7.2.3.7. Styrankilen (7)

Styrankilen binder samman Fjätterns värdekärna vid Nynäshamns tätort med värdekärnorna Stora Vika och Ösmo. Kilen präglas av skogsmark, men har även en viss andel åkermark i de södra och norra delarna. Området innehåller ett flertal sumpmarker, nyckelbiotoper och sjön Västra Styrån och våtmarken Östra Styrån, samt de södra delarna av Lisö. I kilen finns stora tysta områden, hela kilen utgör riksintresse för samlade natur- och kulturvärden i kustområdet och skärgården (4 kap 1, 2, 4 §§ MB), delar av kilen är riksintresse för naturvård och kulturmiljövård (3 kap 6§ MB). Utmed kusten i kilens södra del ligger Rosenlundsskogens naturreservat. Östra Styrans våtmark har restaurerats och har höga värden för fåglar, fladdermöss och t.ex. utter. Vid våtmarken finns ett fågeltorn och en skyltad natur- och kulturstig. Både Östra och Västra Styrån är föremål för utredning om formellt skydd i översiktsplanen.

I revideringen av den lokalt utpekade grönstrukturen har delar av Lisö lagts till på grund av höga natur- och kulturvärden, samt en liten utökning längs vägarna 533 (Sjöviksvägen) och 574 (Djursnäs vägen) då dessa har artrika vägkanter med rödlistade arter.

7.2.3.8. Vidbykilen (8)

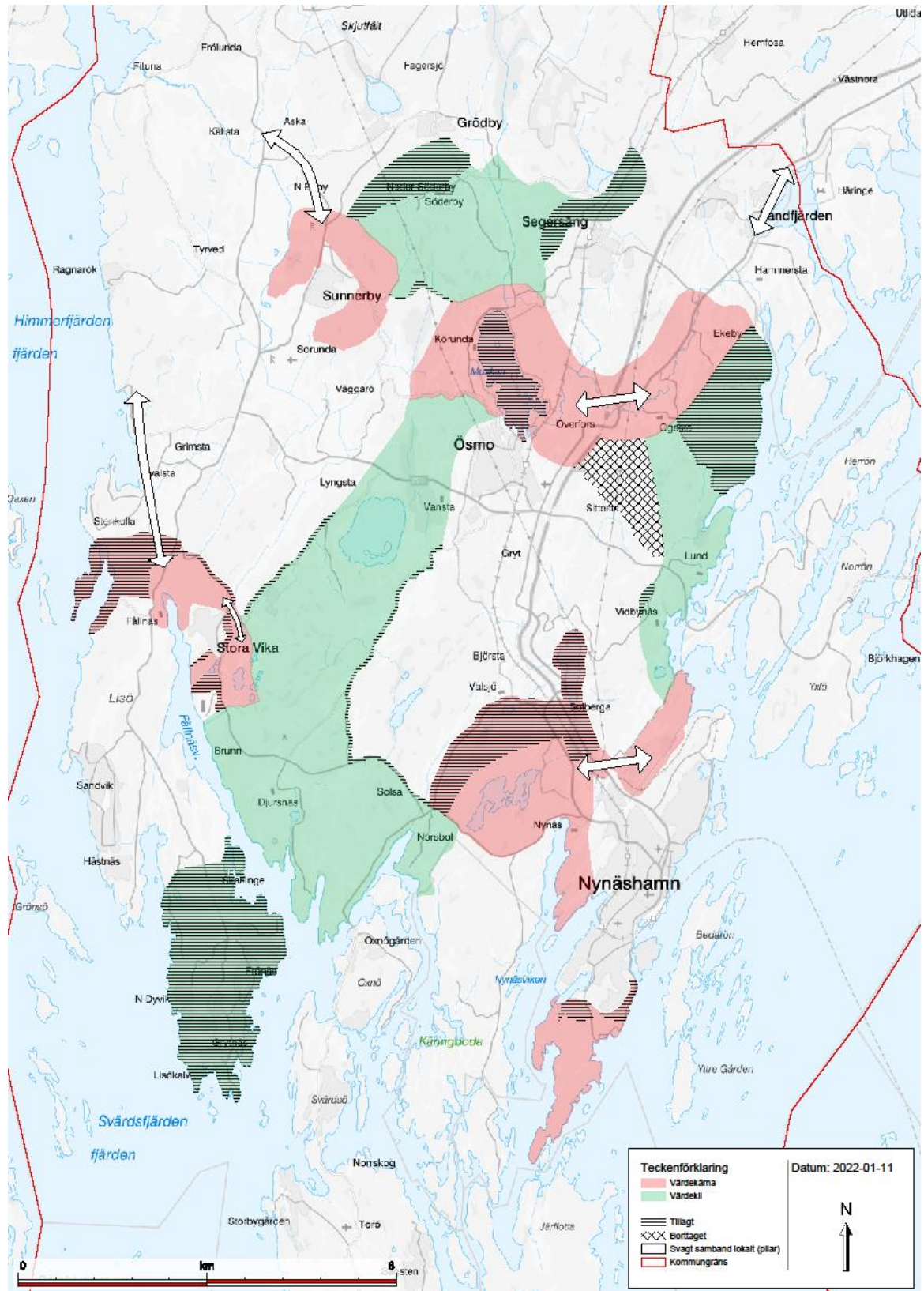
Kilen sträcker sig mellan värdekärnorna vid Ösmo och Fjättern. Den består av ett kustavsnitt med omväxlande natur, såsom skogsklädda kullar, bergsryggar och åkerpartier. Kilen innehåller ett flertal fornminnen och värdefull natur som utpekats ut i naturinventeringar. Kilen är viktig då den förstärker

Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

grönstrukturen öster om de barriärer som järnvägen och väg 73 utgör. Den möjliggör exempelvis spridning av växter och djur till och från Alhagens våtmark i de östra delarna av Fjätterns värdekärna. Delar av kilen utgörs av tysta områden, hela kilen utgör riksintresse för samlade natur- och kulturvärden i kustområdet och skärgården (4 kap 1, 2, 4 §§ MB). En del av kilen pekas ut som område som bör utredas för formellt skydd

I revideringen av den lokalt utpekade grönstrukturen har de nordvästra delarna tagits bort medan kilen utökats i nordost. Detta beror bland annat på att det finns många höga naturvärden samt att tysta områden täcks in i högre grad i NO, men dessa värden är lägre eller saknas i NV.

Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

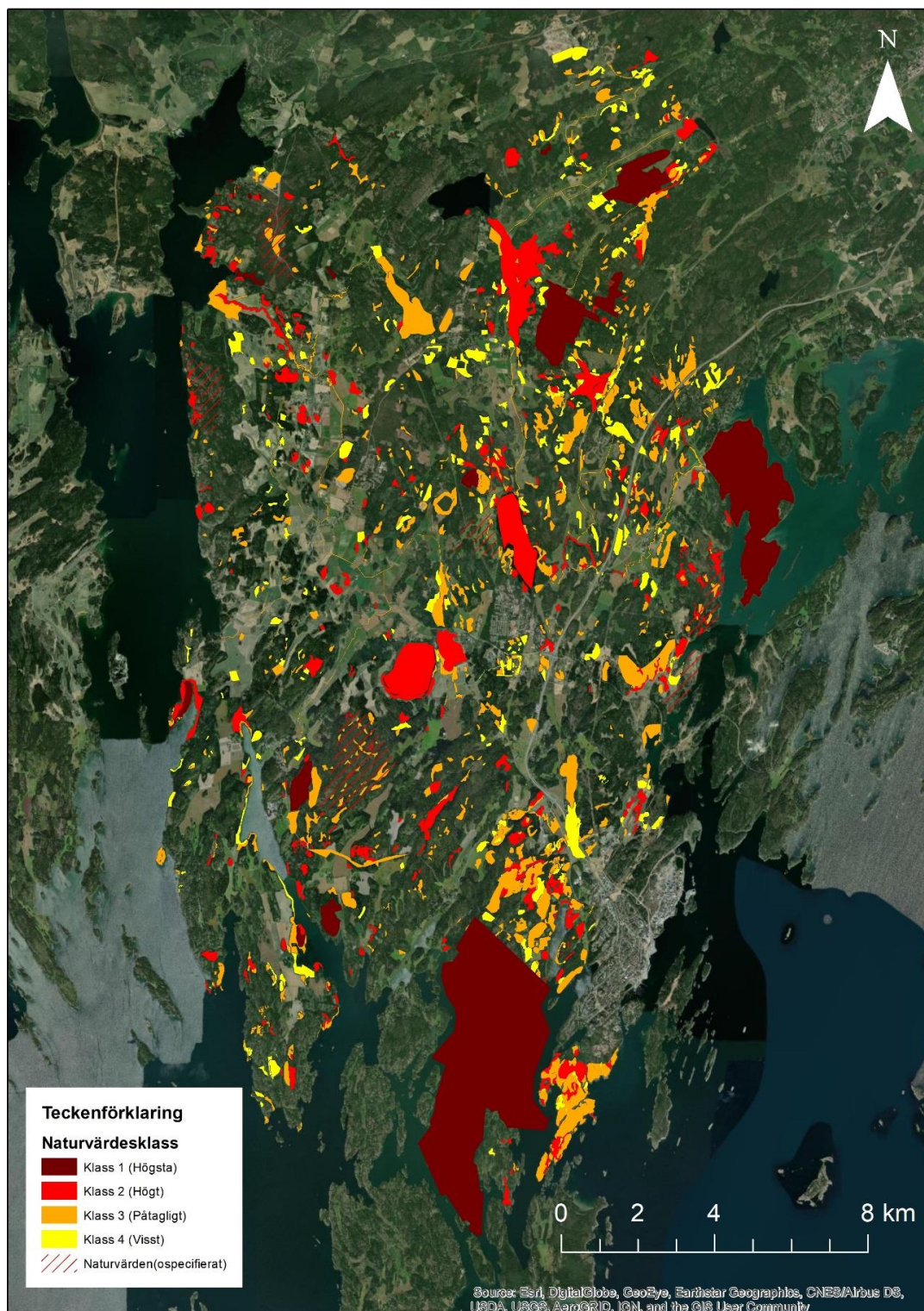
Figur N:3 Grönstruktur Nynäshamns kommun med värdekärnor, värdeklilar och lokala samband.

7.2.3.9. *Kompletterande naturvärdesinventering*

En naturvärdesinventering på förstudienivå gjordes under 2021. Planlagd mark och naturreservat inom kommunen undantogs inventeringen.

1341 naturvärdesobjekt identifierades. Inventeringen är gjord på förstudienivå och övervägande del av objekten är endast flygbildstolkade, varför bedömningen av de flesta objekten preliminär. För att verifiera och kvalitetssäkra några av objekten har fältbesök utförts på ett urval av de objekt där bedömningen var mycket osäker.

Eftersom förstudieområdet innefattade största delen av Nynäshamns kommun var området stort och omfattade flera olika varierande naturtyper. Inom kommunen finns en kustremsa som har värdefulla naturvärden kopplade till havskust. Stora delar av kommunen består av barrskogar i olika åldersklasser. Många av dessa består av äldre tallskog på hällmarker, ett habitat som är mycket värdefullt då det nyttjas av många olika arter. Inom kommunen finns även en hel del isälvsmaterial vilket resulterar i att det finns sandbarrskogar samt en del grustäcker. Dessa sandrika miljöer är mycket värdefulla. Sandbarrskogar har ofta mykologiska värden, liksom en viss typ av flora. I de gamla grustäckerna skapas en miljö som är gynnsam för många sandlevande insekter samt är viktig för ett flertal fåglar som till exempel backsvala. Mellan skogspartierna finns delar med jordbrukslandskap där det finns värden kopplade till gräsmarker och lövskogar. Det finns även en del kalkrika områden och områden med ädellövskog.

Figur N:4 Kartbild över de inventerade områdena. Naturvärdesobjekten är färglagda efter bedömt naturvärde enligt klassningen i SIS-standarden. 1= Högsta, 2= Högt, 3= Påtagligt, 4=Visst samt Naturvärden (Ospecificerat) vilket visar på större sammanhängande områden med naturvärden .

7.2.4. Tysta områden

Ljudmiljön är en viktig kvalitet och områden som kan benämnas som tysta är viktiga att värna om, både för djur och friluftslivet. Tystnaden i rekreationsområden är ofta en förutsättning för att upplevelsen ska ge vila och avkoppling.

I Nynäshamn kartlades tysta områden 2005. Resultatet visar att det i kommunen finns många stora, sammanhängande områden som är opåverkade av buller (40 dBA högst 10 minuter per vecka). Dessa sammanfaller ofta med stora opåverkade naturområden. Sedan bullerkarteringen gjordes har bland annat väg 73 byggts om till motorväg. Det innebär att de tysta områdena längs den nya vägsträckningen har förminskats, medan det har blivit tystare längs den gamla vägen (väg 545). De tysta områden som kommunen prioriterar fanns med på grönstrukturkartan för ÖP 2012. De saknas i den reviderade grönstrukturkartan och bör lyftas fram i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

2015 arbetades en modell för kartering av ostörda områden fram av länsstyrelsen i Jönköping. Modellen har sedan applicerats på Stockholms län och överensstämmer bra med den kartering som kommunen gjorde 2005. Denna kartering kommer användas i det fortsatta arbetet med tysta områden.

7.2.5. Skyddade och skyddsvärda natur- och vattenområden

7.2.5.1. Riktlinjer för skydd av natur- och vattenmiljöer

- Kommunen ska verka för att skyddsvärda natur- och vattenmiljöer identifieras och relevanta skydd upprättas.
- Vid exploatering nära skyddade och skyddsvärda områden ska exploaterings påverkan på det skyddade området utredas.
- Tillgängligheten till stränder och vattenområden ska säkerställas och förstärkas.

I Nynäshamns kommun påträffas flera typer av områdesskydd som bland annat regleras i kapitel 7 i miljöbalken.

Flera av kommunens värdefulla vatten och naturområden har ett formellt skydd, vilket beskrivs nedan. Det finns dock fortfarande många platser som är skyddsvärda men som idag står utan skydd. I översiktsplanen pekas skyddsvärda områden ut, men vilken skyddsform som är lämplig behöver utredas. För att säkerställa värdet hos skyddade och skyddsvärda områden vid exploatering bör både påverkan på områdena i sig och på deras omgivning beaktas.

7.2.5.2. Naturreservat och naturvårdsområde

Naturreservat bildas av länsstyrelserna och kommunerna med stöd av 7 kap. 4–6 § miljöbalken. Naturreservat upprättas för att långsiktigt bevara och utveckla naturmiljöer som har ett särskilt stort värde för djur, växter och människor. Marken kan ägas av staten eller annan ägare. Till varje reservat finns föreskrifter och en skötselplan, i vilken syfte och mål samt vad som behöver göras för att nå målen ska redovisas.

Skyddsformen naturvårdsområde, som infördes i naturvårdslagen 1974, upphörde i och med införandet av miljöbalken 1999. De områden som inrättats ska vid tillämpningen av miljöbalken anses som naturreservat.

I Nynäshamn finns nio naturreservat och ett naturvårdsområde (Öja). Ett naturreservat är kommunalt (Ören), medan övriga är instiftade av länsstyrelsen i Stockholm. Sedan 2015 pågår reservatsbildning av kalkbrottet i Stora Vika med omgivningar.

Andra skyddsformer för naturskydd är bland annat biotopskydd, djur- och växtskyddsområden och naturminnen. Läs mer om dessa på Naturvårdsverkets webb.

LÄS MER: Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur, <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

LÄS MER: Skyddad natur på Naturvårdsverkets webb, <https://www.naturvardsverket.se/>

7.2.5.3. Skyddsvärda områden

Det finns flera områden i kommunen som är skyddsvärda men som inte, eller bara delvis, omfattas av något formellt skydd. Exempel på sådana miljöer är områden med höga naturvärden av olika slag, områden som är betecknade som tysta och sådana som används flitigt för rekreation. Områdena som listas nedan är sådana som pekas ut i översiktsplan 2012, samt ytterligare fyra områden där önskemål och behov av skydd uppkommit sedan dess.

Områden som föreslås ges formellt skydd:

1. Fitunaån/Källstaån
2. Muskån/Hammerstaån
3. Östra Styrån
4. Kronberget
5. Älby
6. Stora Vika
7. Lövhagen
8. Västra skärgården (öarna Äppelgarn, Ramsholmen och Kråkskär med flera)
9. Herrhamraöarna

Nya områden som föreslås utredas för formellt skydd:

10. Skogsriket (skogsområdet mellan sjöarna Tärnan och Transjön)
11. Skogsmarken kring Muskan
12. Västra Styrån
13. Skogsområdet kring Fjättersjön

Område 1-9 beskrivs kort i nuvarande översiktsplan och utgörs i huvudsak av områden med högsta naturvärde i kommunens översiktliga naturinventering från 1990. I inventeringen finns ytterligare information om platserna. De områden som ligger på fastlandet har omfattats av en naturvärdesinventering (NVI) på förstudienivå som togs fram under 2020/2021. NVI:n styrker bedömningen av att områdena bör skyddas. I Stora Vika pågår naturreservatsbildning av kalkbrottet med omgivning.

Merparten av både de ovan och de nedan utpekade områdena har införlivats i de lokala gröna kilarna och värdekärnorna som ett första steg till skydd i väntan på ett formellt sådant. Delar av områdena ingår även i den regionalt utpekade viktiga grönstrukturen. Kommunen bör verka för att relevanta skydd upprättas för de utpekade skyddsvärda områdena.

Nedan beskrivs de fyra områden som föreslås utredas för skydd:

Skogsriket (skogsområdet mellan sjöarna Tärnan och Transjön)

Området har uppmärksammats för sina höga naturvärden kopplat till skog och benämns som Skogsriket. Här finns naturvärden i form av gammal skog med våtmarksområden och flera nyckelbiotoper och naturvärden utpekade av Skogsstyrelsen. Delar av området är skadat av barkborreangrepp. Kring sjön Tärnan har ett antal naturvårdsarter påträffats, bland annat flera fladdermusarter och groddjur. Sörmlandsleden löper genom området. Merparten av området ingår i den regionala grönstrukturen (värdekärna).

Skogsmarken kring Muskan

Området uppvisar höga naturvärden med skiftande skog och kuperad terräng. Här finns flera nyckelbiotoper och naturvärden utpekade av Skogsstyrelsen, samt gamla och skyddsvärda träd. Bland friluftsvärden finns Sörmlandsleden som löper genom området och bad- och fiskemöjligheter i Muskan. Nordväst om sjön har flera områden med höga naturvärden uppmärksammats i naturvårdsinventeringen, varav ett område är av högsta naturvärde. Det innebär ett område av särskild

Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

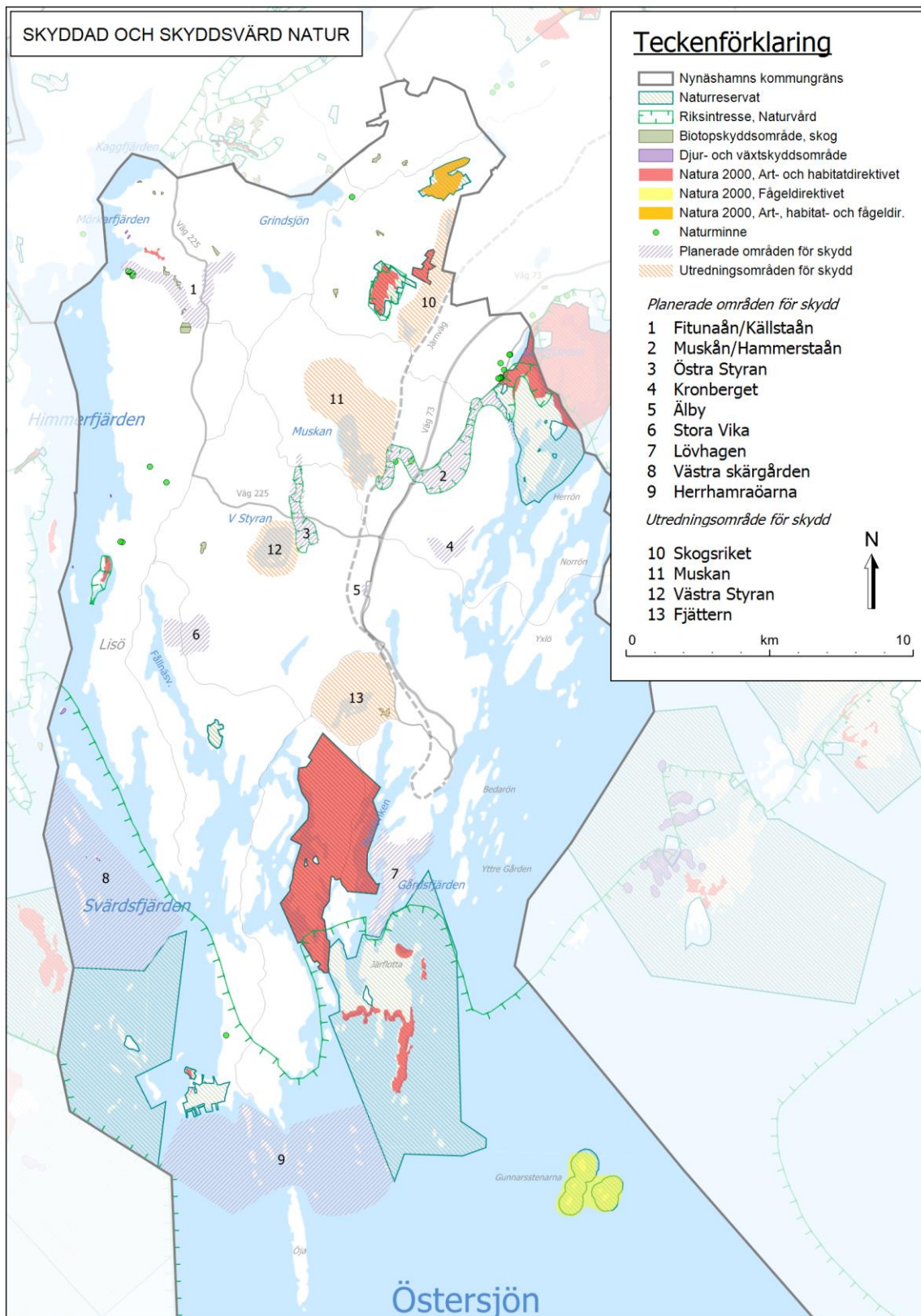
betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå. Området är även ett av få lite större tysta områden i kommunen.

Västra Styran

Sjön Västra Styran ligger direkt väster om våtmarken Östra Styran. Sjön har höga värden för fågel, kantas av strandskog och hagmarker med höga naturvärden och ligger i ett tyst område. I samband med utredning av skydd av Östra Styran bör skydd av Västra Styran ses över.

Skogsområdet kring Fjättern

Området har höga naturvärden i form av flertalet nyckelbiotoper och naturvärden utpekade av Skogsstyrelsen. Vidare finns områden med särskilt skyddsvärda träd, sumpskog och våtmarker. I naturvärdesinventeringen som togs fram under 2020/2021 har ytterligare områden identifierats med höga naturvärden. Fjätternområdet har även mycket höga rekreationsvärden med exempelvis spår för vandring, cykling och skidåkning, motorbana, skyttebana, samt bad och fiske i sjön. Området används flitigt för orientering. Ytterligare värden utgörs av Sörmlandsleden, flertalet fornlämningar samt att stora delar är vattenskyddsområde. Två mindre delar av de privatägda delarna av utredningsområdet är idag skyddade som biotopskyddsområde samt med naturvårdsavtal. Det behövs en fördjupad utredning av avgränsningen av skyddsområdet i norr i anslutning till Eneby motorbana och utredningsområdet av eventuell ny verksamhetsmark.

Figur N:5 Naturområden som är aktuella för skydd.

7.2.6. Bedömning Naturmiljö

Påverkan:

Liten påverkan genom hänsyn till naturmiljön och riktlinjer som främjar skydd och utveckling av naturvärden i planförslaget.

Effekt:

Små effekter. En möjlig konfliktpunkt mellan värdekil grönstruktur och utredningsområde för verksamhet nordöst om Segersång. Vid utveckling av område etapp 2 och 5 enligt planprogrammet i södra delen av Ösmo finns naturvärden av naturvärdesklass 3 och 4 i utvecklingsområdena att ta hänsyn till vid planläggning. Utredningsområde för verksamheter norr om Kalvö, utvecklingsförslag 1 i fördjupad översiktsplan för Nynäshamns stad och utredningsområde för bostäder väster om Glasberget, utvecklingsförslag 8 i fördjupad översiktsplan för Nynäshamns stad, innehåller kända naturvärden som kan påverkas negativt om inte tillräcklig hänsyn tas vid planläggning

Konsekvens:

Förslaget till ny Översiktsplan visar att det finns god kunskap om grönstrukturen i kommunen och ambitioner att skydda och utveckla de höga naturvärdena och binda samman gröna korridorer inom kommunens geografiska gränser. De förslag till skydd och utredning till skydd som tagits fram inom utredningen bedöms som välunderbyggda och relevanta och bör genomföras så snart som möjligt. Se även figur n3. En förstudie som gjorts för att få en preliminär helhetsbild av kommunens naturvärden behöver kompletteras med platsbesök för att fastställa naturvärdesbedömningarna. Se figur n2. Då inriktningen i förslaget till översiktsplan är att i bygga i de större tätorterna blir utmaningen att skydda och utveckla de naturvärden och grönstrukturer som är just tätortsnära. Som förslaget ser ut dagsläget med ungefärliga placeringar av nya bostadsområden, nya verksamhetsområden och utveckling av infrastruktur går det inte i dagsläget att exakt kvantifiera vad de olika utbyggnadsförslagen medför för påverkan av naturmiljön.

Utredningsområde för verksamheter nordöst om Segersång och etappområdena 2 och 5 i Ösmos planprogram innehåller kända naturvärden som kan påverkas negativt om inte tillräcklig hänsyn tas vid planläggning. Utredningsområde för verksamheter norr om Kalvö, utvecklingsförslag 1 i fördjupad översiktsplan för Nynäshamns stad och utredningsområde för bostäder väster om Glasberget, utvecklingsförslag 8 i fördjupad översiktsplan för Nynäshamns stad, innehåller kända naturvärden som kan påverkas negativt om inte tillräcklig hänsyn tas vid planläggning.

Den lokalt utpekade grönstrukturen har reviderats något jämfört med översiktsplanen från 2012. Se figur n1. Den lokala grönstrukturen består av ett antal gröna värdekärnor som sammanlänkas med gröna kilar och på vissa ställen pekas gröna svaga samband mellan värdekärnorna ut. Ett utredningsområde för verksamheter nordöst om Segersång kommer i konflikt med en värdekil för grönstruktur. Viktigt att stärka sambanden lokalt mellan värdekärnor/kilar. Ett område som bör prioriteras är i norra Nynäshamn det öst-väsliga sambandet med väg 73 och järnvägen som barriärer. De tysta områden som kommunen prioriterar fanns med på grönstrukturkartan för ÖP 2012. De saknas i den reviderade grönstrukturkartan och bör lyftas fram i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

Om de riktlinjer och det förhållningsätt för att prioritera grönstrukturen i utbyggnadsprocessen som föreslås följs finns bra möjligheter att bevara och utveckla naturvärden och grönstruktur. Se under riktlinjer och förhållningsätt.

7.3. KULTURMILJÖ

7.3.1. Kulturvärden

Med kulturmiljö menas den av människan påverkade fysiska miljön som vittnar om historiska och geografiska sammanhang. Det handlar lika mycket om kommunikationsvägar, strukturer, markanvändningen och mänskligt formande av landskapet som om bebyggelsens utveckling.

I detta kapitel avgränsas och bedöms översiktsplanens påverkan, effekter och konsekvenser på värdefulla kulturmiljöintressen som bebyggelsemiljöer, strukturer, landskapet, historiska samband etc. i tätorterna och på landsbygd.

7.3.1.1. Nynäshamn stad

Nynäshamns stadsutveckling följer i stort den första PO Hallman stadsplan från 1915. Den delar in staden i tre områden. I söder societetsvillor och badanläggning, egnahemsbostäder och kommersiellt centrum i mitten samt industri och arbetarkvarter i norr.

Nynäshamn är en kuperad stad, vilket ger många naturliga mellanrum i bebyggelsen. Bebyggelsen är av blandad karaktär, från villor som byggdes i början av 1900-talet till miljonprogramsområden från 1960/70-tal och nybyggda flerbostadshus.

Mycket av det gamla Nynäshamn försvann i samband med den nationella rivningsvågen i början av 1960-talet. I själva stadskärnan återstår enstaka byggnader som minner om den äldre staden. Dessa är viktiga att bevara för förståelsen av hur staden vuxit fram och för att kunna visa dess årsringar. Stadens parker och de privata villaträdgårdarna även den historiska utvecklingen och bidrar till dess lummiga intryck. Stora delar av det ursprungliga gatunätet, med gator som anpassats efter topografin med dess karaktäristiska bergknallar, finns dock fortfarande kvar.

Nynäshamn har en stadsmässig struktur med blandad bebyggelse. De tre pendeltågsstationerna ger en god kollektivtrafikförsörjning och med korta avstånd mellan stadens olika funktioner finns möjligheter till hållbara och effektiva resor. Goda kommunikationer i närhet till Stockholm, närheten till hav, naturområden och kulturmiljöer bidrar till attraktiva livsmiljöer.

I Fördjupad översiktsplan för Nynäshamns stad (antagandedatum 2017-07-11) anges riktlinjer för arkitektur och kulturmiljö samtliga med bäring på beaktande av kulturmiljövärden:

- Kulturmiljöer, byggnader och landskap ska inventeras vid planläggning.
- Grönstrukturen är ett viktigt element i stadens kulturmiljö och ska så fortsatt vara.
- I det offentliga rummet ska utblickar mot vatten värnas och förstärkas.
- Kulturmiljöer som återspeglar både kvinnors och mäns erfarenheter och historia ska lyftas fram.
- Ny bebyggelse ska ta hänsyn till befintlig bebyggelse så att kulturvärden bevaras, förstås och förstärks. Det som förändras eller som byggs nytt ska ta hänsyn till platsens geografiska och topografiska förutsättningar.
- Ny bebyggelse ska vara av hög arkitektonisk kvalitet och tydligt förhålla sig till ett samhälle i förändring.
- I stadens tätare delar bör ny bebyggelse placeras i gatuliv. Den nya bebyggelsen ska anpassas till stadens skala.
- Där omgivningen tål det kan högre hus i grupp (punkthus) byggas med en medveten placering i terrängen. Högre byggnader som skapar landmärken, måste noga utredas i förhållande till hur stadsbild och siluett påverkas och hänsyn måste tas till Nynäshamns befintliga märkesbyggnader.
- Val av fasadmaterial och färgsättning av byggnader ska variera och ta hänsyn till och harmonisera med platsens förutsättningar.

Utmaningar och avvägningar

Förtätning av Nynäshamns stad sker enligt fördjupad översiktsplan och staden kommer att växa under hela planperioden. Potential för cirka 2000 nya bostäder fram till år 2040.

Det finns goda möjligheter till förtätning och staden kan växa inom sina nuvarande gränser. Till utmaningarna hör att bevara småstadens kvaliteter med närhet, småskalig bebyggelse, bostadsnära naturområden och kulturvärden när den växer med ny bebyggelse. Stadskärnans utbud av handel, restauranger, kultur och andra verksamheter behöver bevaras och utvecklas. Det finns behov av att länka samman delar av staden och öka orienterbarheten, inte minst vid de viktiga entréerna. Kopplingen mellan centrum och stadens östra delar är också viktig, särskilt då området runt Sjötelegrafan växer med nya bostäder och verksamheter.

En inventering av stadens kulturmiljöer som underlag för framtida planläggning pågår år 2022. Med stöd i denna inventering och i den fördjupade översiktsplanen kan den önskade förtätningen av staden ske med hänsyn till dess kulturmiljövärden.

Den planerade utbyggnadstakten bedöms därför inte beröra värden för kulturmiljön.

7.3.1.2. Kulturvärden i Ösmo

Liksom Nynäshamn etablerades Ösmo som en direkt följd av att järnvägen byggdes. Till en början enbart som ett litet samhälle väster om kyrkan, i anslutning till järnvägsstationen. Först i början av 1950-talet började Ösmo att växa. Anledningen till detta var den då planerade flytten av örlogsbasen från Stockholm till Muskö.

Närmiljön kring Ösmo kyrka sammanfaller med riksintresseområdet för kulturmiljö. Miljön ska bevaras, med motiveringen att den välbevarade bebyggelsen kring Ösmo medeltida kyrka ger en bra och sällsynt fullständig bild av vilka funktioner som knöts till ett äldre sockencentrum. Området innehåller en av Ösmos två koncentrationer av fornlämningar från äldre järnålder. I området vid Gryt finns flera förekomster av skålgropar och i berget nära Ösmo trafikplats finns en av kommunens två förekomster av hållristningar.

Ösmo har en central placering i kommunen och har goda kommunikationer. Med bland annat simhall, större livsmedelsbutik, bibliotek och en större skola bidrar orten med viktig service även till omgivande landsbygd. Orten har stor potential att växa genom förtätning och utbyggnad under planperioden och detaljplanering av de centrala delarna är under arbete. Ösmo växer under hela planperioden men särskilt under 2020-talet. Det finns potential för upp till 1 500 nya bostäder till år 2040 genom förtätning.

Utmaningar och avvägningar

Riksintresseområdet runt Ösmo kyrka och närliggande fornlämningar ska beaktas vid framtida exploatering. Generellt sett ska den fördjupade översiktsplanen för Ösmo och kulturmiljöprogrammet tillämpas och beaktande av landskapsbilden ske vid planläggning för expansion.

Den planerade utbyggnadstakten bedöms därför inte beröra värden för kulturmiljön.

7.3.1.3. Kulturvärden i Sunnerby och Spångbro

Samhället består av flera delar med olika karaktär. Den första bebyggelsen i Sorunda som inte var direkt kopplad till bondbyarna uppkom i trakten av Spångbro. Ett antal bostadshus byggdes här i början av 1900-talet. Senare byggdes radhus och flerfamiljshus under 1950 – 70-talen. Den senaste förtätningen tillkom i början av 1990-talet i form av ett antal parhus. Idag består Spångbro av Sorunda sockens gamla servicecentrum med en begränsad blandad bebyggelse i anslutning till kyrka, affärer, skolor och annan service. Torps by är en väl bevarad radby. Sunnerby uppfördes i sin helhet under perioden 1965–1974 och omfattar cirka 250 småhus samt ett 40-tal lägenheter i flerbostadshus. I den

Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

östra utkanten ligger ett litet industriområde. Skogsområdena kring Sunnerby utgör viktiga motions och strövområden för befolkningen i området.

I kulturmiljöprogrammet redovisas helhets- och närmiljön kring Spångbro och Torp (7:5) som sammanfaller med riksintresseområdet för kulturmiljö. Området ska bevaras med motiveringen att det är den del av Sorunda socken som är rikast på fornlämningar. Det stora antalet gravfält, av vilka flera har över hundra anläggningar, visar att området har utgjort centralbygden i Sorunda under järnåldern. Kyrkomiljön vid Torp har ett komplext och värdefullt innehåll, särskilt den medeltida stenkyrkan med sin 1500-talsexteriör, bogårdsmur med stigluckor från 1600-talets senare hälft samt klockstapel från samma tid. Slättlandskapet vid Sorunda kyrka har sitt särskilda intresse i att det är ett resultat av 1800-talets jordhunger. De ängs och kärrmarker som tidigare utgjorde större delen av området dikades ut och omvandlades till åkermark under senare delen av 1800-talet. Byarna har, trots utflyttningar vid laga skiftet, ombyggnader och andra förändringar under 1900-talet, bibehållit karaktären av väl sammanhållen bebyggelse. Detta gäller särskilt Berga och Torp.

Utmaningar och avvägningar

Sunnerby-Spångbro pekas ut som serviceorter och deras roll som centralpunkter på landsbygden ska stärkas. På längre sikt kan Segersäng växa till en större ort med god tillgänglighet. Orten är del av en känslig kulturmiljö och all utveckling ska ske varsamt, i samklang med befintlig bebyggelse och med hänsyn till landskapet.

Den planerade utbyggnadstakten bedöms inte beröra värden för kulturmiljön.

7.3.1.4. *Kulturvärden i Segersäng*

Segersäng ligger i ett landskap med varierad och kuperad topografi. Stationsmiljön är en kulturhistoriskt värdefull miljö och fornlämningar förekommer. En större exploatering kan bli aktuell i senare del av planperioden. Den föreslås föregås av en fördjupning av översiktsplanen för den nordöstra kommundelen.

Utmaningar och avvägningar

Den planerade utbyggnadstakten kan innebära konflikt med stationsmiljön och denna ska beaktas vid planläggning. Den föreslagna fördjupningen av översiktsplaneringen innebär att exploateringen har förutsättning att kunna ske på ett för kulturmiljövärden fördelaktigt sätt.

Den planerade utbyggnadstakten bedöms inte beröra värden för kulturmiljön.

7.3.1.5. *Kulturvärden i Landfjärden*

Den i kulturmiljöprogrammet utpekade närmiljön kring Hammersta ska bevaras, då Hammersta gård är en mycket välbevarad nationalromantisk herrgårdsanläggning från tidigt 1900-tal. Lämningarna efter det medeltida Hammersta är, med sina höga murar efter källarvåningen, en av de bäst bevarade resterna efter ett fast stenhus i Stockholms län. Kulturlandskapet runt Hammersta är starkt präglad av herrgården och har, med en mångfald av ekar, bitvis parkkaraktär.

Området ligger relativt långt från service och saknar god kollektivtrafik. En utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp planeras och då kan en utbyggnad ske, bl.a. av den trädgårdsstad som utreds. En förutsättning för expansion är att den i kulturmiljöprogrammet utpekade närmiljön kring Hammersta bevaras. Det öppna landskapet med ekarna ska skyddas och bevaras. Många av ekarna är redan idag utpekade som naturminnen.

Utmaningar och avvägningar

En exploatering innebär behov av utredningar av bl.a. hur den kan ske med hänsyn taget till områdets höga natur- och kulturvärden. Kulturmiljöprogrammet ska tillämpas vid planläggning för expansion. Den planerade utbyggnadstakten bedöms inte beröra värden för kulturmiljön.

7.3.1.6. Grödby

Området Fagersjön (9) är utpekad som närmiljö i kulturmiljöprogrammet, med motiveringen att några av de stenåldersboplatser som har upptäckts i Grödinge och Sorunda på västra Södertörn är de äldsta lämningarna efter människor i länet. Boplatsskoncentrationen vid Fagersjön tillhör ett av de största komplexen. Ett antal stenålderslokaler ligger som ett pärlband i anslutning till kurvan som visar 50 meter över havet. Några spår efter boplatserna är idag inte synliga ovan mark och det kan därför vara svårt att visa på värdet av dem.

Utmaningar och avvägningar

Exploatering kommer att ske som kompletterande bebyggelse främst på lucktomter. De planerade och begränsade utbyggnadsplanerna bedöms inte beröra värden för kulturmiljön.

7.3.1.7. Stora Vika

Redan på stenåldern bosatte sig människor runt dalgången där Stora Vika nu ligger. År 1949 anlades dagens Stora Vika i anslutning till den gamla byn Marsta. Skånska Cement AB (senare Cementa) byggde en cementfabrik i anslutning till en omfattande kalkstensfyndighet. Samhället planerades för fabriken arbetare med familjer, där skulle finnas allt man kunde behöva; bostäder, skola, affär, allaktivitetshus och kyrka. Cementfabriken är nedlagd och av service återstår förskolan. I samhället bor idag cirka 650 personer.

Stora Vika anses vara ett av landets sista brukssamhällen och orten med omgivning är av riksintresse för kulturmiljövård. Den i kulturmiljöprogrammet utpekade närmiljön kring Marsta och Stora Vika (11:3) sammanfaller med riksintresseområdet för kulturmiljövård. Området ska skyddas, med motiveringen att det innehåller kommunens tätaste koncentration av boplatser från yngre stenålder. Cementas fabriksanläggning, kalkbrott och samhälle vid Stora Vika och Marsta har haft stor betydelse som industriort.

Marsta är ett arkitekturhistoriskt intressant samhälle med bland annat radhus från slutet av 1940-talet. När samhället anlades gjordes också en trädgårdsplanering med egna små täppor, allmänna gräsytor och vegetation anpassad utifrån platsens förutsättningar. Samhället har i stort behållit sin karaktär, en varsam förtätning har skett i södra delen i slutet av 1980-talet.

Den befintliga öppna dalgången, med lekpark och fotbollsplan, ska bevaras. Dalgången lämnar också fri siktlinje ner mot Fällnäsaviken. De öppna gräsytorerna och vegetationen ska, om möjligt, sparas. Vid plantering av träd bör man eftersträva att plantera sådana träd som ingick i den ursprungliga trädgårdsplaneringen. För bebyggelsen från 1940- och 50-talen gäller att den ljusa, putsade fasaden ska bevaras. Trappor och förstukvistar på radhusen bör bevaras och även stenreliefer och ursprungliga namnskyltar. Nya byggnader inne i samhället ska hållas i samma skala som den befintliga bebyggelsen.

Utmaningar och avvägningar

Stora Vika är ett område av riksintresse för kulturmiljö och naturen runt samhället är mycket värdefull. Det är därför viktigt att bebyggelsens och de enskilda byggnadernas utformning underordnas de karaktäristiska dragen i landskapsbild och bebyggelsemiljö. Generellt sett ska kulturmiljöprogrammet tillämpas och beaktande av landskapsbilden ske vid planläggning för expansion. Den planerade utbyggnadstakten bedöms inte innebära konsekvenser för kulturmiljön.

7.3.1.8. Lidatorp, Källberga, Björsta

I stråket mellan Nynäshamn och Ösmo finns flertalet platser med kulturvärden. Det finns en mycket hög koncentration av fornlämningar, särskilt gravfält av äldre och yngre järnålderskaraktär, samt komplex av bronsålderslämningar vid Valsjö. Området innehåller kommunens största koncentration av fornlämningar från bronsålder. Gravfältet nordväst om Älby (raä 489) är det största i kommunen. Gravanläggningarna är mycket tydliga. Särskilt märks flera monumentala resta stenar. Vidare ingår två runstenar i gravfältet. Vid Björsta och Valsjö finns stora gravfält av karakteristisk yngre järnålderstyp.

Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

Fatburen vid Valsjö har sitt särskilda intresse på grund av att det är en av mycket få bevarade lämningar av denna byggnadstyp i länet. Fatburar var förr ett typiskt inslag på herrgårdarna.

Nedergården i Älby ger ett ålderdomligt intryck med parstuga och tresidigt kringbyggd fägård. Byggnaderna är grupperade på ett sätt som var vanligt före laga skiftet. Hagalund är kommunens äldsta bevarade skolhus. Valsjö skola är ett välbevarat exempel på en skolbyggnad från 1800-talets senare hälft. Älgviken är en i kulturmiljöprogrammet utpekad helhets och närmiljö. Motiveringen för utpekandet är att fornlämningsmiljön vid Älgvikens station innehåller pedagogiska exempel på gravfält från yngre järnålder. Särskilt det stora gravfältet (raä 115) har tydliga anläggningar.

Utmaningar och avvägningar

Exploatering kommer att ske som kompletterande bebyggelse främst på lucktomter. Generellt sett ska kulturmiljöprogrammet tillämpas och beaktande av landskapsbilden ske vid planläggning för expansion.

Den planerade och begränsade utbyggnadstakten i Lidatorp, Källberga och Bjästa bedöms inte medföra konsekvenser för kulturmiljön.

7.3.1.9. Landsbygd och skärgård

Kommunens landsbygd och skärgård är varierande med många kulturvärden som är nära sammanlänkade med de naturmiljön och de geografiska förutsättningarna. Fastlandet karaktäriseras av smala uppodlade sprickdalar med mellanliggande barrskogsbevuxna berg och moränområden. Den enda större sammanhängande slätten ligger i Dyån/Fitunaåns dalgång i Sorunda, som också är kommunens största jordbruksområde. I väster är Sorundas kust mot Himmerfjärden hög och brant. I skärgården övergår landskapet ut mot de yttre öarna successivt till en allt träd och jordfattigare hållmarksterräng.

Redan under förhistorisk tid fanns de stora gårdarna Fållnäs, Fituna, Hammersta och Nynäs. Under Sveriges storhetstid på 1600-talet tillkom flera av de andra stora godsena, exempelvis Vansta, Ogesta och Djursnäs, i samband med att medlemmar ur de olika adelssläkterna fick jordegendomar av kronan.

Under 1700- och 1800-talen inleddes den stora förändringen av landsbygden och kulturlandskapet i och med jordbruksreformerna storskiftet, enskiftet och laga skiftet. Reformerna gick i korthet ut på att varje bonde skulle få sina många små, spridda tegar mark samlade till ett eller ett fåtal skiften. Detta medförde att många av byarna splittrades, då vissa gårdar flyttade ut till den nya åkermarken.

Ett varierat kulturlandskap och bebyggelse för vidare en historisk tradition av markanvändningen. Av omtanke om kommunens invånare, turister och kommande generationer ska värdefulla kultur-, natur- och vattenmiljöer bevaras. Ny bebyggelse påverkar naturen och miljön på ett varaktigt sätt och ska därför placeras där det är lämpligt med hänsyn till landskapsbilden och kulturvärdena på platsen samt intresset av en god helhetsverkan. Därför ska ny bebyggelse huvudsakligen placeras i anslutning till befintlig, på ett sådant sätt att den utgör en naturlig komplettering.

Utmaningar och avvägningar

På landsbygden och i skärgården planeras endast mindre exploateringar under planperioden. Där är kulturlandskapets värden (landskapsbild, karaktär etc) i fokus vid nytillkommande bebyggelse eller verksamheter.

Den planerade och begränsade utbyggnadstakten i landsbygd och skärgård bedöms inte medföra några konsekvenser för kulturmiljön.

7.3.2 Bedömning Kulturmiljö:

Påverkan: Utvecklingsplanerna bedöms sammantaget innebära liten påverkan på kulturmiljövärden. Ingen påverkan förväntas på riksintressena för kulturmiljö.

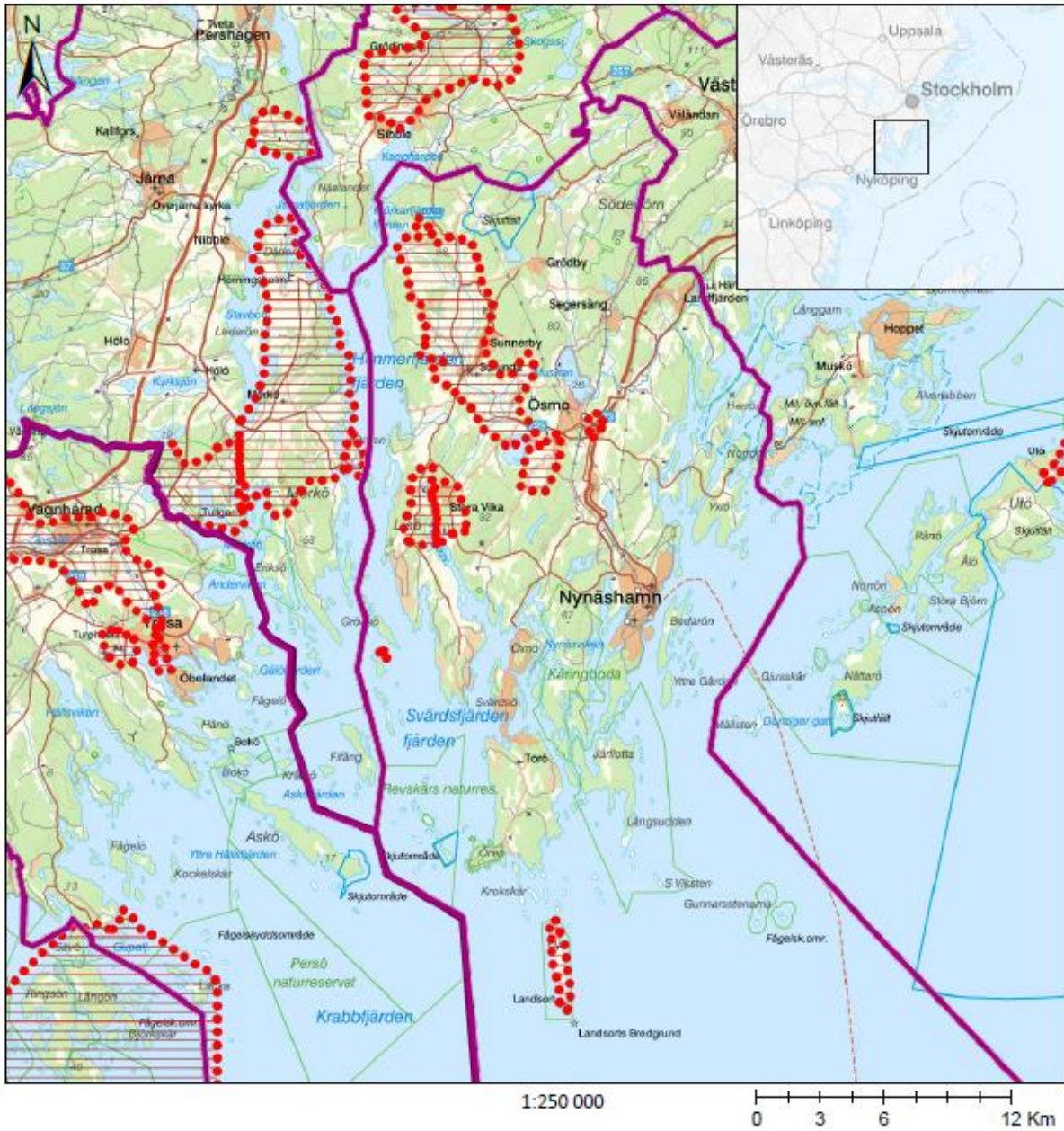
Effekt: Utvecklingsplanerna bedöms ge små effekter på kulturmiljövärden.

Konsekvens: De värdefullaste kulturmiljöerna i kommunen berörs i liten omfattning. Planerade utvecklingen i tätorterna ska föregås av inventeringar av kulturmiljövärden. Det innebär att det finns möjlighet minska risken för påverkan som ger oönskad konsekvens och i stället stärka sambanden och skydda de värdefulla kulturmiljöerna i tätorterna.

Översiktsplanens intentioner och strategier bedöms även på de mindre orterna medföra positiva konsekvenser för kulturhistoriska värden genom bebyggelseutredningar, nya fördjupade översiktsplaner, en ny kulturmiljöinventering m.m. kommer att utgöra underlag för planering och bygglovsgivning. Då hänsyn är tagen till de riksintressanta kulturmiljöerna och det inte förväntas någon påverkan på dem, befaras heller inga konsekvenser för dem.

Riksintressen Kulturmiljö

Länsstyrelserna
2022-03-01

Teckenförklaring

- Kommun
- Län
- Kommun
- Län
- RAA_Riksintresse_Kulturmiljovard_MB3kap6

7.4. HUSHÅLLNING MED NATURRESURSER

7.4.1. Bedömning hushållning med naturresurser

Bedömningen av hushållning med naturresurser omfattar anspråktagande av jordbruksmark.

7.4.2. Riktlinjer

I översiktsplanen anges under avsnitt "Landsbygd och skärgård" att brukningsvärd jordbruksmark ska bevaras. På landsbygden ska förutsättningar för de gröna näringarna, de verksamheter som traditionellt sett förknippas med landsbygden, utvecklas och bevaras. Jord- och skogsbruk betydelse för lokal produktion av livsmedel, material och bioenergi som kan bidra till minskad klimatpåverkan. Jordbruket bidrar också till ett öppet landskap.

Jordbruksmarkens värde har också bäring på riktlinjerna "Traditionella landsbygdsnärings som jord- och skogsbruk, fiske och djurhållning prioriteras" samt "Verksamheter med inriktning mot turism, upplevelser, gårdsbutiker och lägerverksamheter främjas".

Utmaningar och avvägningar

På landsbygden och i skärgården planeras endast mindre exploateringar under planperioden. Där är kulturlandskapets värden såsom det öppna landskapet (landskapsbild, karaktär etc) i fokus vid nytillkommande bebyggelse eller verksamheter.

Den utveckling och anspråktagande av nya mark berör i lite omfattning jordbruksmark.

Den planerade och begränsade utbyggnadstakten i landsbygd och skärgård bedöms inte medföra någon påverkan avseende hushållning av jordbruksmark.

7.4.3. Bedömning hushållning med naturresurser:

Påverkan: Utvecklingsplanerna bedöms sammantaget innebära marginell påverkan på jordbruksmark.

Effekt: Utvecklingsplanerna bedöms ge små effekter på hushållningsmålet.

Konsekvens: Översiktsplanens intentioner och medför positiva konsekvenser i och med möjligheten att bevara jordbruksmark.

7.5. BEFOLKNING: MÄNNISKA; HÄLSA OCH LIVSMILJÖ

7.5.1. Bedömningsgrund befolkning: människa, hälsa och livsmiljö

Följande aspekter bedöms:

- Buller: Hur ökad trafik på väg 73 och väg 225 påverkar bullersituationen.
- Buller: Bullernivåer i hamnarna
- Transport av farligt gods: Risker kopplade till transport av farligt gods. Riskavstånd.
- Farliga verksamheter: Risker kopplade till farliga verksamheter. Riskavstånd.
- Förorenad mark.

I Nynäshamn kartlades tysta områden 2005. Resultatet visar att det i kommunen finns många stora, sammanhängande områden som är opåverkade av buller (40 dBA högst 10 minuter per vecka). Dessa sammanfaller ofta med stora opåverkade naturområden. Sedan bullerkarteringen gjordes har bland annat väg 73 byggts om till motorväg. Det innebär att de tysta områdena längs den nya vägsträckningen har förminskats, medan det har blivit tystare längs den gamla vägen (väg 545).

7.5.1.1. Buller från trafiken

Buller från trafiken har stor utbredning kring väg 73. Även längs väg 225 finns en bullerproblematik för närliggande bebyggelse och andra tidigare tysta områden. Vissa delar av väg 225 närmare Södertälje har vid ombyggnad fått olika typer av bullerreducerande åtgärder.

Risken för att det ska uppkomma buller vid utvecklingsområden för bostäder rör risk för höga bullervärden på sträckan Nynäshamn-Ösmo, men även vid Segersäng

Verksamheter som riskerar att medföra bullerstörningar ska lokaliseras i stadens verksamhetsområden som inte är kopplade till bostadsbebyggelse. Tunga godstransporter kommer att öka under de kommande åren som ett resultat av att hamnen Norvik byggs ut. Därför är det viktigt att den bebyggelsefria zon, gröna zoner som finns mellan stadens verksamhetsområde och bostadsområden finns kvar.

Vid framtida exploatering sker beräkningar av bullernivåer och förslag till åtgärder tas fram. De områden som finns utpekade för ny bebyggelse och verksamheter ligger på sådant avstånd att gränsvärdet 55 dBA för buller från fordonstrafik bör kunna underskridas. Bl.a kan bebyggelse läggas på sådana avstånd från de trafikerade vägarna att störningar inte uppstår. För bra livsmiljö bör nivåerna underskrida 45 DBA men eller utan åtgärder.

Utväxlingen av fossildrivna fordon till elfordon under planperioden kommer troligen att sänka bullernivåerna längs vägar med hög hastighet. Elfordon är ljudlösa vid låg hastighet, men vid hög hastighet som längs väg 73 och 225, är ljudnivån på elbilar 3–4 dB lägre (gräns för märkbar minskning av bullernivån, buller från däck skiljer sig bra lite.) än konventionella **fordon** gällande ljudnivå.

7.5.1.2. Bullernivåer i hamnarna

Enligt Miljöbalken är hamnverksamhet av en viss storlek verksamhet som kräver tillstånd.

Hamnverksamheten innebär främst en påverkan på den yttre miljön genom utsläpp till luft och vatten samt buller. Tillstånd krävs både för drift av verksamheten och för att bygga i vatten. För buller från hamnar gäller normalt Naturvårdsverkets riktvärden för industribuller.

Vid byggnation av bostäder ska buller från hamnar beräknas i samband med planering och lovgivning. Vid nya, bulleranpassade bostäder, kan högre ljudnivåer ibland accepteras.

Då allmänna hamnar har begränsad rådighet över fartygen som anlöper hamnen är det av stor vikt att bullerfrågan utreds ordentligt vid en tillståndsprovning.

Störande ljud från hamnar kan ha varierande ursprung och kan variera över tid med anledning av att verksamheterna i en hamn förändras samt vilka maskiner, arbetsfordon, kranar och annan utrustning

Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

som används. Även fartygen samt lastfordon som hämtar/lämnar gods i hamnen påverkar vilken typ av ljudstörningar som kan uppstå. I hamnar utgör ofta i samband med fartygsanlöp, lastning och lossning, och buller från väg och järnväg. Störningarna är ofta periodiska. Störningar över dygnet ska regleras.

Nynäshamns hamn är en del av Stockholms hamnar. Stockholms hamnar bedriver ett löpande miljöarbete avseende bl a buller. Det kan handla om land-el till fartygen, tomgångsförbud, regler över arbetstider över dygnet etc.

För att kunna hantera och regera störningarna behövs en bullerkartläggning av verksamheten ske löpande och uppdateras när behov finns, tex vid verksamhetsförändringar (tillkommande/avgående) nya maskiner ska börja användas, nya fraktmetoder blir aktuella etc.

Bullervillkor (begränsningsvärden) sätts efter utredning i hamnens miljötillstånd vilket förnyas kontinuerligt.

Naturvårdsverket har 2022 tagit fram en uppdaterad vägledning om miljöfarlig verksamhet i hamnar (2022-04-07). Den omfattar både frågor kring tillsyn och tillståndsprövning.

<https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/branscher-och-verksamheter/hamnar#E-42795834>

7.5.1.3. Transporter av farligt gods

Transporter av farligt gods sked längs väg och järnväg sker inom kommunen längs Nynäsbanan, väg 225 och väg 73. Godstrafiken från Norvik hamn innebär en ökad belastning på trafikinfrastrukturen och i synnerhet väg 225. För att få transportera produkter som är klassificerade som farligt gods finns regler som ska följas, bland annat ska produkterna förpackas i typgodkända förpackningar. Farlig gods består bland annat av naturgas från LNG-terminalen och material från Raffinaderiet och Statoil.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet vid riskidentifiering i den kommunala planprocessen. Planeringen ska inriktas på att dessa transporter sker trafiksäkert och inte i anslutning till tätbebyggda områden, vattentäkter, värdefulla naturområden och andra särskilt sårbara områden.

generellt riktvärde för behov av att undersöka riskavstånd från bebyggelse är 150 meter från det identifierade riskområdet. Avståndet kan också vara längre, till exempel där det är nära till flera transportleder. Åtgärder kan vara aktuella vid närhet till bebyggelse, vid vattentäkter, m.m.. Vid byggnation av bostäder ska förutsättningarna för transporter av farligt gods utredas i samband med planering och lovgivning. Det kan vara aktuellt med både reglering genom skyddsavstånd och fysiska hinder (skärmar, vallar, täta diken m.m. för att åstadkomma nödvändigt skydd för bostäder, natur, vattendrag, vattentäkter m.m.

En riskstrategi för Nynäshamns stad ger en helhetsbild av olycksrisker, avseende människors hälsa och säkerhet, inom Nynäshamns tätort och dess närhet. Utredningen redovisar mark som är möjlig att bebygga, områden som ska utredas samt var det är olämpligt att bebygga ur riskhänsyn. Denna strategi används som ett planeringsunderlag till kommande utbyggnader av staden.

På Nynäsbanan som går genom staden sker inga transporter för farligt gods då det inte finns något verksamhetsområde inom staden som kopplas till järnvägen. Inom staden sker endast persontransporter på järnvägen. I och med att det inte finns något verksamhetsområde kopplat till järnvägen inom staden bedöms inte farligt gods som en risk på den sträckan av Nynäsbanan. Farligt gods kommer dock att transporteras på nytt industrispår till hamnen i Norvik och där ska risker bedömas vid utbyggnader i närhet av järnvägen. Industrispåret kommer att kopplas på Nynäsbanan i höjd med Kalvö. Däremot beaktas risk för urspårning utmed Nynäsbanan, med utgångspunkt på bebyggelsefritt område om 30 meter från spårmittpunkt. Väg 73 leder ner till småbåtshamnen och den

Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

största delen av transporter av farligt gods sker till och från verksamhetsområden, nordöst om stadens bostadsområden.

Från trafikplats Norvik och norrut bedöms risknivåerna vara sådana att marken inom 30 meter från väg är olämplig att bebygga. Risker måste utredas vid exploatering mellan 30 till 200 meter från väg 73 på denna sträcka. Mellan trafikplats Norvik och Raffinaderivägen är marken inom 25 meter från väg olämplig att bebygga och området mellan 25 till 150 ska riskbedömas. Vid väg 73 söder om Raffinaderivägen är riskutredningsområdet minst, där är det olämpligt att bebygga inom 10 meter från väg och utredningsområdet är mellan 10 till 50 meter. Förutom farligt gods på järnväg och väg 73 sker även transporter av farligt gods på vattnet, till LNG-terminalen och Nynas AB.

7.5.1.4. Farliga verksamheter

I Nynäshamn finns verksamheter som innebär risker för människors hälsa. Raffinaderiet, hamnarna, leder för farligt gods, LNG terminalen och drivmedelsstationerna m.m.. Nya bostäder och icke-farliga verksamheter ska lokaliseras på ett lämpligt avstånd från riskkällorna. En framtagen rapport, Riskstrategi för Nynäshamns stad, visar områden i staden som är olämpliga för bebyggelse och de områden där fördjupade riskutredningar krävs. Rapporten kan användas som underlag vid planering och byggnation. Länsstyrelsen fattar det slutgiltiga beslutet om vad som är lämpligt.

Riskstrategin aktualitetsbedöms varje mandatperiod. Följande verksamheter har ingått i bedömningen: Nynas AB Raffinaderi (Sevesoanläggning); Svenska Statoil AB (produktion smörjolja); Nynäshamns hamn (inklusive hantering av farligt gods); Nynäshamns avloppsreningsverk; Nynäshamns Gasterminal (LNGlager); Fortum Värme Nynäshamn AB (Kraftvärmeverk); bensin- och dieselstationerna 1-2-3 Statoil AB, Jet, Preem Petroleum, Swea Energi Sjöstation, Shell; Norviks hamn (roro- och containerterminal inklusive hantering av farligt gods); Återvinningscentral Nynäshamn.

Kommunen har två så kallade Sevesoanläggningar (verksamhet som hanterar farliga ämnen i mängder som uppnår en angiven gräns och som därmed kan innebära särskilda risker för invånarna i händelse av en brand eller annan olycka). nämligen oljeraffinaderiet och LNG-terminalen. Båda dessa anläggningar behandlas i den riskstrategi som togs fram i arbetet med den fördjupade översiktsplanen för Nynäshamns stad.

7.5.1.5. Förorenad mark

Föroreningar kan finnas i både i mark och grundvatten, men också i vattenområden vid hamnar. Föroreningar kan innebära risk för påverkan på människors hälsa och miljön: Föroreningar kan hanteras genom efterbehandling.

Föroreningar kan förväntas finnas vid ett flertal verksamhetsområden så som bensinstationer, kemtvättar, tillverkningsindustrier, hamnar, plantskolor m.m. I sambands med plangivning och lovgivning sker normalt undersökningar avseende föroreningar i mark och grundvatten. Naturvårdsverket anger generella riktvärden för förorenad mark som ger skydd mot hälso- och miljöeffekter vid flertalet förorenade områden i Sverige.

För fall där våra generella riktvärden inte är lämpliga att använda (det vill säga då förutsättningarna på platsen avviker från antagandena i modellen) kan du ta fram plats-specifika riktvärden. Då tas hänsyn till de förhållanden som råder i det aktuella området.

Inom Nynäshamn finns ett flertal potentiellt förorenade områden.

7.5.2. Bedömning befolkning, människa, hälsa och livsmiljö:

Beskrivna områden är områden som regleras av Miljöbalken och andra lagstiftningar. Vid planering av verksamheter, bostäder sker utredningar som ska förhindra störning och föreslå skyddsåtgärder ske vid planering och lovgivning och det i samverkan med berörda tillsynsmyndigheter. Den riskstrategi som kommunen tagit fram utgör underlag för lokalisering av bostäder och verksamheter. Sammantaget innebär det att lämpligheten för exploatering prövas noggrant.

Påverkan: Utvecklingsplanerna enligt översiktsplanen bedöms ha tagit hänsyn till de risker och störningar som kan uppstå i samband med dess genomförande och därför sammantaget innebära marginell påverkan på människa, hälsa och livsmiljö.

Effekt: Utvecklingsplanerna bedöms ge små effekter på människa, hälsa och livsmiljö.

Konsekvens: Översiktsplanens intentioner och medför positiva konsekvenser eftersom hänsyn kan tas till förutsättningar för människa, hälsa och livsmiljö.

7.6. VATTEN

7.6.1. Bedömningsgrund i denna miljöbedömning:

- MKN vatten: Påverkan på möjligheterna att följa miljökvalitetsnormerna för vatten.
- VA: Möjlighet att tillhandahålla hållbara VA-lösningar.

7.6.2. Blåstruktur inom Nynäshamns kommun

Nynäshamn är en utpräglad kust och skärgårdskommun med cirka 100 mil kuststräcka. Därtill tillkommer en mängd sjöar och vattendrag. Hav, kust, sjöar, vattendrag och våtmarker bildar tillsammans med grundvattnet en blåstruktur i kommunen, en struktur som är en viktig del av Nynäshamns identitet. Blåstrukturen är viktig att uppmärksamma och den framtida vattenförvaltningen är avgörande för en hållbar utveckling av vattenområdena.

Blåstrukturens miljöer är ofta känsliga och utsatta för olika typer av negativ miljöpåverkan, samtidigt som de utgör en viktig tillgång på många sätt. Vilken negativ miljöpåverkan som finns på kommunens vatten är delvis klarlagt, men informationen behöver både kompletteras och förnyas.

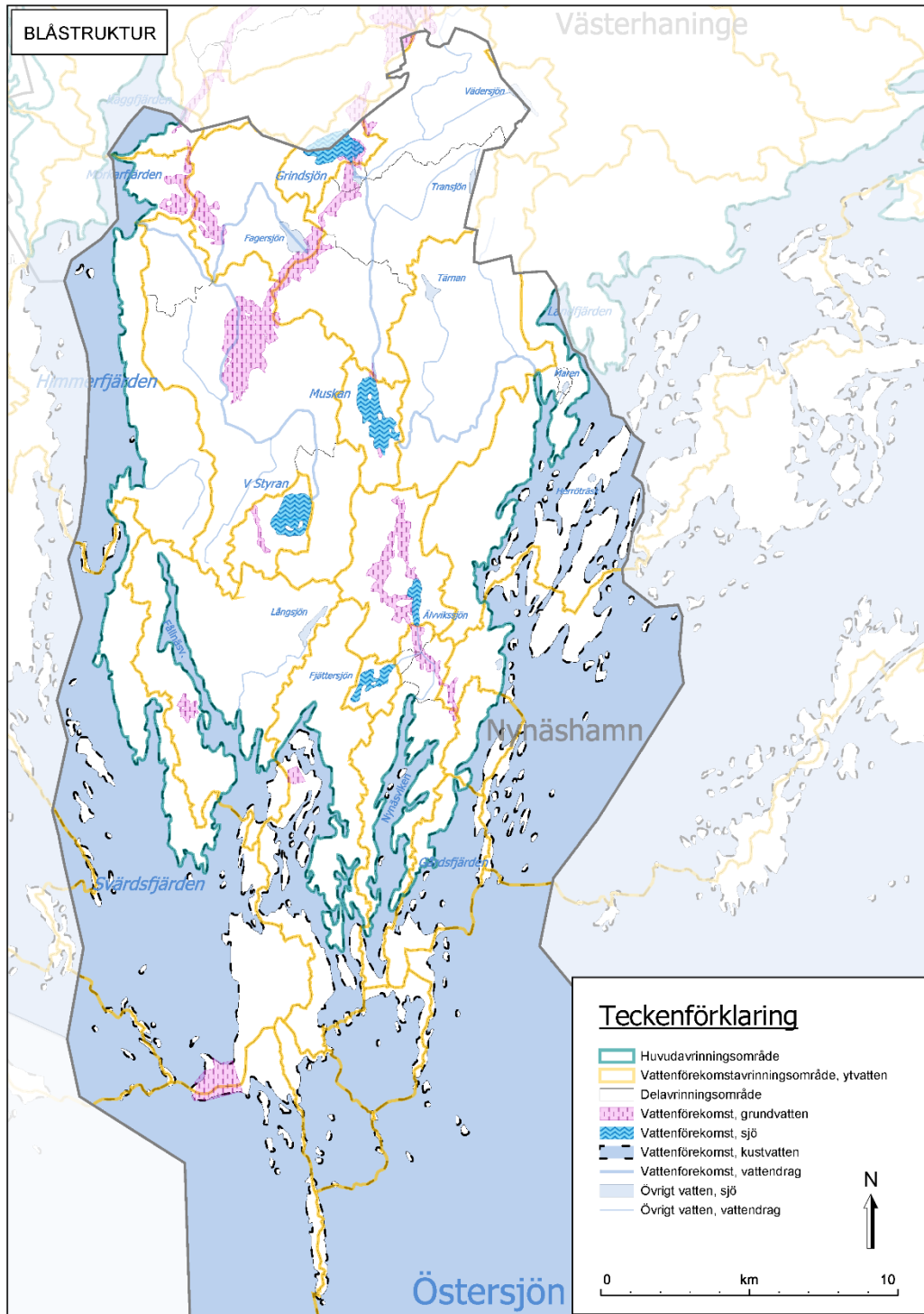
2002 antogs en Kustplan som arbetats fram tillsammans med Haninge kommun. De relevanta delarna av planen har arbetats in i aktuell översiktsplan samt i dokumentet Yt- och grundvattenplan för Nynäshamns kommun som togs fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen och antogs 2019. Yt- och grundvattenplanen syftar bland annat till att visa hur kommunen ska arbeta för att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten samt förstärka arbetet mot en hållbar utveckling i Nynäshamns kommun.

7.6.2.1. Havsplanering - bakgrund

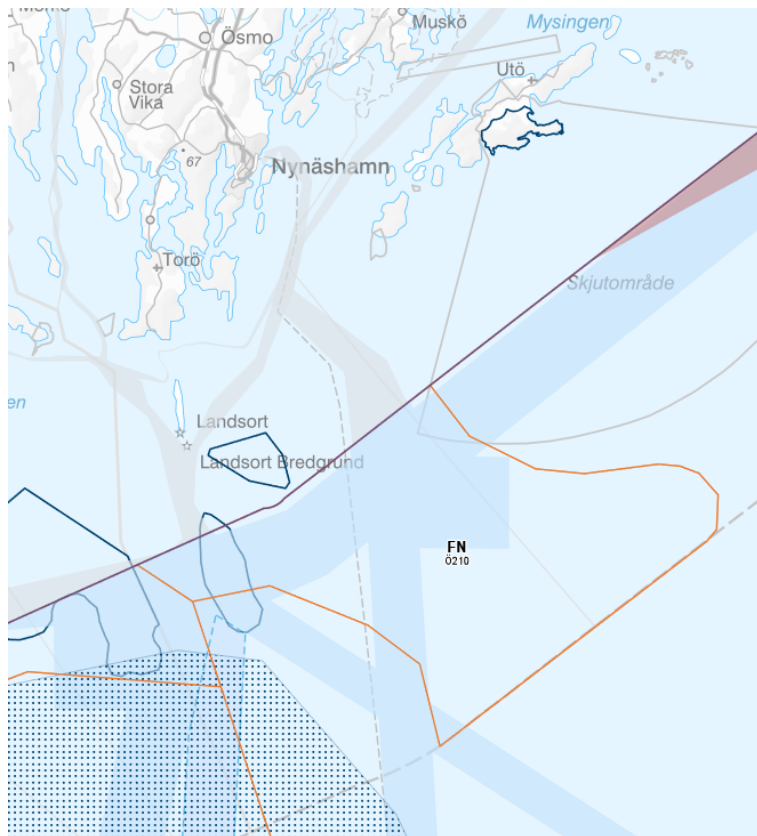
Sverige har införlivat EU:s ramdirektiv för havsplanering (2014/89/EU) i svensk lagstiftning genom miljöbalken (1998:808) och havsplaneringsförordningen (2015:400). Havsplaneringen är till för att havet ska användas hållbart, nu och i framtiden. Många ska samsas om havet och havsplanerna underlättar detta genom att ge vägledning kring vad som är den bästa användningen av havet ur ett helhetsperspektiv, för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till deras beskaffenhet, läge och de behov som finns i samhället. Havsplaneringen avväger mellan olika intressen.

Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram förslag till tre havsplaner för Sverige som väntar på beslut från regeringen. Senast år 2021 ska regeringen ha fattat beslut om havsplanerna. Havsplanen för Östersjön berör kommunens yttersta del av havet och sträcker sig från en nautisk mil ut i territorialhavet till den yttre kanten av Sveriges ekonomiska zon. Därmed överlappar den kommunala planeringen och havsplaneringen varandra. För att få en tydligare uppfattning om avstånden ligger den inre gränsen för havsplanen ungefär 7 kilometer söder om Öjas (Landsorts) södra spets. Därefter finns ytterligare ungefär 20 kilometer havsyta bort till kommungränsen. Havsplanens yttre gräns ligger ungefär mitt i Östersjön.

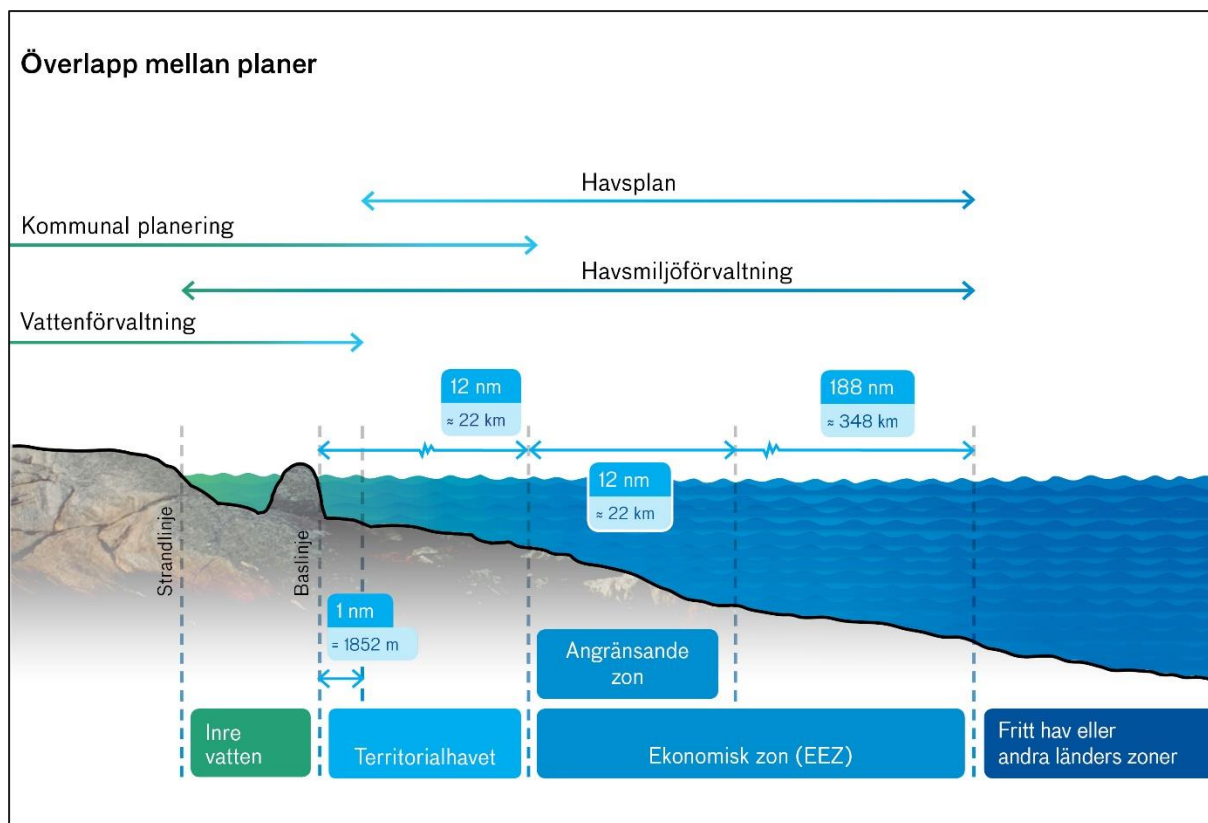
Figur V:1 Vattenmiljöer i Nynäshamns kommun.

Figur V:2 Del av föreslagen havsplan för Östersjön (bild från Havs- och vattenmyndighetens kartverktyg). I det havsområde som ligger inom Nynäshamns kommun föreslås område för sjöfart (blå tjocka linjer), utredningsområde för sjöfart (blåstreckad linje), område för yrkesfiske (blåprickig yta), samt ett planområde med ID-nummer Ö210 med beteckning FN. Områden Ö210 motsvarar Landsortsdjupet och bokstäverna F och N står för att området utgörs av riskintresseområden för Försvar och Naturvård och dessa har bedömts kunna samexistera. Mörkblå linjer motsvarar riksintresseområden för vindbruk.

7.6.2.2. Havsplanering – intressekonflikt mellan försvar och vindbruk

För område Ö210 nämns att "Riksintresseanspråk för totalförsvaret ges företräde enligt 3 kap. 10 § miljöbalken framför riksintresseanspråk för vindbruk. Användningarna bedöms inte kunna samexistera." Nynäshamns kommun har tidigare arbetat fram de två områdena för vindbruk till havs, varav det ena ligger inom havsplanens område. Detta vindbruksområde föreslås därmed att tas bort i och med att havsplanen beslutas. Vattenförvaltningen, havsmiljöförvaltningen och havsplaneringen överlappar varandra vilket illustreras nedan.

Figur V:3 Ansvarsfördelning vattenförvaltning

7.6.2.3. Hav, kust, sjöar och vattendrag

Havet omger kommunen i alla väderstreck utom i norr. Kommunen har 2,5 gånger så mycket hav som land och sötvatten tillsammans. Av den totala ytan för naturreservat i kommunen utgör havet ungefär två tredjedelar vilket visar vilka värdefulla miljöer det innehåller. Kusten och dess stränder är en viktig tillgång för friluftslivet. Samtidigt utgör kuster och stränder ofta specifika och känsliga miljöer som fungerar som spridningskorridorer och reproduktionslokaler för växter och djur. Havsvikar med grunda bottenar kan vara mycket artrika och utgöra oerhört viktiga reproduktionslokaler för djur samtidigt som de ofta är starkt utsatta för exploatering och miljöpåverkan. Detsamma gäller för sjöarna och vattendragen.

Exploateringstrycket på strandnära områden vid kusten är stort och i vissa delar av kommunen råder brist på tillgängliga stränder. För en positiv utveckling av blåstrukturen bör tillgängligheten till kvarvarande stränder längs med kust och i skärgård förbättras och säkerställas, vilket är i linje med de regionala förhållningssätten i RUFSS 2050, exempelvis att undvika större utbyggnader och etableringar av störande verksamhet i områden med stora, samlade rekreations-, natur- och kulturvärden samt i stora, opåverkade och tysta områden.

För bevarande och skydd av stränderna, se även avsnittet om strandskydd.

7.6.2.4. Våtmarker

Våtmarker utgörs antingen av mark där vatten finns nära under, i eller över markytan under en stor del av året eller av ett vegetationstäckt vattenområde. Våtmarkerna är värdefulla på många sätt och utför många ekosystemtjänster som översvämningsskydd, rening av vatten, hög biologisk mångfald och estetiska värden. I Nynäshamn är många våtmarker små till ytan, vilket främst beror på det relativt torra klimatet, det småbrutna sprickdalslandskapet, samt de sjösänkningar och torrläggningar av

Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

våtmarksområden som utfördes runt sekelskiftet 1900. Våtmarksområden i odlingslandskapet är skyddade genom det generella biotopskyddet.

7.6.2.5. Grundvatten

Grundvattnet är en avgörande förutsättning för liv och är på så sätt en viktig del i blåstrukturen. Grundvattenförekomsterna i Nynäshamn beskrivs i kapitlet teknisk försörjning i avsnittet om dricksvatten.

7.6.2.6. Vattenförvaltning

Vatten är inte vilken vara som helst utan ett arv som måste skyddas, försvaras och behandlas som ett sådant enligt EU:s vattendirektiv (2000/60/EG). Vattenförvaltning är ett samlingsord för det vattenarbete som utförs av svenska myndigheter. Enligt vattendirektivet ska vattenförvaltningen ske utifrån en helhetssyn på hur vattnet nyttjas och skyddas och det omfattar alla sjöar, vattendrag, kust och grundvatten. Eftersom alla typer av vattenområden kan påverkas av ingrepp långt från området utgår vattenförvaltning och samarbeten för att öka vattenkvalitet ifrån vattnets avrinningsområden och inte från administrativa gränser. För att god vattenkvalitet ska uppnås tar Vattenmyndigheterna vart sjätte år fram förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer.

I Nynäshamns kommun finns 25 ytvattenförekomster, det vill säga hav, sjöar och vattendrag. Merparten uppnår inte miljökvalitetsnormerna god ekologisk status och god kemisk status i dagsläget. De flesta ytvattenförekomster har fått tidsfrist att uppnå miljökvalitetsnormerna vid ett senare tillfälle. Det finns även 15 grundvattenförekomster som alla uppnår god status men där flera riskerar att inte gör det framöver av olika orsaker.

Nynäshamns kommun har en Yt- och grundvattenplan som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Syftet med Yt- och grundvattenplanen är att visa hur kommunen ska arbeta för att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten samt att förstärka arbetet mot en hållbar utveckling i Nynäshamns kommun. Syftet är också att kartlägga kommunens vatten, att bidra till att hålla samman vattenfrågorna, fungera som underlag för planering, samt skapa struktur för det fortsatta vattenarbetet i kommunen. I planen beskrivs kommunens vatten och arbetet med vattenförvaltningen ytterligare. Information om kommunens vatten återfinns förutom i Yt- och grundvattenplanen även i databasen VISS (VatteninformationssystemSverige) som har utvecklats av vattenmyndigheterna, länsstyrelserna och Havs och vattenmyndigheten.

Sedan 2004 finns EU:s ramdirektiv för vatten implementerat i den svenska lagstiftningen, bland annat genom vattenförvaltningsförordningen (SFS 2004:660). Direktivet innebär att EU:s medlemsländer inte får underskrida en viss kvalitet och tillgång på vatten. Enligt direktivet ska alla utpekade vattenförekomster ha uppnått god kemisk och ekologisk status till 2015 och att statusen inte får försämrats.

I Nynäshamns kommun har merparten av vattenförekomsterna fått tidsundantag att uppnå god ekologisk status för ytvatten till 2027. Orsaken är främst att det anses tekniskt omöjligt att hinna åtgärda övergödningssproblematiken före dess, bland annat för att stor påverkan sker från Östersjön i stort, så kallad utsjöpåverkan. När det gäller den kemiska ytvattenstatusen, samt grundvattnets kvantitativa och kemiska status är mållåret 2015, men även där har många vatten fått tidsundantag för vissa ämnen eller mindre stränga krav för vissa miljögifter.

En annan viktig del i vattendirektivet är att vattenförvaltningen ska ske baserat efter avrinningsområden och inte efter kommungränser. Nynäshamns kommun har ett huvudavrinningsområde som innefattar hela Södertörn samt delar av Södertälje, Nykvarn och Trosa kommuner öster om Himmerfjärden, men det är få delavrinningsområden i Nynäshamns kommun som delas med andra kommuner.

Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

Nynäshamns kommun tillhör Norra Östersjöns vattendistrikt. I det rådande åtgärdsprogrammet för distriktet är kommunerna ålagda åtta olika åtgärder. De åtgärder som berörs i denna plan är främst:

6. Kommunerna ska genomföra sin översikts- och detaljplanering samt prövning enligt plan- och bygglagen så att den bidrar till att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas
7. Kommunerna ska upprätta och utveckla vatten- och avloppsvattenplaner för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

Syftet med Yt- och grundvattenplanen är att visa hur kommunen ska arbeta för att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten, samt förstärka arbetet mot en hållbar utveckling i Nynäshamns kommun. Syftet är också att kartlägga kommunens vatten, att bidra till att hålla samman vattenfrågorna, fungera som underlag för planering, samt skapa struktur för det fortsatta vattenarbetet i kommunen. Det övergripande målet är att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten inom utsatt tid som för många vatten innebär år 2027.

Yt- och grundvattenplanen fokuserar främst på övergödningens problematiken som drabbat i stort sett samtliga vatten i kommunen, men även de övriga problemområden som gör att sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten inte uppnår god ekologisk, kemisk, kvantitativ eller kvalitativ status behandlas i planen.

I Yt- och grundvattenplanen finns generella riktlinjer och åtgärder sammanställda, såväl som detaljerade för varje vatten och avrinningsområde. En separat handlingsplan ska tas fram när Yt – och grundvattenplanen är antagen för att där fastställa åtgärder, prioritera och kostnadssätta dessa.

Sedan 2014 finns en VA-utvecklingsplan för Nynäshamns kommun som antagits av Kommunfullmäktige. Planens syfte är att förbättra avloppsituationen i kommunen och få till bättre rening av avloppsvattnet i de mindre orterna/fritidsområden och därmed minska risken för övergödning. Anslutning till reningsverket i Nynäshamn är lösningen som planeras i de flesta fall.

Figur V:4 Områden att ansluta till reningsverket enligt VA-utvecklingsplanen.

7.6.2.7. Åtgärdsprogram för havsmiljön

2010 infördes EU:s marina direktiv i svensk lagstiftning under namnet Havsmiljöförordningen (2010:1341). Denna lag syftar till att upprätthålla eller nå en god status i havsmiljön till år 2020 och omfattar Östersjön och Nordsjöns vatten. I likhet med vattendirektivet får god status uppnås vid ett senare tillfälle om Havs- och vattenmyndigheten finner att det på grund av ett naturligt förhållande inte är möjligt att förbättra havsmiljön så att god miljöstatus i ett havsområde nås senast vid utgången av 2020. Havs och vattenmyndigheten har ansvaret för havsmiljöförvaltningen och 2015 togs ett åtgärdsprogram fram. En åtgärd är riktad till kommunerna och anger att "vid revidering av de kommunala avfallsplanerna identifiera och belysa hur avfallshanteringen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp samt sätta upp målsättningar för ett sådant arbete".

7.6.3. Bedömning Vatten:

Påverkan: Positiv påverkan då åtgärder för att minska övergödning på vattenförekomster i kommunen ska vidtas enligt planförslag och stöddokument.

Effekt: Positiv effekt då, så småningom, god ekologisk status kan uppnås i kommunens vattenförekomster.

Konsekvens: Förslaget till ny Översiktsplan visar att det finns god kunskap om blåstrukturen i kommunen och ambitioner att skydda och åtgärda de värdefulla vattenmiljöer som finns i kommunen. Politiskt förankrade strategiska planer och dokument finns för att kunna arbeta långsiktigt och metodiskt med vattenfrågorna i kommunen. Till exempel Yt- och grundvattenplan för Nynäshamns kommun (2019) och VA-utvecklingsplan (2014) gör att kommunen har verktyg bland annat för åtgärder att minska övergödningen av vattenmiljöer i kommunen med målet att uppnå god ekologisk status senast 2027 för samtliga vattenförekomster i kommunen. Även formellt skydd planeras för vattenmiljöer med höga naturvärden. Dagvattenfrågor och kommunens *dagvattenpolicy* med rening och fördröjning av dagvatten före recipient kommer att bli väsentliga för genomförande av planen då tätorterna ska utvecklas och växa.

7.7. RIKSINTRESSEN

Planförslaget är inriktat på utveckling av befintliga tätorter. Riksintressena energi, rörligt friluftsliv, yrkesfiske, högexploaterad kust, friluftsliv och totalförsvaret berörs i liten omfattning av planförslaget och är därför inte med i miljöbedömningen. Kartor över utbredningen av dessa riksintressen och en beskrivning av påverkan på dessa riksintressen finns i kapitel 10 nedan.

7.7.1. Kulturmiljö

För att säkerställa att riksintresse för kulturmiljö beaktas i planeringen förs en dialog med länsstyrelse och fastighetsägare. Bygglov kan krävas för förändringar av befintlig bebyggelse som har betydelse för kulturmiljön. I en del områden finns områdesbestämmelser. Det finns också förslag på att nya ska tas fram. Det finns sex områden i kommunen av riksintresse för kulturmiljövård.

Påverkan: Som framgår av kulturmiljökapitlet ovan förväntas ingen påverkan på riksintressena för kulturmiljö.

Effekt: Utvecklingsplanerna bedöms inte ge några effekter på riksintressanta kulturmiljöer.

Konsekvens: De värdefullaste kulturmiljöerna i kommunen berörs i liten omfattning. Planerad utveckling ska föregås av bebyggelseutredningar, nya fördjupade översiktsplaner och inventeringar av kulturmiljövärden, som underlag för planering och bygglovsgivning. Det innebär att det finns möjlighet att stärka sambanden och skydda de värdefulla kulturmiljöerna. Då hänsyn är tagen till de riksintressanta kulturmiljöerna och det inte förväntas någon påverkan på dem, befaras heller inga konsekvenser för dem.

7.7.2. Transportinfrastruktur

Områden som är av riksintresse för anläggningar för kommunikationer i mark och vattenområden, som är särskilt lämpliga, ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar.

Såväl Nynäshamns hamn med Gotlandstrafiken och färjor till Baltikum och Tyskland, liksom hamnen i Norvik med sitt speciella djuphamnsläge samt färjor till Polen, är av riksintresse. Det är även anslutande väg 73 och Nynäsbanan, då de är viktiga för trafikförsörjningen till hamnarna. Vägen har en viktig funktion som ett regionalt stråk mellan Stockholm och Nynäshamn och som en interregional förbindelse för trafiken mellan Stockholm och Gotland. Den är också en viktig länk mellan Sverige och Östersjöstaterna. I kommunen finns tre farleder av riksintresse; kustfarleden, farleden in till Nynäshamn samt farleden in till Södertälje. En av farlederna står i konflikt med riksintresseområde för vindkraft. En ny farled, Landsortsfarleden, är under utredning

Kommunen är i första hand beroende av både regionala och statliga aktörer på land och till sjöss för att transportsystemet ska bli både effektivt och hållbart, bl. a. utbyggnad av spårkapaciteten (dubbelspår) för Nynäsbanan samt transportföretagens och färjebolagens åtgärder för att åstadkomma hållbara transportsystem. Den kommunala planeringen kan bidra till uppfyllelsen av riksintressemålen.

Bedömning:

Påverkan: Tillgång till effektiv kollektivtrafik ska vara en viktig bedömningsfaktor vid lokalisering av ny bebyggelse. Kommunen arbetar för att lokalisera nya bostäder inom gång- och cykelavstånd från en station eller hållplats, det vill säga max 1 200 m från kollektivtrafikläget och högre exploateringsgrad inom 600 meter från station eller busshållplats med minst fyra avgångar i timmen under rusningstid. Infartsparkeringar ska finnas vid pendeltågsstationerna. Den föreslagna exploateringen bidrar inte i övrigt med något som hindrar eller försvårar tillkomst eller utnyttjande av riksintresseanläggningarna för transporter.

Effekt: Befintlig samhällsstruktur förstärks och befintlig transportinfrastruktur utnyttjas ännu bättre. Pendelparkeringar innebär bättre förutsättningar för pendlare att nyttja kollektivtrafiken. Detta stärker och effektiviserar nyttjandet av transportinfrastrukturen, dels genom ett ökat resande med kollektivtrafiken, men även indirekt, genom att ökat kollektivt resande ökar möjligheterna till effektiva godstransporter till hamnarna och till verksamhetsområden.

Konsekvens: Förslaget till ny översiktsplan bidrar till syftet med riksintressena något, och sammantaget är det inga, eller svagt positiva konsekvenser.

7.7.3. Riksintresse för naturvård

Områden av riksintresse för naturvård är mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt, som på grund av dess naturvärden ska bevaras och, så långt som möjligt, skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter ska särskilt beaktas.

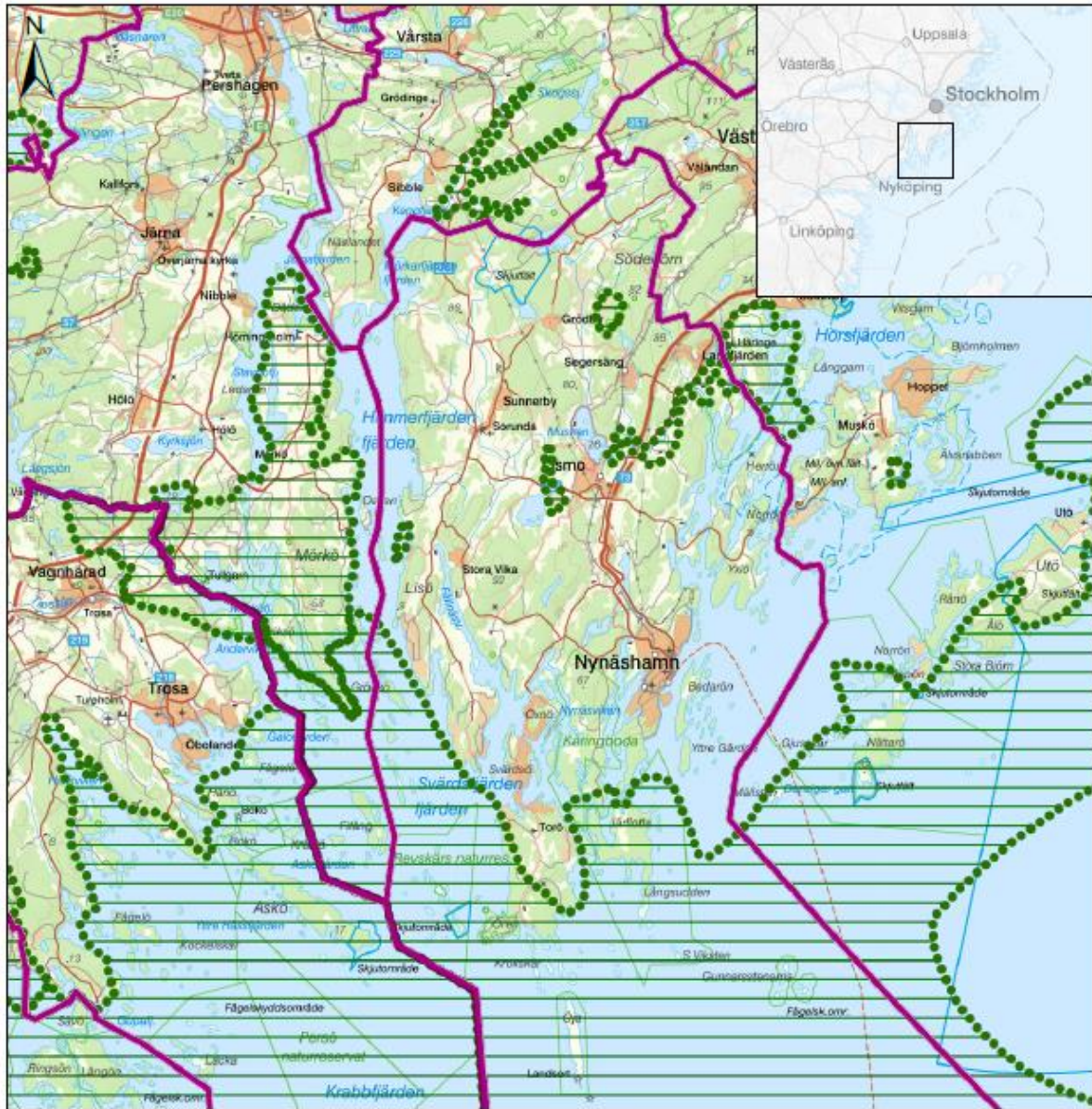
Områden av riksintresse för naturvård är ett urval områden med de bästa exemplen på landskapstyper, naturtyper och andra naturvärden karakteristiska för landets olika naturgeografiska regioner. De kan också representera mycket sällsynta företeelser utifrån ett nationellt eller internationellt perspektiv.

Nynäshamns kommun har sex områden av riksintresse för naturvård: Muskån - Hammersta - Häringe, Slätmosse, Östra Styran, Koholmen, Öja-Landsortsdjupet och Långö-Fifång-Södra Torö-Järflotta, de två sistnämnda ingår i området för Stockholms skärgård (yttre delen).

Riksintressen Naturvård

Länstyrelserna
2022-03-01

1:250 000

0 3 6 12 Km

Teckenförklaring

- Kommun
- Län
- Kommun
- Län
- NV_Riksintresse_Naturvard_LST_Harmonisering_MB3kap6

Bedömning:

Påverkan: Liten positiv påverkan genom hänsyn till naturmiljön och riktlinjer som främjar skydd och utveckling av naturvärden i planförslaget.

Effekt: Positiva effekter genom förslag att skydda riksintressanta naturvårdsområden.

Konsekvens:

Förslaget till ny Översiktsplan visar att det finns god kunskap om grönstrukturen i kommunen och ambitioner att skydda och utveckla de höga naturvärdena och binda samman gröna korridorer inom kommunens geografiska gränser. De förslag till skydd och utredning till skydd som tagits fram inom planförslaget medför att flera av riksintressena för naturvård nämligen Muskå/Hammerstaån, Östra Styran, Västra skärgården och Herrhamraöarna planeras att skyddas.

7.7.4. Natura 2000

Inom EU finns områden som är utpekade för att skydda enskilda arter och livsmiljöer som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. Områdena benämns Natura 2000 och är ett nätverk av naturområden som är skyddade enligt EU-rätten genom art- och habitatdirektivet och/eller fågeldirektivet. Natura 2000områden utgör riksintressen och omfattas även av bestämmelser om områdesskydd enligt miljöbalken. Områdena ska bevaras och skyddas, vilket ofta görs genom att naturreservat bildas. Inom Natura 2000områden krävs tillstånd för att bedriva verksamhet och vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön. Tillstånd får inte ges till verksamheter och åtgärder som kan skada den livsmiljö eller medföra störningar för den art som avses skyddas. Länsstyrelsen är prövningsmyndighet.

I Nynäshamns kommun finns elva Natura 2000-områden varav nio sammanfaller med naturreservaten. Österby naturreservat omfattas av Natura 2000 från båda EU-direktiven. Förslag finns att även göra Nynäsviken (ej Nickstaviken och Hamnviken) och de östra delarna av Rassa vikar till Natura 2000 för naturtypen Smala vikar i Östersjön. Länsstyrelsens förslag sändes till regeringen 2015 men beslut har ännu inte fattats. Natura 2000-områdena utgör även riksintresse, se avsnittet Riksintresse för naturvård och Natura 2000.

Kommunens Natura 2000områden är; Morakärren, Engården, Borgberget, Slätmosse, delar av Häringe-Hammersta, Koholmen, Kåringboda, Järflotta, Reveln/Kolguskär och Gunnarstenarna.

För varje Natura 2000 område ska det finnas en bevarandeplan som innehåller en beskrivning av naturvärdena, möjliga hot, förslag till skötsel och bevarandeåtgärder. Länsstyrelsen upprättar planerna som är ett kunskaps och planeringsunderlag.

Riksintresse Natura 2000

Länstyrelserna
2022-03-01

1:250 000

0 3 6 12 Km

Teckenförklaring

- Kommun
- Län
- Kommun
- Län
- NV_VicNatur_Riksintresse_Anspak_Natura_2000_Fageldirektivet_SPA_MB4
- NV_VicNatur_Riksintresse_Anspak_Natura_2000_Habitatdirektivet_SCI_MB4

Bedömning:

Påverkan: Liten positiv påverkan genom hänsyn till naturmiljön och riktlinjer som främjar skydd och utveckling av naturvärden i planförslaget.

Effekt: Små positiva effekter genom stärkta gröna samband.

Konsekvens:

Förslaget till ny Översiktsplan visar att det finns god kunskap om och ambitioner att skydda och utveckla de höga naturvärdena i kommunen. Natura 2000 innebär i sig ett starkt skydd. De flesta områdena är dessutom skyddade som naturreservat. Genom att stärka de gröna sambanden och spridningsmöjligheterna för olika organismer förbättras förutsättningarna för de värden som skyddats genom Natura 2000- åtagandet.

8 Överensstämmelse med miljöbalkens allmänna hänsynsregler och miljö kvalitetsnormer

8.1. Allmänna hänsynsregler

De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap MB ska följas av alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet som kan inverka på miljön eller på människors hälsa på ett mer än försumbart sätt.

Bevisbörderegeln (1 §) innebär att verksamhetsutövaren ska visa att de allmänna hänsynsreglerna följs. Miljökonsekvensbeskrivningen följer avgränsningar enligt avgränsningssamråd och genom kommunens interngranskning och slutligen MKB:ns godkännande i samband med fastställelse av översiktsplanen säkerställs att de miljöfrågor som uppstår hanteras. Genom miljöbedömningar och uppföljnings- och kontrollprogram som tas fram i samband med planprogram, detaljplaner, bygglov och byggande kan effekten av föreslagna åtgärder följas upp.

Kunskapskravet (2 §) innebär att tillräcklig kunskap skall finnas hos verksamhetsutövaren, om hur människors hälsa och miljön påverkas och kan skyddas. Kunskapskravet uppfylls genom att Hörby kommun har sammanställt underlag, genomfört samråd, och initierat utredningar om de miljökonsekvenser som kan uppstå. Inhämtad kunskap som har påverkat översiktsplanen så att negativa miljökonsekvenser uppstår har undvikits eller begränsats. Kunskapskravet bedöms även tillgodoses genom att kommunen har kompetent personal, samt genom att kunskapskrav ställs vid upphandling av konsulttjänster och entreprenader.

Försiktighetsprincipen (3 §) innebär att redan risken för negativ påverkan på människors hälsa och miljön medför skyldighet att vidta försiktighetsåtgärder. Den innebär också att bästa möjliga teknik ska användas för att förebygga skador och olägenheter. Försiktighetsprincipen följs även genom att åtgärder föreslås, eller anpassningar av planer, program och bygglov görs, för att begränsa eller förhindra negativ påverkan, redan när risk för negativ påverkan uppstår.

Vid val av produkter ger Produktvalsprincipen (4 §) att alla ska välja de produkter som är minst skadliga, före att använda produkter som kan vara skadliga för människor eller miljön, i de fall produkterna kan ersättas med andra, mindre farliga produkter. Översiktsplanen är för övergripande för att produktval skall anges. Generella miljökrav kopplade till översiktsplanens effekter, konsekvenser och åtgärder kan inarbetas i detaljplaner och i viss mån i bygglov.

Hushållnings- och kretsloppsprinciperna (5 §) innebär att råvaror och energi ska användas så effektivt som möjligt och att förbrukning och avfall minimeras. En översiktsplan är för övergripande för att precisera möjligheterna till återanvändning och återvinning, men genom att tillhandahålla verksamhetsytor och som är lämpliga för återvinning och avfallshantering, och en planering av

Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

bostäder och annan bebyggelse som medför att man i detaljplaner och bygglov kan tillgodose krav på sortering och återvinning, får anses att planen uppfyller dessa mål.

Lokaliseringsprincipen (6 §) innebär att man ska välja en sådan plats att verksamheten ger minsta intrång och olägenhet för människor och miljö. Genom att använda planens val av nya områden minimeras intrånget i såväl natur- som kulturmiljön.

Skälighetsprincipen (7 §) innebär att den hänsyns krav som ställs ska tillämpas efter en avvägning mellan nytta och kostnader. Miljömässigt motiverade krav skall inte vara ekonomiskt orimliga. Genom att följa PBL och MB i vid prövning och fastställelse av översiktsplanen, beaktas skälighetsprincipen. Tillsammans med miljöskyddsåtgärderna, tillgodoses ovanstående hänsynregler.

Skadeansvaret (8 §) innebär att den som orsakat en skada på miljön ansvarar för att skadan åtgärdas. Som kommun har kommunen ansvar för översiktsplanen och att de åtgärder som genomförs och uppfyller därmed skadeansvaret.

8.2. Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer utgör juridiska styrmedel som anger högsta nivåer på förorening och störning som människor, miljö och natur kan utsättas för, utan att det ska innebära fara för hälsan eller andra olägenheter av betydelse. Normerna regleras i 5 kap. MB. Miljökvalitetsnormer finns för utomhusluft, vattenkvalitet i fisk- och musselvatten, omgivningsbuller och för olika parametrar i vattenförekomster. Vägplanen bedöms inte medföra att några gällande miljökvalitetsnormer överskrids eller riskerar att överskridas.

Utomhusluft

Föroreningar i utomhusluften bedöms inte överskrida miljökvalitetsnormerna. Trafikalstring till de nya utvecklingsområdena ändrar inte detta förhållande.

Förbättrad gång- och cykeltrafik, förbättrad kollektivtrafik och en ökad användning av elfordon motverkar den ökning som kan ske från ökad trafik.

Fisk- och musselvatten

De förändringar Översiktsplanen medför bedöms inte påverka de fastställda miljökvalitetsnormerna i någon omfattning fisk- och musselvatten. En ökad anslutning av enskilda avlopp till allmänt VA kan på sikt ge positiva effekter för vattenkvaliteten.

Omgivningsbuller

Planen bedöms inte innebära någon sådan påverkan på bullernivåer, att miljökvalitetsnormerna för omgivningsbuller överskrids. Bebyggelse kan lokaliseras och åtgärder vidtas, så man undviker skadliga effekter på människors hälsa på grund av buller.

Vattenförekomster

Genom att bygga ut kommunalt VA möjliggörs bättre miljöstatus i vattenförekomsterna. Med visad hänsyn och korrekt utformning av dagvattenrening vid nyexploatering bedöms inte de planen medföra någon påverkan på vattenförekomster med fastställda miljökvalitetsnormer, eller på möjligheten att vidta åtgärder för att uppnå god status.

9 Påverkan i relation till miljö kvalitetsmålen

Riksdagen har antagit 16 nationella miljö kvalitetsmål. Målen beskriver de egenskaper som vår natur- och kulturmiljö måste ha för att samhällsutvecklingen ska vara ekologiskt hållbar. Miljö kvalitetsmålet *Storslagen fjällmiljö* är inte aktuellt i Nynäshamn, eftersom denna naturtyp saknas.

Enligt miljöbalken 6 kap. 12 § ska man för en plan beskriva hur relevanta miljö mål har beaktats. De miljö kvalitetsmål som kommunen bedömer som relevanta för översiktsplanen är

- Begränsad klimatpåverkan
- Grundvatten av god kvalitet
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ingen övergödning
- Ett rikt växt- och djurliv.

Följande miljö kvalitetsmål har bedömts vara mindre relevanta för översiktsplanen, varför de inte avhandlas:

- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Säker strålmiljö
- Skyddande ozonskikt
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar

Nedan beskrivs vilken påverkan översiktsplanen har på de relevanta miljö kvalitetsmålen och om nollalternativet och planen medverkar till eller motverkar att målen nås. Underlag för analysen är de konsekvensbedömningar som har gjorts i de föregående kapitlen. Miljö kvalitetsmålen har i många fall ett bredare anslag än de bedömda konsekvensområdena och ska vara till hjälp att nå en hållbar utveckling av samhället i stort. Analysen presenteras i tabellen nedan.

Bedömningen sammanfattas med figurer enligt följande:

- Förslaget bedöms bidra till att uppnå målet.
- Förslaget varken bidrar till eller försämrar möjligheterna till att uppnå målet.
- Förslaget bedöms försämma möjligheterna till att uppnå målet.

Miljö mål	Nollalternativ	Planförslag	Motivering
Begränsad klimatpåverkan			Nollalternativ -Viss ökad trafikering + åtgärder som ökar tillgänglighet till kollektivtrafik, förbättrat gång och cykelnät samt närhet till service och handel.

Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

Grundvatten av god kvalitet			VA-utvecklingsplan, Yt- och grundvattenplan Hantering av dagvatten viktig fråga vid detaljplaneläggning.
Ett rikt odlingslandskap			Inga stora arealer jordbruksmark tas i anspråk. Inriktning mot utbyggnad av befintliga tätorter ännu tydligare i planförslaget än i nollalternativet
God bebyggd miljö			Både nollalternativ och planförslag har som inriktning att skapa en långsiktig hållbar och god bebyggelsemiljö vilket ger förutsättningar för en god boendemiljö och därigenom medverkar till uppfyllelse av miljömålet.
Levande sjöar och vattendrag			VA-utvecklingsplan, Yt- och grundvattenplan. Hantering av dagvatten viktig fråga vid detaljplaneläggning.
Hav i balans samt levande kust och skärgård			VA-utvecklingsplan, Yt- och grundvattenplan. Hantering av dagvatten viktig fråga vid detaljplaneläggning.

Miljöbedömning för översiktsplan, Nynäshamns kommun

Ingen övergödning			VA-utvecklingsplan, Yt- och grundvattenplan.
Ett rikt växt- och djurliv			Om riktlinjerna för hänsyn till naturvärden följs, svaga samband mellan gröna kilar och värdekärnor stärks och områden med höga naturvärden skyddas kan utvecklingen bli positiv.

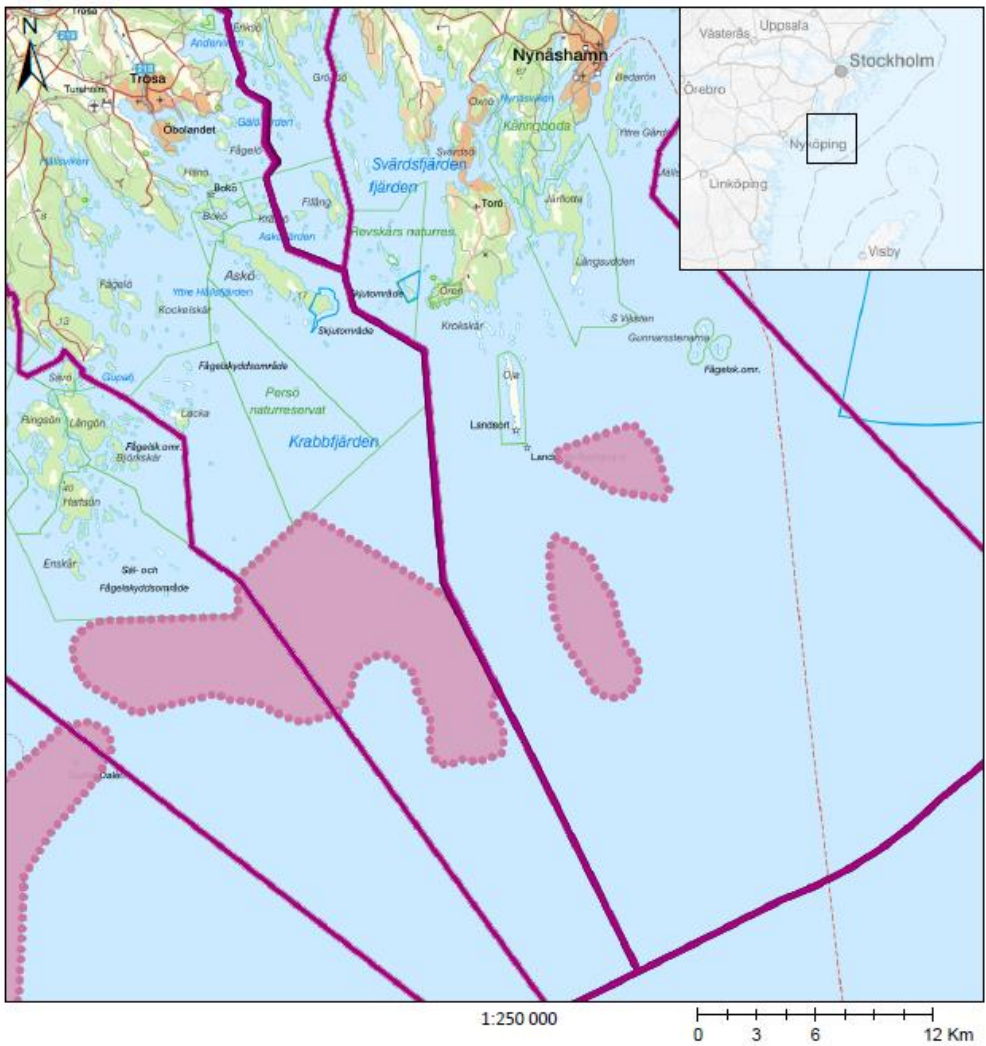
10 Ej berörda riksintressen

Planförslaget är inriktat på utveckling av befintliga tätorter. Riksintressena energi, rörligt friluftsliv, yrkesfiske, högexploaterad kust, friluftsliv och totalförsvaret berörs i liten omfattning av planförslaget och är därför inte med i miljöbedömningen. Kartor över utbredningen av dessa riksintressen finns nedan. Förslaget till ny översiktsplan för Nynäshamn bedöms inte påverka de utpekade riksintresseområdena negativt. Skydd av området Lövhagen söder om Nynäshamns stad bedöms positivt både för riksintresset friluftsliv och riksintresset rörligt friluftsliv.

Riksintresse Energi

Länsstyrelserna
2022-03-01

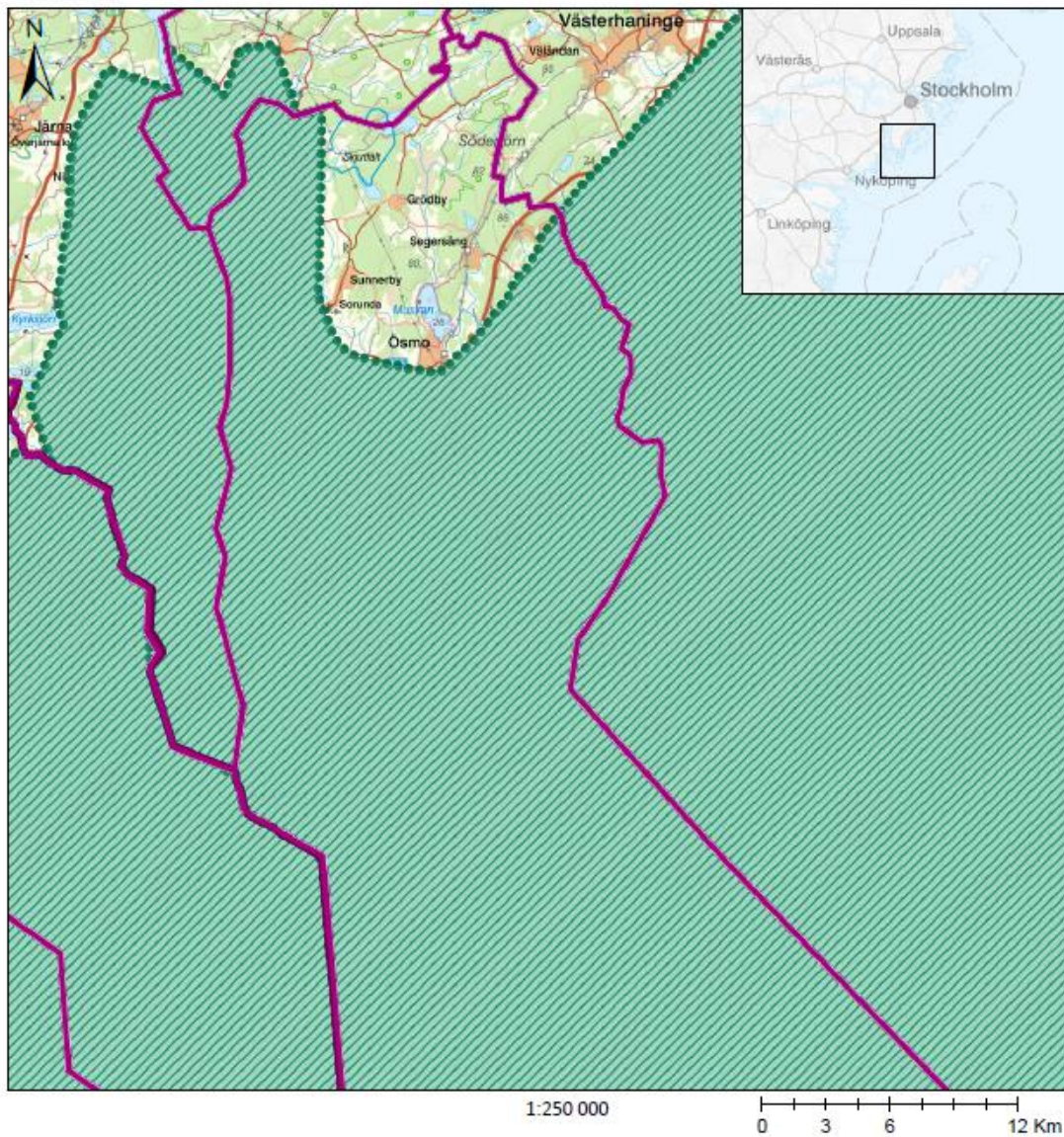

Teckenförklaring

- Kommun
- Län
- Kommun
- Län
- STEM_Riksintresse_Energiproduktion_MB3kap8_vindbruk_2015

Riksintresse Rörligt friluftsliv

Länsstyrelserna
2022-03-01

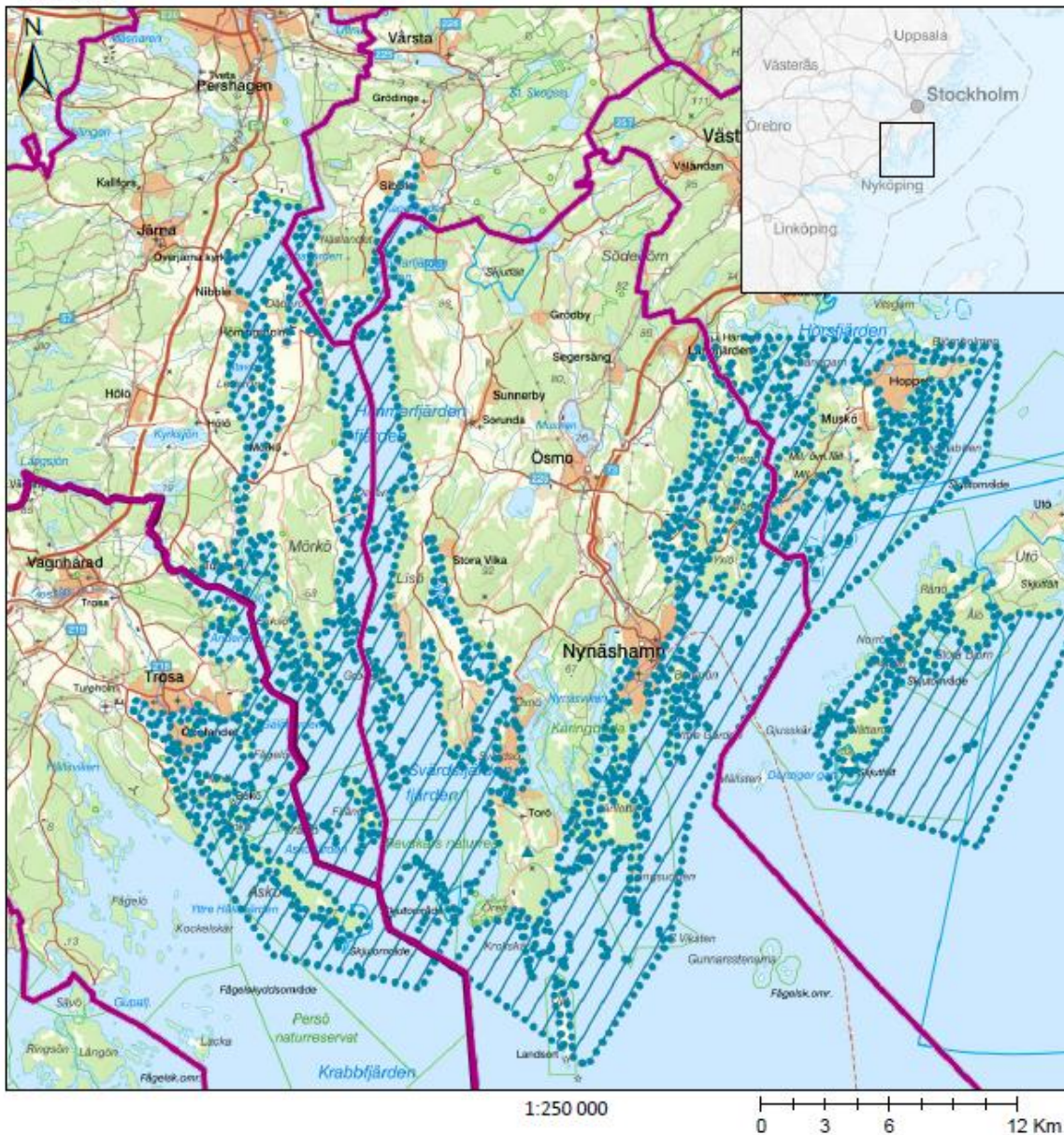

Teckenförklaring

- Kommun
- Län
- Kommun
- Län
- LST_Riksintresse_Rorligt_Friluftsliv_MB4kap_1plus2

Riksintressen Yrkesfiske

Länsstyrelserna
2022-03-01

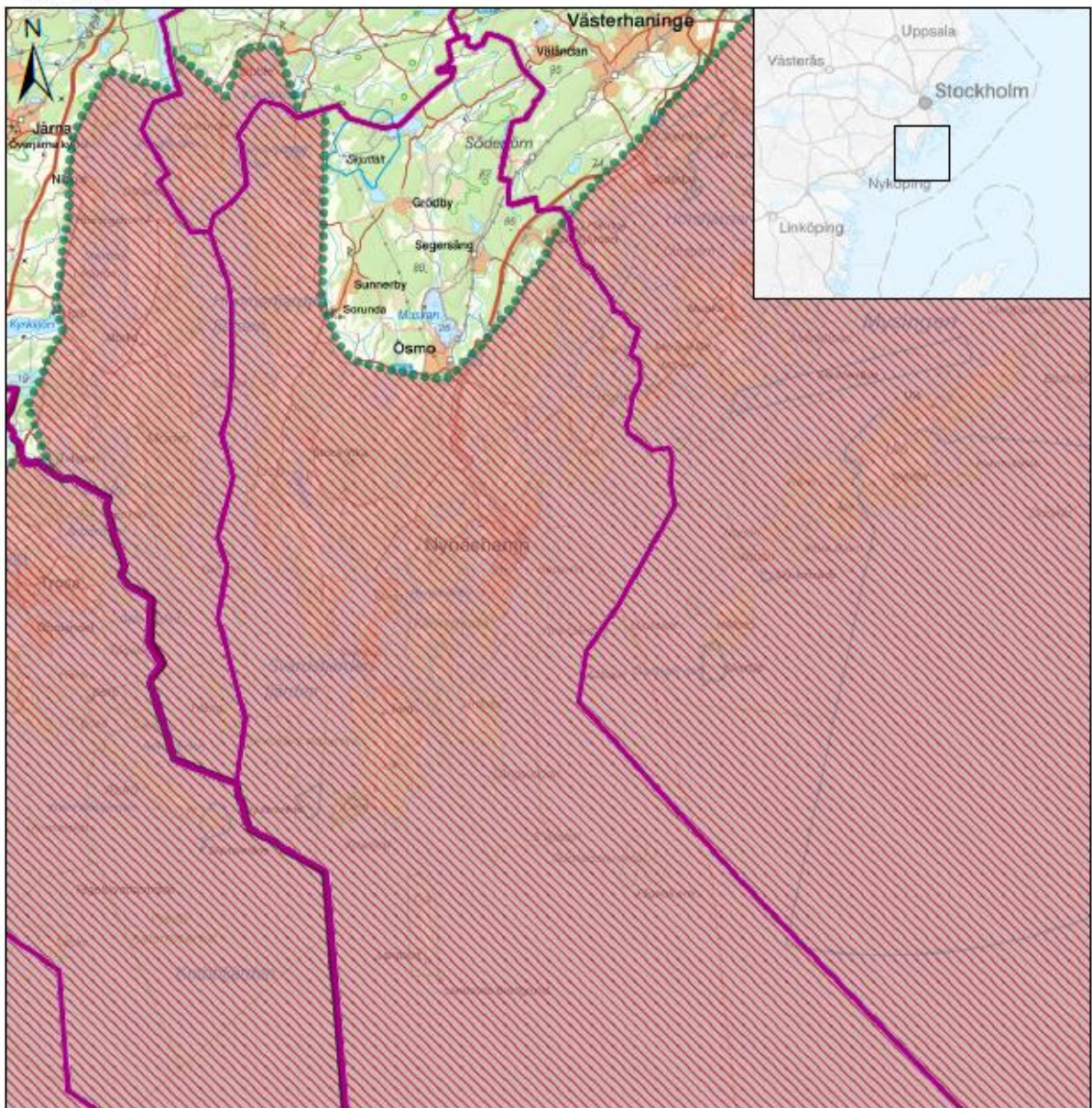

Teckenförklaring

- Kommun
- Län
- Kommun
- Län
- HAV_Riksintresse_Yrkesfiske_sjoar_MB3kap5
- HAV_Riksintresse_Yrkesfiske_hamn_MB3kap5
- HAV_Riksintresse_Yrkesfiske_kustMB3kap5

Riksintresse Högexploaterad kust

Länstyrelserna
2022-03-01

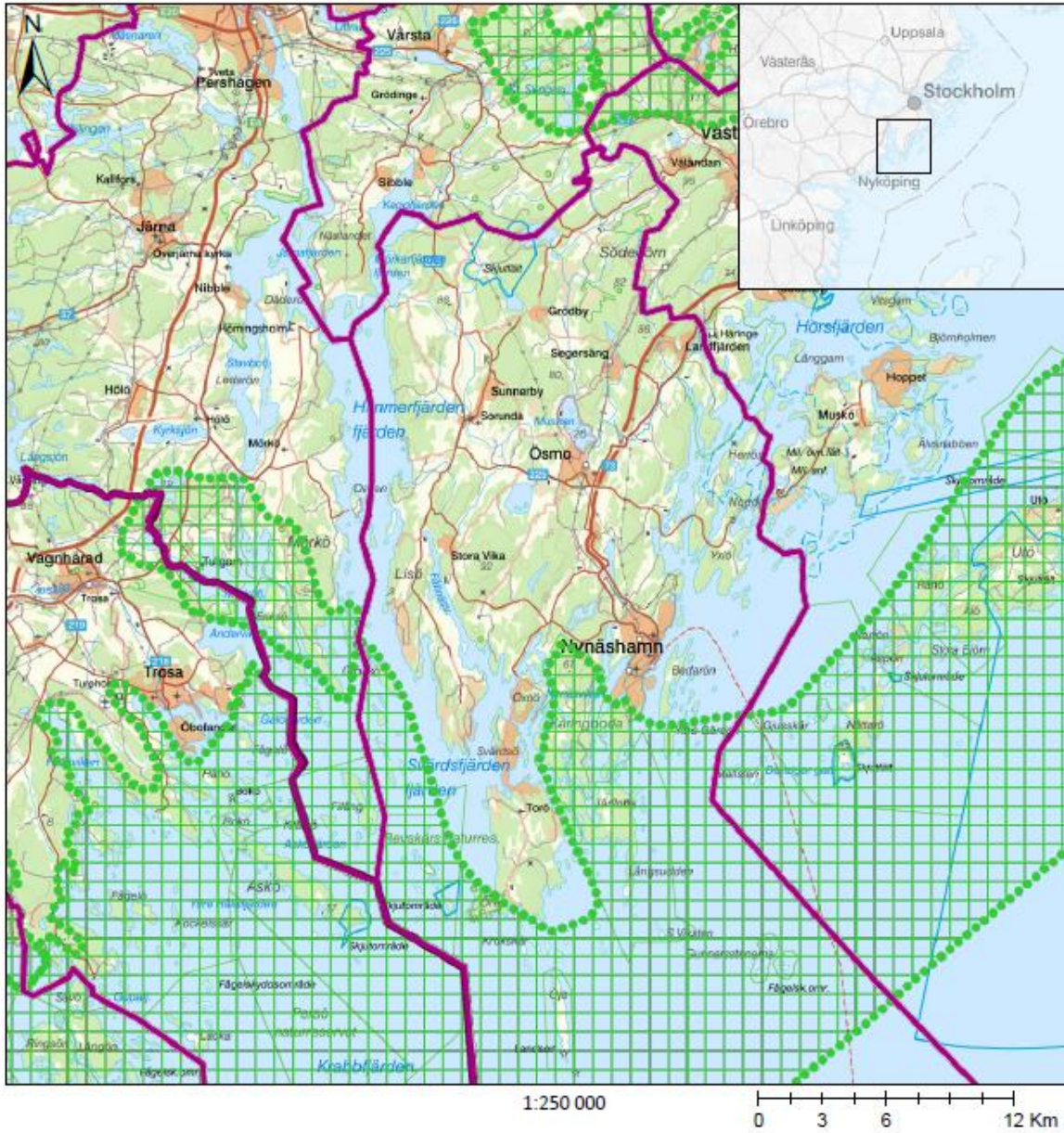

Teckenförklaring

- Kommun
- Län
- Kommun
- Län
- LST_Riksintresse_Hogexploaterad_kust_MB4kap4

Riksintressen Friluftsliv

Länsstyrelserna
2022-03-01

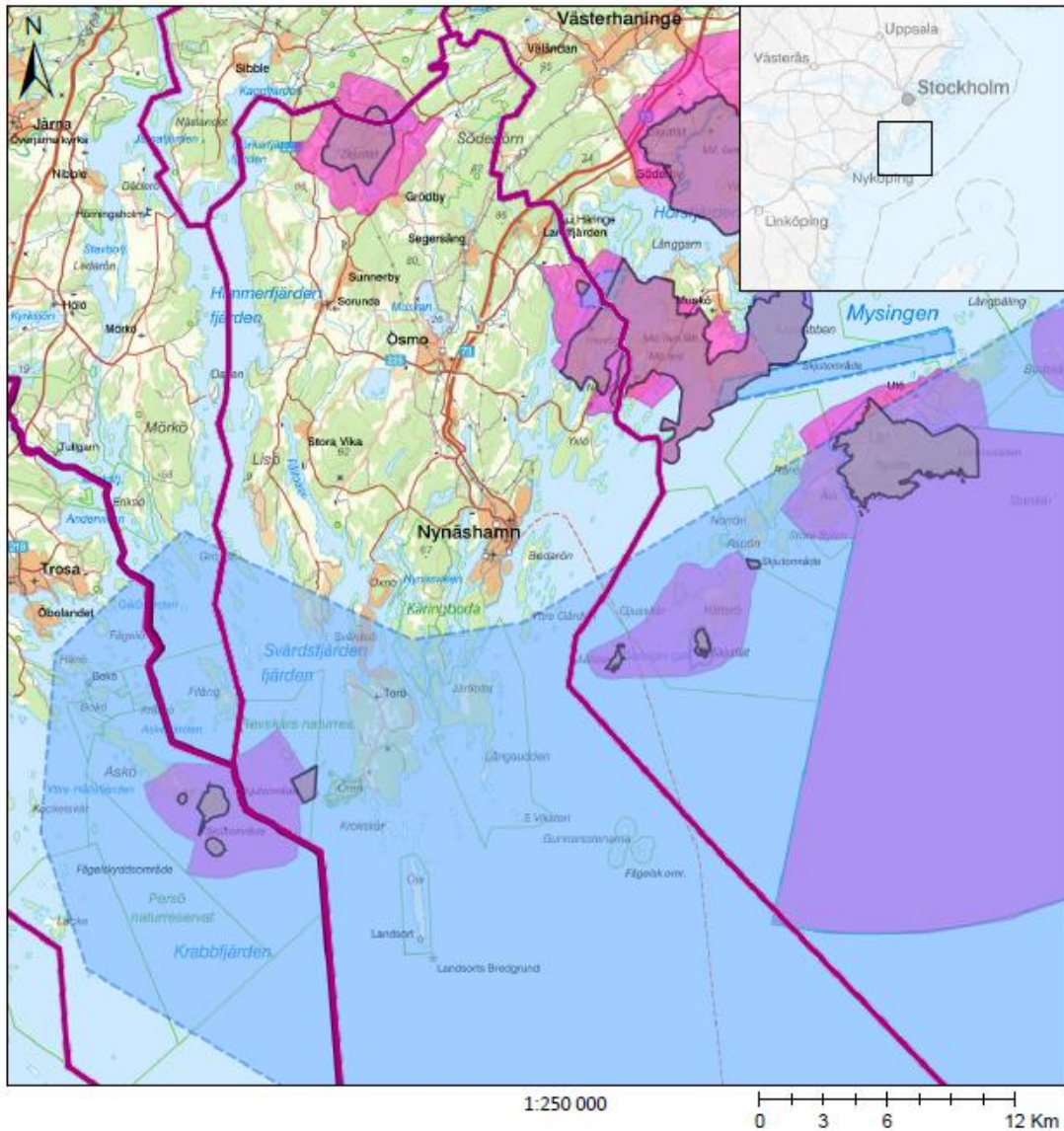

Teckenförklaring

- Kommun
- Län
- Kommun
- Län
- NV_Riksintresse_Friluftsliv_MB3kap6

Riksintresse Totalförsvar

Länstyrelserna
2022-03-01

Teckenförklaring

- Kommun
- Län
- Kommun
- Län
- FM_Riksintresse_pa_land_MB3kap9
- FM_Riksintresse_i_havet_sjoovningsomrade_MB3kap9
- FM_Paverkansomrade_Buller_eller_annan_risk_MB3kap9